

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”
DIN CHIȘINĂU**

**FACULTATEA: Științe ale Educației și Informatică
CATEDRA: Pedagogia Învățământului Primar**

**GHID METODOLOGIC
MODALITĂȚI DE COMUNICARE ȘCOALĂ-FAMILIE SUB SEMNUL
PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL**

(clasele I-IV)

supliment la suporturile de curs:

„Managementul clasei”

„Consiliere educațională”

„Consiliere școlară”

Autor:

Liliana Saranciuc-Gordea, dr.conf.univ.

Chișinău - 2021

ORCID: 0000-0001-6815-782X

CZU: 373.3.018.1(072)

ISBN: 978-9975-46-557-1

Aprobat pentru editare

Prin decizia Senatului UPS „Ion Creangă” din 28.10. 2021

Lucrarea este elaborată în conformitate cu curriculumul universitar

Autor:

Liliana Saranciuc-Gordea, doctor în pedagogie, conferențiar universitar.

Recenzenți:

Ludmila Ursu, doctor, profesor universitar, UPS „Ion Creangă”

Angela Cutasevici, viceprimar, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport, Primăria Municipiului Chișinău.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Saranciuc-Gordea, Liliana.

Modalități de comunicare școală-familie sub semnul parteneriatului educațional : (clasele 1-4) : supliment la suporturile de curs : Managementul clasei ; Consiliere educațională ; Consiliere școlară / Liliana Saranciuc-Gordea ; Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Universitatea Pedagogice de Stat "Ion Creangă" din Chișinău, Facultatea: Științe ale Educației și Informatică, Catedra: Pedagogia Învățământului Primar. – Chișinău : S. n., 2021 (C.E.-P. UPS "Ion Creangă"). – 116 p. : fig. color., tab.

Referințe bibliogr. la sfârșitul compartimentelor. – 100 ex.

ISBN 978-9975-46-557-1.

373.3.018.1(072)

S 23

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” Strada Ion Creangă 1.

PREFAȚĂ

Ghidul de față se adresează studenților – viitori învățători, învățătorilor debutanți și învățătorilor cu experiență în clasele I-IV.

Conținutul ghidului a fost conceput din perspectiva:

- *Codului Educației al Republicii Moldova* (CE RM în continuare, 2014) :
  - stipulează prin lege colaborarea dintre familie și școală și prevede, în articolul 135 (f) că obligația personalului didactic, științifico-didactic, științific și de conducere să colaboreze cu familia și comunitatea, astfel se creează angajamente unidirecționale [1].
- *Strategiei intersectoriale de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale* (Strategie în continuare, 2016-2022) care orientează spre implementare activitatea dirigintelui cu părinții:
  - stabilește direcțiile de dezvoltare a educației parentale, ca formă specifică de intervenție specializată pentru organizarea unor programe de formare, dezvoltare și consolidare a abilităților și competențelor parentale;
  - definește educația parentală – ansamblul de programe, servicii, resurse destinate părinților cu scopul de a-i sprijini pe aceștia în creșterea și educația copiilor, în conștientizarea rolurilor pe care le au și de a le dezvolta și îmbunătăți competențele parentale;
  - prefigurează obiectivul principal al activităților de educație parentală – de a-i face pe părinți conștienți de importanța rolului pe care îl au în susținerea creșterii și dezvoltării acestuia, de a-și îmbunătăți sau modifica unele cunoștințe, atitudini, înțelegeri/viziuni și practici de îngrijire și educație în conformitate cu recomandările psihopedagogiei moderne [2].
- *Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general* (2018), domeniul de competență 5. „Parteneriate educaționale” standardul: „Cadrul didactic asigură relații de colaborare și respect cu familia...” [3, p. 9].
- *Standardelor de competență profesională ale cadrelor de conducere din învățământul general* (2018), domeniul de competență 5. „Comunitate și parteneriate” standardul „Cadrul de conducere dezvoltă parteneriate în vederea asigurării progresului instituției de învățământ general și a comunității” [4, p. 9].

Tematica conținutului ghidului cuprinde:

- prevederile teoretice și normative ale comunicării în parteneriatul educațional școală-familie;
- modalitățile de comunicare în parteneriatul educațional școală-familie;
- aspectele teoretice și aplicative de valorificare a ședințelor lectorat cu părinții;
- aspectele teoretice și aplicative de valorificare a trainingului de pedagogizare a părinților elevilor din clasele primare sub semnul parteneriatului cu școala.

CUPRINSUL

1. MODALITĂȚI DE COMUNICARE ÎN PARTENERIATUL EDUCAȚIONAL ȘCOALĂ-FAMILIE	5
1.1. Referențialul teoretic-normativ al comunicării școală-familie din perspectiva parteneriatului educational	5
Bibliografie	8
1.2. Referențialul metodologic al comunicării școală-familie din perspectiva parteneriatului educational	8
Bibliografie	11
1.3. Modele aplicative de ședințe-lectorate cu părinții	11
1.3.1. Subiectul: Particularitățile de vârstă ale copiilor	11
Bibliografie	13
1.3.2. Subiectul: Motivația pentru învățare	15
Bibliografie	19
1.3.3. Subiectul: Noutăți la treapta primară - colaborarea părinților cu școala	20
Bibliografie	24
1.3.4. Subiectul: Greșelile părinților în educație - valorile și virtuțile morale	25
Bibliografie	28
1.3.5. Subiectul: Soluționarea conflictelor în familie	28
Bibliografie	31
2. TRAINING DE PEDAGOGIZARE A PĂRINȚILOR ELEVILOR DIN CLASELE PRIMARE SUB SEMNUL PARTENERIATULUI CU ȘCOALA	31
2.1. Agenda de lucru pentru participanții la training	34
2.2. Desfășurarea trainingului	38
Ziua I	38
Ziua II	61
Ziua III	87
 BIBLIOGRAFIE	 116

1. MODALITĂȚI DE COMUNICARE ÎN PARTENERIATUL EDUCAȚIONAL ȘCOALĂ-FAMILIE

1.1. Referențialul teoretic-normativ al comunicării școală-familie din perspectiva parteneriatului educațional

Literatura de specialitate (E. Vrasmas, E. Stănciulescu, L. Cuznețov, R. Oțetea, V. Goraș-Postica, R. Bezede et. al.) relevă un rol semnificativ al implicării părinților în colaborarea cu școala în ceea ce privește dezvoltarea și educația copiilor, dar și avantaje pentru părinți, profesori și comunitate. Asest parteneriat „școală – familie” vizează relații de colaborare între personalul școlii (manageri școlari) și familiei, pentru a implementa programe și activități care să îi ajute pe elevi să reușească (Bryan, 2004; Smith et al., 2007, Bryan și McCoy, 2007) [apud, 1].

Din perspectiva dată, *relația școală – părinte/familie* se bazează pe o *comunicare deschisă, colaborativă* în vederea trăirii unor experiențe de învățare a propriilor copii, în rezolvarea problemelor educaționale prin mecanisme de motivare indicând rolul de mediator al cadrului didactic în stimularea raporturilor active ale familiei.

La nivel național parteneriatul de comunicare colaborativă școală – familie este prevăzută prin lege și este reliefat de mai multe acte de politici educaționale și cercetări în domeniul educației:

* CE RM (2014) [2]:

- art. 7 - unul din principiile fundamentale ale educației este „principiul participării și responsabilității comunității, a părinților și a altor actori sociali interesați”;

- art. 13, alin. (3) prevede că responsabilitatea școlarizării obligatorii a copiilor cu vârsta de până la 16 ani revine părinților sau altor reprezentanți legali și autorităților administrației publice locale de nivelurile întâi și al doilea;

- art. 33, alin. (4) prevede în contextul școlarizării copiilor cu cerințe educaționale speciale „participarea părinților la determinarea formei de incluziune a copilului, la evaluarea/reevaluarea periodică a gradului de dezvoltare a copiilor”;

- art. 45, alin. (3) stabilește posibilitatea de participare a părinților la evaluarea cadrelor didactice ce presupune, implicit, asumarea responsabilității pentru prestația profesională a furnizorilor de educație;

- art. 49, alin. (1) oferă dreptul părinților de a fi parte a organelor de conducere a învățământului „adunarea generală a părinților din instituția de învățământ general delegă trei reprezentanți pentru participare în calitate de membri ai Consiliului de administrație al instituției”;

- articolul 135 (f) stabilește „obligația personalului didactic, științifico-didactic, științific și de conducere să colaboreze cu familia și comunitatea, astfel se creează angajamente unidirecționale”;

- art.135, alin. (7) prevede, ca instrument de influență asupra calității actului educațional, posibilitatea dată părinților de a participa la elaborarea Codului de etică al cadrului didactic;

- art. 138 enumeră expres obligațiile părinților:

▪Educația copiilor în familie și crearea condițiilor adecvate pentru pregătirea temelor și frecventarea studiilor, pentru dezvoltarea aptitudinilor, participarea la activități extrașcolare și pentru autoinstruire;

▪Asigurarea școlarizării a copiilor de vârstă școlară;

▪Colaborarea cu instituția de învățământ și contribuția la realizarea obiectivelor educaționale;

▪Monitorizarea, în colaborare cu conducerea instituției de învățământ și cadrele didactice, a situației școlare și a comportamentului copilului în instituția de învățământ;

- art. 138 alineatul (3) stipulează că părinții sau alți reprezentanți legali ai copiilor care nu manifestă responsabilitate și nu asigură educația și instruirea copilului sunt pasibili de răspundere în conformitate cu legislația în vigoare.

*Codul Familiei (2001) [3]:

- art. 60 capitolul 11 *Drepturile și obligațiile părinților* conține, de rând cu alte norme, prevederi exprese referitoare la obligațiile părinților privind educația și instruirea copiilor:

▪ au dreptul și sunt obligați să-și educe copiii, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separate;

▪ poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor și au prioritate la educația lor față de oricare alte persoane;

▪ sunt obligați să asigure frecventarea de către copil a școlii până la sfârșitul anului de învățământ în care acesta atinge vârsta de 16 ani;

▪ instituția de învățământ și forma de instruire sunt alese de către părinți, cu luarea în considerare a opiniei copilului.

* Codul Contravențional al Republicii Moldova (2008) [4]:

- art. 63, alin. (1) prevede ca neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către părinți sau de către persoanele care îi înlocuiesc a obligațiilor de întreținere, de educare și de instruire a copilului se sancționează cu amendă de la 6 la 15 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 15 la 25 de ore;

▪ alin. (2) precizează că, acțiunile specificate la alin. (1), dacă au avut ca urmare lipsa de supraveghere a copilului, vagabondajul, cerșitul ori săvârșirea de către acesta a unei fapte socialmente periculoase, se sancționează cu amendă de la 15 la 25 de unități convenționale aplicată părinților ori persoanelor care îi înlocuiesc sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 40 de ore;

- art. 65 *Discriminarea în domeniul învățământului* prevede că orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, bazată pe criteriu de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau pe orice alt criteriu, manifestată:

▪ la oferirea accesului la instituțiile de învățământ de orice tip și nivel;

▪ prin stabilirea de principii de admitere la studii, bazate pe anumite restricții, cu încălcarea prevederilor legislației în vigoare;

▪ în procesul educațional, inclusiv la evaluarea cunoștințelor acumulate; în activitatea științifico-didactică, se sancționează cu amendă de la 100 la 140 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 350 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 350 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

* Strategia (2016-2022) este orientată spre implementare activitatea dirigintelui cu părinții [5]:

- stabilește direcțiile de dezvoltare a educației parentale, ca formă specifică de intervenție specializată pentru organizarea unor programe de formare, dezvoltare și consolidare a abilităților și competențelor parentale ale părinților/reprezentanților legali/persoanelor în grija cărora se află copilul, precum și a viitorilor părinți;

- susține că, educația parentală reprezintă ansamblul de programe, servicii și resurse destinate părinților/ reprezentanților legali/persoanelor în grija cărora se află copilul, cu scopul de a-i sprijini pe aceștia în creșterea și educația copiilor, în conștientizarea rolurilor pe care le au și de a le dezvolta și îmbunătăți competențele parentale;

- menționează că, obiectivul principal al activităților de educație parentală este de a-i face pe părinți/reprezentanții legali / persoanele în grija cărora se află copilul conștienți de importanța rolului pe care îl au în susținerea creșterii și dezvoltării acestuia, de a-și îmbunătăți sau modifica unele cunoștințe, atitudini, înțelegeri/viziuni și practici de îngrijire și educație în conformitate cu recomandările psihopedagogiei moderne.;

- definesc următoarele noțiuni principale: ▪competențe parentale; ▪educație parentală; ▪educator parental; ▪intervenție timpurie (pentru copii); ▪parentalitate sau parenting (eng.); ▪practici parentale pozitive; ▪sprijin parental.

* Standardele (2018) [6]:

- vizează competențe profesionale de care trebuie să dispună cadrul didactic la *Domeniul de competență 5. Parteneriate educaționale cu standardul: „cadrul didactic asigură relații de colaborare și respect cu familia....”* ;

- solicită cadrelor didactice, în scopul transpunerii mecanismului intersectorial de colaborare

în cadrul procesului educațional obligația:

- să asigure relații de colaborare și respect cu familia și comunitatea, dezvoltând parteneriate;
- să dezvolte parteneriate, antrenând membrii familiei și ai comunității în eficientizarea procesului educațional;
- să faciliteze implicarea copiilor/elevilor în realizarea proiectelor comunitare și a acțiunilor de voluntariat;
- să informeze părinții / reprezentanții legali cu privire la obiectivele învățării și așteptările față de subiecții educaționali, în conformitate cu prevederile legale;
- să motiveze implicarea părinților și a membrilor comunității, menite să sporească calitatea educației la nivel de clasă sau instituție;
- să identifice domeniile de interes comune ale școlii, familiei și comunității pentru dezvoltarea proiectelor educaționale;
- să organizeze evenimente interactive cu elevii, părinții și membrii comunității în funcție de interesul, capacitățile și cultura acestora, menite să consolideze relația între școală și comunitatea locală și să eficientizeze procesul educațional;
- să antreneze structurile asociative ale copiilor/elevilor și ale părinților, precum și instituțiile partenere din comunitate, în elaborarea proiectelor educaționale în scopul consolidării coeziunii între toți actorii educaționali din instituție pentru asigurarea coeziunii sociale și a unei educații de calitate copiilor.

Prin prisma actualelor documente abordate și a referențialului teoretic cu referire la comunicarea școală-familie din perspectiva parteneriatului educațional (M. Agabrian, V. Milea, A. Băran-Pescaru, V. Bodrug-Lungu, R. Bezede, S. Chirilenco et. al.) se desprind următoarele **particularități esențiale** cu referire la **conceptul de parteneriat educațional**:

- este unul central și denotă abordarea de tip curricular, flexibilă și deschisă a *problemelor educative*, reliefând *interrelațiile agenților educaționali în ansamblul complexității lor* [7, p. 146];
- este *forma de colaborare, de comunicare și de cooperare* la nivelul *procesului educațional dintre cadrele didactice* (comunitatea socială) și *părinți*, presupunând o unitate de cerințe, opțiuni, decizii și acțiuni educative între factorii educaționali, se aplică la nivelul tuturor relațiilor enumerate;
- presupune o comunicare efektivă și eficientă, o unitate de cerințe și o unitate de acțiune când este vorba de interesul copilului.

Particularitățile estimate, se conformează și se extend, după E.Vrasmaș (2008), la dezideratele noi ale educației, astfel prefigurând **conceptul de colaborare la cel de comunicare prin cooperare și colaborare și, mai nou, prin conceptul de parteneriat** [8, pp. 221-222].

Din perspectiva „Standardelor de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului (2013) un rol deosebit în cadrul acestui parteneriat revine componentei ce vizează participarea părinților și comunității la viața școlii, dar și deschiderea serviciilor școlii către comunitate, în baza a șase factori după Joyce Epstein (2003) [apud, 9, p. 17]:

- Sprijinul pe care îl primesc părinții pentru a-și construi un mediu familial propice (instruirea prin diferite programe de educație parentală).
- Comunicarea cu școala (participarea la diferite ședințe, discuții, întâlniri cu părinții).
- Participarea în diferite programe de voluntariat (implicarea în diferite programe de suport pentru elevi, cadre didactice, părinți).
- Învățarea acasă (posibilitatea de a acorda suport copiilor la realizarea temelor pentru acasă).
- Luarea deciziilor (implicarea părinților prin organele colective ale școlii în deciziile școlare).
- Colaborarea cu comunitatea (informarea părinților despre activitățile organizate în comunitate, atragerea persoanelor de resursă din comunitate la activitățile școlii).

Bibliografie:

1. Țibu, S., Goia, D., Parteneriatul școală-familie-comunitate. Laboratorul Consiliere și management educațional. IȘE. București: Editura Universitară, 2014. ISBN 978-606-28-0141-0
2. Codul Educației al Republicii Moldova Nr. 152 din 17.07.2014. Publicat : 24.10.2014 în Monitorul Oficial Nr. 319-324 art Nr : 634. Data intrării în vigoare : 23.11.2014. Disponibil la: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=355156>
3. Codul Familiei. Nr. 1316 din 26.10.2000. Publicat : 26.04.2001 în Monitorul Oficial. Nr. 47-48 art Nr : 210. Disponibil la: <http://lex.justice.md/md/286119/>
4. Codul Contravențional al Republicii Moldova. Nr. 218 din 24.10.2008. Publicat: 16.01.2009 în Monitorul Oficial Nr. 3-6 art Nr : 15. Data intrării în vigoare: 31.05.2009. Disponibil la: <http://lex.justice.md/md/330333/>
5. Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022. Hotărâre Nr. 1106 din 03.10.2016. Disponibil la: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366978>
6. Standarde de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general. Aprobate: la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces-verbal nr. 18 din 03 iulie 2018; prin Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_de_competenta_profesionala_ale_cadrelor_didactice_din_invatamantul_general.pdf
7. Cuznețov, L., Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei, Chișinău: CEP USM, 2008. ISBN 978-9975-70-717-6
8. Vrasmas, E., Intervenția socio-educatională ca sprijin pentru părinți. București: S.C. Editura Aramis Print S.R.L., 2008. ISBN: 978-973-679-531-2
9. Cara, A., Implicarea părinților și comunităților în guvernarea educației: de la intenții la acțiuni. Studiu de politici educaționale. Chișinău: IȘE, 2019. Disponibil la: <https://ipp.md/wp-content/uploads/2019/06/Studiu-Cara-Angela.pdf>

1.2. Referențialul metodologic al comunicării școală-familie din perspectiva parteneriatului educațional

În sensul conceptului de parteneriat educațional școală-familie literatura de specialitate etalează mai multe *forme de comunicare care variază după gradul de consultare și de participare*: publicarea unei mape informative; transmiterea unei scrisori de bun venit la început de an școlar; organizarea în școală a unui *Centru de resurse pentru părinți*; amenajarea în holul școlii a unui panou al părinților; realizarea unui siteu al școlii; introducerea unui caiet de comunicări pentru părinți; buletinul informativ al școlii; *Consiliul Reprezentativ al Părinților*; chestionarea părinților; ședințele-lectorat cu părinții; comunicarea pe mail; instrumente de comunicare socială a rezultatelor evaluării (cu părinți, familie, reprezentanți legali ai copilului): note informative de tip scrisori, scurte mesaje scrise, e-mailuri, consilieri tete-a-tete, mentoring, coaching; adunări comune cu părinți și copii, manifestări culturale educative (A. Băran-Pescaru, 2004; M. Agabrian și V. Milea, 2005; R. Bezede, 2009; M. Braghiș, 2013; S. Țibu și D. Goia, 2014)

După E. Vrazmas (2002) printre cele mai cunoscute și eficiente *metode de comunicare în parteneriat cu părinții* sunt: observarea și discutarea în grup; discutarea „față în față” a problemelor; informații prezentate în forme didactice și ludice; tehnicile autoscopiei; crearea de povești pentru copii; tehnica incidentelor critice atelierelor de creație; *trainingul* [1].

În ultima vreme au câștigat teren *mediile digitale în comunicarea dintre școală și părinți*, fiind utilizate din ce în ce mai frecvent, mai ales în cazurile când părinții sunt plecați la muncă peste hotare și mai stringent la schimbările impuse și solicitate la pandemia de COVID-19. Astfel, o prioritate de implementare a parteneriatului școală-familie-comunitate vizează utilizarea TIC în managementul instituțiilor școlare care permite transparentizarea procesului educațional și disciplinarea cadrelor didactice prin:

- crearea de registre electronice;
- dezvoltarea și plasarea conținuturilor digitale și a temelor pentru acasă în format electronic pentru a putea fi vizualizate de către elevi și părinți și ar servi în comunitate drept exemplu de

utilizare eficientă a resurselor TIC [2, p. 612].

În categoria **formelor și metodelor digitale de comunicare cu părinții** în parteneriatul educațional se desprind:

- *buletinele informative săptămânale sau lunare* – reprezintă o posibilitate excelentă de a aduce la cunoștință informații nu numai despre ceea ce se întâmplă în sala de clasă, dar și despre dezvoltarea copilului, despre activitățile care promovează creșterea lui, despre temele învățate în clasă etc.;

- *email-urile săptămânale* către familii care pot fi lungi sau scurte și pot include informații despre activitățile pe care copiii le-au realizat la clasă [3, p. 105].

Sursă de specialitate (V. Andrieș, A., Cara, Nelea Globu, Sergiu Baciuc, Galina Bulat, Maria Strehie, Lilian Orîndaș, 2019) menționează că, în cadrul parteneriatelor se utilizează 3 **modalități de comunicare**:

▪ *orală* (prezentarea ideii de parteneriat (obiective, rezultate așteptate, resurse necesare), stabilirea unor repere organizatorice, discutarea progresului în derularea parteneriatului, prezentarea rezultatelor parțiale beneficiarilor, comunității, medierea conflictelor, negocierea clauzelor, atribuțiilor și a responsabilităților etc.);

▪ *scrisă* (adrese, scrisori de informare, invitații de participare la evenimente, acord de parteneriat, rapoarte evaluative periodice etc.);

▪ *mediată de calculator* (mesaje, proiecte, scheme etc.) [4, p. 73].

Dar, indiferent de modalitatea abordată, **comunicarea** în cadrul parteneriatului, **presupune mai mulți pași**:

1. *pregătirea mintală* - vizează:

▪ *imaginarea persoanei cu care voi comunica* (ce cunoștințe, ce credințe, ce atitudini, ce valori are el) și care nu are pregătirea necesară din perspectiva școlii și nu deține cunoștințele și codurile instituției școlare;

▪ *setul de întrebări pentru o comunicare eficientă cu partenerii*: Ce vreau să spun ? (scopul clar); Ce dorește să afle interlocutorul?; Cine este în fața mea? (ce personalitate, ce aspirații, convingeri, ce știe despre mesajul meu); Unde va avea loc comunicarea? (contextul); Cum comunic? (verbal sau scris limbaj științific, cu metafore, glume) [ibidem, p. 74];

2. *comunicarea propriu-zisă* care vizează:

▪ *mai multe condiții pentru a ne înțelege și a fi mai convingători și credibili în fața partenerului*:

• *Congruența verbal-nonverbal* (gesturile, mimica, postura, tonul vocii să spună aceleași lucruri pe care le rostim).

• *Ajustarea la partener prin adoptarea unei posturi asemănătoare cu a partenerului, a unei mimici asemănătoare* (fața mea nu va exprima veselie nestăpânită dacă fața lui e tristă).

• *Motivația partenerilor față de conținutul mesajului* (Noi fiind interesați de o relație de parteneriat, iar el – centrat pe problemele financiare ale firmei sale poate eșua rezultatul).

• *Tranzacțiile (schimburile) simetrice între parteneri, presupun că ambii sunt egali, nu se diferențiază.*

• *Axarea pe obiectul de referință și soluție nu pe interlocutor* (deși ni-l dorim aliat).

▪ *cerințe față de mesaj ca norme fundamentale ce trebuie să governeze actul comunicării după Paul Grice [apud, 4, p. 74]:*

- *Maxima cantității*: impune vorbitorului să ofere o cantitate suficientă, dar nu excesivă de informații.

- *Maxima calității*: prevede obligația de a oferi informații adevărate și relevante.

- *Maxima relației*: impune adecvarea la subiect, evitarea divagațiilor și a amănuntelor ne semnificative.

- *Maxima modalității*: impune o exprimare clară, fără ambiguități generatoare de confuzii.

3. *tipuri de comunicare pentru dezvoltarea parteneriatului*:

▪ *persuasivă deschisă a emițătorului+receptorului*;

▪ asertivă ce înseamnă să comunicăm autentic și eficient, construind în timp real o relație pe termen lung, vizând un comportament asertiv.

4. *tehnici de atragere a partenerilor*: tehnica Reciprocității (eu ție și tu mie); tehnica Validării sociale; tehnica Asocierii; tehnica Parafrazarea; tehnica Etichetării; tehnica Amorsarea; tehnica „Piciorul în prag” (ca ușa să rămână întredeschisă); tehnica „Ușa în față”; tehnica „Da..., dar” [ibidem].

Lectorate cu părinții (R. Oțetea, M. Călinici, S. Țibu, Șt. Cojocaru, M. Agabrian) este una din **formele cu activități care se pot desfășura în școli cu părinții, în parteneriat atât la nivelul clasei cât și la nivelul școlii** eficiența cărora depinde de: 1. Conținutul tematic; 2. Calitatea expunerii; 3. Participarea părinților la discuții.

Lectoratele pot să-și asocieze și alte forme în vederea transmiterii cunoștințelor pedagogice în rândul părinților. De exemplu: vizionarea unor filme; audiția unor emisiuni; organizarea de standurilor de cărți, broșuri și reviste pedagogice, difuzarea unor materiale pe teme educative. Structura unui lectorat (60 min):

1. Introducerea temei și a vorbitorilor - 3 min;
2. Prezentarea unui studiu de caz cu întrebări și discuții – 7 min;
3. Expunerea subiectului - 40 min;
4. Prezentarea proiectului de lucru pentru părinți – 5 min;
5. Completarea formularului de evaluare a lectoratului, anunțarea subiectului și a datei pentru următorul lectorat – 5 min. Pentru aprofundarea temei educative se pot propune părinților chestionare pe care să le completeze acasă. Din aceste chestionare cadrele didactice pot să-și dea seama care este nivelul cunoștințelor părinților, gradul de implicare în educația copiilor [5].

Alte forme cu activități care se pot desfășura în școli cu părinții, în parteneriat atât la nivelul clasei cât și la nivelul școlii:

Consultațiile au un real folos în sprijinul părinților. În majoritatea cazurilor se discută diverse probleme care necesită soluții imediate.

Conferințele – reprezintă cea mai veche formă de informare și educație a părinților. Conferințele pe teme pedagogice sunt organizate de obicei de către școli sau asociații ale părinților. Ele tratează teme generale, la un nivel accesibil unui public cu o pregătire foarte variată. Cerințe în organizare:

1. Stilul lor trebuie să fie simplu;
2. Se vor folosi exemple concrete în care părinții să se poată recunoaște;
3. Să fie urmate de discuții;
4. În timpul conferinței cel care derulează procesul va sesiza din discuții acei părinți care întâmpină dificultăți și va oferi consultații;
5. Să se folosească mai întâi unele chestionare pentru a se face un sondaj din care am putea depista problemele ce preocupă auditoriul.

D. Carauș, V. Lungu (2008) afirmă că, adunările de părinți – sunt cel mai des organizate în incinta instituțiilor de învățământ. În cadrul lor părinții pot fi informați pe diferite teme. Tematica adunărilor poate fi stabilită de cadrul didactic sau poate fi formulată ținându-se cont de doleanțele și preferințele părinților. O ședință cu părinții poate avea următoarea structură:

1. Activitatea de energizare (spargerea gheții);
2. Cercetarea subiectului propus;
3. Stabilirea unei strategii de lucru cu părinții;
4. Evaluarea

Traininguri, mese rotunde – în cadrul lor părinții și cadrele didactice fac schimb de experiență educațională a copiilor [6].

Bibliografie:

1. Vrasmas, E. A., Consilierea și educația părinților. București: Editura Aramis, 2002. ISBN: 9789738294746
2. Cara, A., Analiza swot privind implementarea parteneriatului; coală – familie – comunitate. În materialele Conferinței științifice internaționale „Școala modernă: oportunități și provocări”. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/609-613.pdf
3. Mușenco, A., Depășirea barierelor în calea parteneriatului școală-familie. Didactica Pro..., nr.4-5 (110-111) anul 2018. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/103-105_7.pdf
4. Andrieș, V., Cara, A. (coord.), Promovarea parteneriatelor școală-familie-comunitate în procesul educațional. Ghid metodic. Chișinău: ME CC al RM. Consiliul Științifico-Didactic al Institutului de Științe ale Educației, 2019. Disponibil la: https://ise.md/uploads/files/1577092120_promovarea_parteneriatelor_scoala-familie-comunitate_in_procesul_educational.pdf
5. Oțetea, R., Familia ca mediu socializator și educațional. Conținutul și formele colaborării dintre școală și familie în perioada actuală. Bacău: Editura Grafite, 2007.
6. Carauș, D., Lungu, V., Ședințe cu părinții. Chișinău: Editura ARC, 2008.

1.3. Modele aplicative de ședințe-lectorate cu părinții

1.3.1. Subiectul: Particularitățile de vârstă ale copiilor

Scop: dezvoltarea abilităților părinților în vederea facilitării interacțiunii și intervenției cu copilul prin prisma particularităților de vârstă ale copiilor;

Obiectivele ședinței:

- să distingă comportamentul copilului în corespundere cu particularitățile de vârstă;
- să specifice caracteristicile personalității copilului în funcție de etapa de vârstă;
- să identifice provocările etapei de vârstă și modalitatea de a interveni pentru a menține o relație pozitivă;
- să descrie modalitățile de sprijin a elevilor pentru rezolvarea temelor de acasă.

Timp: 90'

Materiale necesare:

- Foi de flipchart / tablă, markere;
- Imagini copii de diferite vârste;
- Filmul „Particularități de vârstă ale copiilor” (4.38' – vârsta școlară mică)
<https://www.youtube.com/watch?v=nAaym-FbAGw>

Desfășurare

EVOCARE:

În sală vor fi expuse pe podea sau pe mese imagini cu copii de diferite vârste.

Părinților li se propune să aleagă o imagine, care dorește. Nu există nici un criteriu de alegere. Deoarece numărul de imagini vor fi mai puține decât numărul participanților, părinții se vor atenționa că mai multe persoane vor alege aceeași imagine și că nu este obligatoriu să fie alese toate imaginile. Unele imagini s-ar putea să rămâne neatinse.

Părinții sunt inițiați să formeze mai multe grupuri de lucru, unde vor fi câte unul/ doi/ trei/patru persoane și rugați să discute de 3 min după ce criteriu au ales imaginea, ce i-a făcut să aleagă imaginea.

Părinții sunt inițiali de a face scurte prezentări în grup.

Discuții:

- Ce ați observat în această activitate?
- Ce aspecte legate de copii au ieșit la suprafață?
- Ce puteți spune despre imaginile care au rămas neatinse?
- Ce asocieri sunt între acest exercițiu și realitatea din societate?
- Dacă privim cu atenție aceste imagini, ce vârstă reprezintă copiii?
- Ce etape de vârstă cunoașteți?

- Ce reprezintă particularitățile de vârstă?
- De ce este important să cunoaștem particularitățile de vârstă specifice fiecărei etape?

REALIZAREA SENSULUI:

Activitate de grup „Omuleții”

Părinții sun rugați să se grupeze după etapele de vârstă, corespunzător imaginilor alese (grupul format este ghidat pentru a forma echipe uniforme ca număr de persoane).

Fiecărui grup se oferă ferigi câte un plic și câte o foaie A3 pe care este imprimat un *omuleț* și este specificată o anumită perioadă de vârstă. Părinții sunt rugați să aleagă din multitudinea de fișe caracteristicile ce corespund perioadei indicate pe foia A3 și să le înțeleagă.

Se inițiază o scurtă discuție despre procesul activității:

- A fost ușor sau dificil să identificați caracteristicile etapei de vârstă?
- Ce v-a ajutat să reușiți?

• Dacă vom avea în față copiii de diferite etnii sau religii lista de caracteristici va fi similară sau diferită?

• Atunci când discutăm despre particularitățile de vârstă la ce trebuie să atragem atenția / pe ce să punem accent pentru a facilita interacțiunea cu copilul?

Părinților li se propune vizionarea filmului „Particularități de vârstă ale copiilor” , apoi sun rugați să coreleze caracteristicile identificate în activitatea precedentă și să completeze cu altele în baza filmului.

Activitatea de grup „Provocările vârstei”. În această etapă „Omuleții” vor fi afișați pe perete. Părinții vor fi rugați să identifice provocările etapei de vârstă și cum ar trebui adulții să acționeze/ să intervină. Prin provocări se subînțelege acele modificări inevitabile ce au loc în plan fizic, afectiv, social, în personalitate, indiferent de copil. De regulă, aceste provocări sunt cel mai greu acceptabile de adulți. Atât adulții cât și copiii sunt nevoiți să facă față acestora. De modul în care se depășesc sau se rezolvă aceste provocări depinde dezvoltarea personalității copilului.

După prezentarea echipelor, părinților li se oferă completările și explicațiile de rigoare.

Discuții:

- De ce credeți că este important să cunoaștem provocările vârstelor?
- Cum putem utiliza/ aplica această informație?
- Ce ați învățat din această activitate?
- Cum veți aplica cele învățate pentru realizarea temelor pentru acasă?

Conținut de informare: Ajutorul pentru realizarea temelor de acasă

Modalitățile în care ne ajutăm copilul la lecții poate fi constructiv pentru copil sau poate fi o sursă de stres atât pentru noi, cât și pentru el. Modalitățile ideale se înscriu în categoria comunicării asertive, în a-l lăsa să rezolve așa cum crede de cuviință, pentru că el știe cum a spus „Doamna” la școală, și apoi găsite părțile bune ale temei și laudate, observate greșelile și explicate, dar tot el să le rezolve mai departe, fără a impune o rezolvare pe care el să nu o interiorizeze, să nu o înțeleagă. De multe ori e de preferat să plece cu tema greșită decât să-i oferim o rezolvare a noastră, a părinților, pentru că la școală, în partea de verificare a temelor, el își va da seama singur de cele greșite.

Temele se rezolvă în orarul optim, între 9-11 dimineața sau 15-19, și nu după ora 22, când părintele se întoarce de la serviciu, pentru că este eliminată posibilitatea unei comunicări asertive, cu înclinație pe agresivitate.

În cazul în care părintele nu are timp suficient pentru temele copilului, este de preferat să-l responsabilizeze pe acesta, să-l învețe să și le facă și să și le verifice singur, încurajându-l și apreciindu-l pentru progresele realizate de unul singur.

De fiecare dată, când se găsește timp, părinții trebuie să observe caietele de teme și să facă aprecieri asupra lor, pentru că aceste caiete reprezintă activitatea principală a copilului, pe care el simte nevoia s-o valorizeze pentru a se motiva mai departe în îndeplinirea sarcinilor școlare.

Sprrijinul acordat de părinți copiilor pentru rezolvarea temelor acasă se poate manifesta în multiple planuri. Exemple:

- părintele se va interesa de cât de încărcată este tema pe care copilul o are de rezolvat în ziua respectivă și va evita suprasolicitarea lui prin cererea de a se ocupa și de probleme familiale;
- părintele îl va ajuta pe copil să-și planifice timpul și să-și facă un program oferindu-i diverse recompense pentru respectarea acestuia (de exemplu, o oră de plimbare etc.);
- părintele îi va crea copilului o ambianță plăcută, propice concentrării necesare rezolvării temelor pentru acasă și asigurării randamentului maxim (un spațiu de lucru adecvat, liniște etc.).

Este important ca fiecare părinte să știe că pentru fiecare copil în parte condițiile care asigură randamentul maxim în procesul de învățare sunt individualizate. De aceea, este bine ca părinții să urmărească progresele înregistrate de copil și să adapteze sprijinul acordat în funcție de nevoile acestuia.

REFLECȚIE:

Temă pentru acasă. Părinților li se solicită timp de o săptămână să observe comportamentul copilului și să noteze/ rețină caracteristicile specifice vârstei observate.

De asemenea, să observe cum reacționează părinții la unele comportamente ale copilului, gândindu-se dacă aceste comportamente sunt specifice vârstei și dacă sunt acele provocări ale vârstei; să aplice în practică sugestiile de la curs.

Bibliografie:

1. L. Orîndaș, Educația parentală în contextul promovării parteneriatului școală–familie, Chișinău, 2018, disponibil la: http://ise.md/uploads/files/1553681629_orindas.pdf

2. Suport de curs. Program de educație parentală, 2017, disponibil la: https://suntparinte.md/wp-content/uploads/2017/01/programul_de_edu_parentala_8234388.pdf

3. S. Chirilenco, Educație familială: Strategii de informare / pregătire a părinților pentru funcția lor educativă. Ghid pentru diriginte. Chișinău: Bons Ofiiices, 2005.

4. A. Afanas, Managementul activităților educative la clasa de elevi: aspecte teoretice și metodologice, 2015, disponibil la: http://ise.md/uploads/files/1460559032_2.-managementul-activitatii-educative-la-clasa-de-elevi.pdf

5. Ghidul temelor. Când temele devin o problemă pentru întreaga familie pentru acasă, 2017, disponibil la: https://www.suntparinte.ro/uploads/resource/20/4/17//suntparinte.ro_ghidul_temelor_pentru_acasa.pdf

6. A. Cara, V. Andrieș (2019): „Promovarea parteneriatelor școală-familie-comunitate în procesul educațional”, disponibil la: http://ise.md/uploads/files/1577092120_promovarea_parteneriatelor_scoala-familie-comunitate_in_procesul_educational.pdf

7. Instrucțiunea (Instrucțiunea în continuare) privind managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal aprobată prin Ordinul ministrului nr. 1249 din 22.08.2018, disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/instructiune_teme_pentru_acasa.pdf

Sugestii metodologice:

În *Realizarea sensului* la subiectul „Particularitățile de vârstă ale copiilor” după *Conținutul de informare*: „Ajutorul pentru realizarea temelor de acasă” este sugerat părinților să le vorbească copiilor despre: • temele pentru acasă, • sistemul evaluare criterială prin descriptori, • vacanțe, • materiile pe care le va studia, • noile relații de prietenie cu viitorii săi colegi, • durata orelor și a pauzelor, • doamna învățătoare și ceilalți profesori (limba străină, muzică, sport); • organizarea școlii (prezența copiilor de mai multe vârste, mai multe clase, grupuri sanitare, cabinet medical, cancelarie, sala de sport etc.), • programul zilnic (școala, odihna, temele pentru acasă, joaca), • lucrurile interesante pe care le va învăța (de exemplu, va putea citi singur revistele pentru copii), • comportamente care sunt permise și care nu sunt permise la școală.

De asemenea, părinții să le vorbească despre temele pentru acasă: explicându-le faptul ca temele pentru acasă vor fi parte din programul lui, așa cum sunt jocul, sportul sau calculatorul. Menționând că, după ce va termina de făcut temele, va avea timp sa se joace sau să realizeze alte activități.

Să le vorbească despre rolul temelor: în comparare cu rolul antrenamentelor pe care le fac sportivii pentru a obține rezultate cât mai bune; atunci când repetă acasă o poezie pentru serbare, exersează cu un membru de familie câțiva pași de dans, repetă un cântec sau continuă acasă un desen sau un colaj început la școală.

Părinții vor indica copilului locul potrivit pentru realizarea temelor:

- să aibă o cameră a lui unde să își facă temele,
- biroul sau masa să fie adecvate înălțimii lui,
- lumina să vină din partea stânga pentru dreptaci și din dreapta pentru stângaci,
- înainte de începerea temelor, camera să fie aerisită,
- manualele și rechizitele să fie la îndemâna copilului,
- locul în care copilul își face temele să rămână mereu același,
- părinții să fie un model pentru copil în ceea ce privește locul în care lucrează: dacă părinții lucrează și au lucruri peste tot, copilul nu va putea respecta indicația „ideală”.

În camera în care copilul învață nu este recomandat: • ca alte persoane să se uite la televizor, • să fie lăsat aprins un radio sau un calculator cu muzică, • să se vorbească la telefon, • să se primească vizite în timp ce copilul lucrează.

Pentru a avea un program eficient este bine să se înceapă temele în fiecare zi aproximativ, deoarece la început randamentul este mai mare, este de preferat să se înceapă cu temele mai dificile, lăsând spre final ceea ce este mai simplu de realizat.

Este preferabil ca temele să nu se prelungească după ora 20:00, când nivelul de concentrare scade și, implicit, scade și randamentul. De asemenea, copilul să fie odihnit înainte să își facă temele și să nu le înceapă imediat după orele de școală sau după un antrenament sportiv.

Părinții vor fi inițiați în a-l încuraja pe copil să-și exprime deschis emoțiile, temerile, curiozitatea și nelămuririle legate de acest subiect. Să le spună că temele pot fi o ocazie de a afla lucruri noi despre un domeniu și că va putea utiliza diverse materiale interesante când își va face temele: atlasul, calculatorul și Internetul, filmele documentare etc.

Părinții sunt informați a NU folosi „temele” pentru:

- a speria copilul: „Dacă nu vei scrie frumos sau nu vei fi cuminte, doamna învățătoare îți va da multe teme pentru acasă”.
- a pedepsi copilul. Uneori, copiii sunt puși să scrie liniuțe, cifre sau să deseneze drept pedeapsă.
- a avea cerințe prea mari de la copil. Unii părinți doresc ca elevul să exerseze acasă semnele grafice sau numerele. Această sarcină poate fi prematură pentru etapa de dezvoltare psihică a copilului și poate duce la respingerea temelor și la suprasaturație.

În acest sens, părinților, li se pot aduce argumente legislative de politici educaționale naționale, în baza „Instrucțiunii” (2018). De ex. secțiunea IV (p. 7) prevede reglementări în direcția dată: 43, 44, 45 (Anexa 1), 46.

Se va puncta:

- temele au scopul de a consolida ceea ce copilul învață la școală, nu de a-l stresă sau a-i face viața un chin. Școala nu trebuie să elimine din viața copilului alte activități precum joaca, sportul, mesele, plimbarile, comunicarea sau somnul;

- când temele ocupă prea mult timp, viața familiei este afectată, de multe ori atmosfera familială ajungând să fie dominată de tensiunea efectuării temelor zilnice.

- la clasa a doua, intervalul de timp optim pentru teme se încadrează în o oră;

Părinții se vor iniția cu referire la timpul dedicate temelor:

- să recomande copilului ca după fiecare activitate de învățare, să ia o pauză de 5-10 minute;
- intervalele maxime de timp nu trebuie atinse în fiecare zi;
- în cadrul unei săptămâni, zilele de intensitate maximă a efortului intelectual este recomandat să fie în zilele de marți, miercuri și joi;
- înainte de a începe realizarea temelor, este bine să aibă o perioadă de odihnă după programul de la școală. Poate fi vorba de o oră sau două de somn sau activități relaxante.

Atunci când părintele nu reușește să îl ajute pe copil să își facă tema complet, va discuta acest aspect cu cadrul didactic pentru a afla care este atitudinea față de temele incomplete, dacă le sancționează sau dacă, dimpotrivă, încurajează copiii să ceară ajutor atunci când aceștia întâmpină dificultăți.

Există cadre didactice care încurajează copiii să vină și să întrebe atunci când nu au reușit să își facă temele. În plus, doamna învățătoare îi poate explica celui mic lecția pe care nu a înțeles-o într-un mod corespunzător. Tema este o modalitate prin care copilul poate afla ce a înțeles și ce nu din ce s-a predat și ce s-a lucrat în clasă.

Există și cazuri în care cadrele didactice sancționează temele incomplete, fiind privite ca o lipsă de interes pentru învățare.

În acest sens părinții sunt informați că, dacă decid să îl încurajeze pe copil să ceară ajutor și lămuriri suplimentare de la cadrul didactic, este bine să îl învețe cum să facă acest lucru. Astfel, este recomandabil să i se adreseze doamnei învățătoare la începutul orei, să îi spună ce anume nu a înțeles din lecția anterioară și care parte a temei i-a adus dificultăți, cu rugămintea de a-i mai explica o dată noțiunile respective.

Din păcate, situația în care copilul apelează la învățător pentru a-i explica încă o dată ce n-a înțeles sau pentru a-l ajuta să termine tema este rar întâlnită; mult mai frecvent, copilul copiază în clasă tema de la un coleg. Astfel, părintele îi va explica că acest obicei nu îl ajută și că astfel va acumula lacune în cunoștințe, fapt care va atrage după sine și note mici.

Părinții sunt atenționați asupra faptului că, atunci când copilul rămâne în urmă la învățatură, iar părintele nu îl poate ajuta, se poate ajunge la eșec școlar. În acest caz, părintele poate solicita școlii un cadru de sprijin, care este un cadru didactic specializat în recuperarea școlară a copiilor cu dificultăți și cu tulburări de învățare. Cadrul didactic de sprijin îl va ajuta pe copil să înțeleagă conceptele predate și îl va ajuta și la efectuarea temelor.

Proiect de ședință-lectorat cu părinții

1.3.2. Subiectul: Motivația pentru învățare.

Scop: dezvoltarea abilităților părinților în vederea mobilizării resurselor parentale pentru menținerea motivației învățării;

Obiectivele ședinței:

- să justifice rolul continuității învățării școlare pentru viitorul copiilor;
- să sintetizeze metodele de stimulare și menținere a motivației învățării la copii.

Timp: 90'

Materiale necesare:

- Fișa resursă 1 „Studii de caz”
- Foi flipchart, markere

Desfășurare

EVOCARE:

Părinții sunt invitați să reflecteze asupra propriei activități și motivații: „O să vă rog ca fiecare din dvs. să meditați la câteva întrebări, răspunsurile să le treceți pe foaie. ”

- Cu ce dispoziție v-ați trezit azi dimineață?
- Aveți planuri pentru luna care vine?
- Știți ce faceți cel mai bine?
- Vi se întâmplă să nu aveți chef de a face ceva, dar știți că trebuie făcut?
- Ce va mobilizează să realizați sarcini, să vă implicați în activități? Treceți mai mulți factori.
- Gândiți-vă acum la obstacolele care apar în realizarea scopurilor, sarcinilor, planurilor de viață?

Părinții sunt rugați să numească factorii care motivează adultul și obstacolele în realizarea scopurilor. Factorii sunt notați pe flipchart.

Pentru a trece la etapa următoare se menționează:

„Așa cum un adult în activitatea sa are motive de a realiza sarcini, de a munci, în același timp întâmpină și obstacole care pot fi atât externe cât și interne, tot așa și copilul în realizarea

activității sale de bază – învățarea – are motive de a învăța sau de a nu învăța, se confruntă cu obstacole, doar că nu știe cum să le depășească. Așa cum un adult are nevoie să fie susținut, încurajat pentru a-și menține motivația, tot așa și elevul necesită un impuls din exterior. Doar că impulsul nu trebuie să vină nici prea devreme, nici prea târziu. Urmează să discutăm împreună ce-l face pe copil să nu dorească să învețe, ce-l face să-și mobilizeze eforturile. Și care este rolul adultului în supravegherea procesului de învățare.”

REALIZAREA SENSULUI:

Activitatea „Semnele și comportamentele motivației reduse pentru învățare”

Părinții sun inițiați să citească cazul din fișa resursă 1. În baza studiului de caz se inițiază discuția:

- Ce simte Marius/Marcela?
- Cum au reacționat părinții?
- Care sunt semnele ce indică motivația redusă pentru învățare?
- Ce alte semne ar putea să ne indice motivația redusă sau lipsa acesteia în activitatea de învățare a copilului (se trec pe flipchart semnele enumerate de părinți);
- Ce vă spun copiii atunci când nu vor să învețe? (răspunsurile se trec pe flipchart)

Conținut de informare: Motive de învățare la elevii mici

Activitatea de învățare a școlărilor mici se reglează și se menține printr-un sistem complicat și multinivelar de motive. La sfârșitul clasei întâi, pe măsura în care are loc pătrunderea în lumea școlară și însușirea activității de învățare, la elevii mici, se formează un sistem motivațional de învățare complex, care include următoarele grupe de motive:

1) *Motivele legate de conținutul învățării* (învățarea întotdeauna trezește tendința de a cunoaște ceva nou, de a deține cunoștințe, modalități de acțiuni, de a pătrunde în esența fenomenelor).

2) *Motivele legate de procesul învățării* (învățarea îndeamnă la tendința de afirmare a activității intelectuale, necesității de a gândi, de a judeca la lecții, de a înfrunta dificultățile în procesul de luare a unor decizii grele).

3) *Motivele sociale ample*: motivele îndatoririlor și a responsabilităților în fața societății, clasei, învățătorului, părinților.

4) *Motivele de autodeterminare* (conștientizarea importanței cunoștințelor pentru viitor, dorința de a se pregăti pentru viitoarea ocupație, și motivele de autoperfecționare – de a se dezvolta în urma studierii).

5) *Motivele personale*: a) motive de bunăstare (tendința de a primi aprobarea din partea profesorilor, părinților, colegilor de clasă); b) motivele de prestigiu (dorința de a fi printre primii elevi, de a fi cel mai bun).

6) *Motivele negative* (evitarea neplăcerilor care pot apărea din partea profesorilor, părinților, colegilor de clasă, dacă elevul nu va învăța bine).

Diapazonul motivelor „cunoscute” la elevii claselor 2-3 este destul de larg și include motivele atât sociale, cât și de cunoaștere. Printre primele intră: „doresc și cunosc mai mult”, „este interesant și aflu ceva nou”, „doresc și primesc aprecieri pe măsură”. Cele din urmă sunt: „toți învață”, „nu doresc să mă certe”. Motivația școlară energizează și facilitează procesul de învățare prin intensificarea efortului și concentrarea atenției elevului, prin crearea unei stări de pregătire pentru activitatea de învățare.

De aceea, printr-o comunicare de parteneriat educațional, cadrele didactice și părinții trebuie să-l înțeleagă, să-l sprijine și să-l ajute pe cel mic să depășească inerentele probleme apărute în această perioadă.

REFLECȚIE:

Activitatea „Strategii de stimulare a motivației pentru învățare”

Părinții sunt inițiați într-o discuție cu referire la ce se poate de făcut pentru a stimula sau menține motivația copiilor pentru învățare și încurajați să se gândească cum le-ar place lor să fie motivați pentru a realiza anumite sarcini.

Părinții sun grupați în 3 echipe solicitându-le să-și amintească din experiența de relaționare cu copilul lor cum au influențat pozitiv copilul. Apoi sun rugați să exprime despre strategii de influență pozitive.

Fiecărei echipe i se repartizează studiile de caz anterior abordate. (Fișa resursă 1). O parte din părinți (2) vor avea scopul de a propune 2-3 strategii care ar încuraja copilul să învețe și să argumenteze alegerea. Ceilalți părinți (2) din echipă vor elabora un mesaj verbal adresat copilului, mesaj de stimulare/încurajare. Pe final fiecare echipă va prezenta produsul activității de grup comparându-l cu conținutul fișelor resursă 2 și 3.

Discuții:

- Care este mesajul acestor activități?
- Care este responsabilitatea părinților în acest sens?
- Ce ați învățat din aceste activități?
- Ce veți face primul lucru când veți ajunge acasă după întâlnirea de azi?

Temă pentru acasă. Părinților li se recomandă să dezvolte motivația copilului pentru învățare prin:

- focalizarea pe aspectele pozitive;
- atenția acordată progreselor făcute de copil;
- acceptarea diferențelor individuale – fiecare copil învață diferit un comportament și reacționează diferit într-o situație;
- încrederea zilnică acordată copilului;
- așteptări realiste față de copil, adaptate nevoilor și potențialului de dezvoltare;
- evitarea comparațiilor și a competiției dintre copii.

FIȘA RESURSA 1

Studiu de caz nr 1

„Marius are 10 ani. La școală preferă să stea în ultima bancă, lângă calorifer, în loc să stea în prima bancă, în fața profesorului. Astfel, Marius adesea nu se implică în sarcinile de grup. În ciuda tuturor șireteniilor pe care le poate pune în practică pentru a le minimaliza în ochii părinților, el este certat în permanență. De această dată, știe că a mers prea departe: părinții i-au interzis să meargă la toate meciurile de fotbal până la sfârșitul anului. Părinții i-au spus: „Nu vrei carte, nici fotbal nu mai vezi, o sa stai acasa si o sa ma ajuti pe mine”.

Marius este căpitanul echipei și, în plus, doar la fotbal se bucură cu adevărat de admirație, succes, susținere.

Studiu de caz nr.2

„Marcela are 9 ani. De mică e pasionată de desen și are întotdeauna idei pentru decorarea camerei ei. Dovedește multă creativitate, știe să deseneze, frecventează cercul artistic din școală. Dintotdeauna l-a auzit pe tatăl ei repetându-i: „Dacă nu înveți bine, nu vei face nimic în viață. Că în neamu nostru oamenii o învățat bine, nu ca la alții”. Într-adevăr, singurul lucru care îl interesează pe tatăl ei este să învețe bine. Ceea ce-i place fetei, tata consideră că nu are nici o importanță.

FIȘA RESURSA 2

Motive ce stau la baza scăderii motivației de a învăța

- Lipsă unui plan de viață și necunoașterea ponderii cunoștințelor în calitatea viitorului său.
- Necunoașterea unei metode adecvate de a învăța, valabilă în clasele primare.
- Capacitatea redusă de a „înțelege” materia.
- Trebuințele primare nu sunt satisfăcute.
- Reușitele au fost întărite prin recompense materiale, respectiv motivația intrinsecă (curiozitatea) este redus stimulată.
- Un nivel de aspirație mult prea înalt în raport cu posibilitățile reale ale elevului.
- Nevoia de afirmare nesatisfăcută sau inhibată.
- Obligația de a îndeplini o activitate nepotrivită cu vârsta sau de a alege între două dorințe ori acțiuni la fel de tentante provoacă o tensiune interioară puternică.
- Presiunea din partea părinților de a obține aprecieri înalte, apelând la șantaj, unde se pune pe cântar iubirea parentală.

- Aprecieri injuste din partea profesorilor/ părinților;
- Autoritatea excesivă a profesorilor sau părinților;
- Starea de insecuritate/ anxietate datorată autoritarismului parental.
- Conflictelor (interpersonale și/sau intrapersonale) nerezolvate.
- Privarea de blândețea și dragostea maternă.
- Desconsiderarea în permanență din partea părinților.
- Reacția exagerată a părinților la rezultatele nesatisfăcătoare
- Insistența ca toate sarcinile să fie realizate întotdeauna exact atunci când sunt programate;
- Atitudini și sentimente negative față de sine (lipsa valorii personale, neputință, neîncredere, credința neeficienței, culpabilitate, etc) și/sau față de adulți (profesori, părinți).

FIȘA RESURSĂ 3

Strategii de stimulare a motivației învățării

- Primul pas în motivarea unui copil spre a învăța, este ai explica la ce îi folosește acest lucru (atenție, este vorba despre „acum” și nu „în viitor”).
- Aprecierea evoluției copilului trebuie făcută în termeni pozitivi, deoarece dezaprobarea este mai puțin eficientă în stimularea motivației de a învăța („*Eram sigur/ă că așa se va întâmpla, deoarece știu că ești un copil care se pricepe destul de bine la mate*”);
- Cunoașterea/ evaluarea intereselor, atracțiilor și respingerilor pentru o disciplină sau alta, a perspectivelor de viitor, a valorii pe care o acordă activității de învățare;
- Participarea la activitățile extrașcolare duce la creșterea motivației în învățare;
- Stabilirea unor standarde realiste de reușită, prin raportarea la reușitele anterioare;
- Încurajarea copilului să-și definească el însuși obiectivele învățării, aceste obiective este bine să fie precise, pe termen scurt, raportate la capacități și potențial;
- Exprimarea încrederii în capacitatea de a reuși;
- Gradul de informare a părinților asupra fenomenului educațional și asupra unor instituții de specialitate (de exemplu, „Școala Părinților”), contribuie la implicarea lor, mai intensă, în dezvoltarea personală și accentuarea motivației la proprii copii.

Sugestii pentru părinți:

- Dacă într-o zi te simți prea obosit/ă, stresat/ă sau nervos/oasă, mai bine ți-ai acorda puțin timp liber, înainte să intri în discuții cu copilul tău.
- Asigură-ți copilul că vei continua să îl iubești și să îl apreciezi în ciuda rezultatelor slabe la școală.
- Trebuie să fii conștient că orice copil are nevoie să manifeste interes și față de alte domenii, nu doar pentru școală. Motivația poate să apară în orice domeniu și copilul poate învăța o mulțime de lucruri din orice activitate, în orice context, nu doar la școală. Important e să fii aproape de el și să-l ajuți să extragă esențialul și ceea ce poate fi raportat și la alte situații din viață.
- Mulți părinți au obiceiul să ofere o răsplată consistentă copilului dacă învață, de tipul „*Vei primi o bicicletă dacă iei note mari*”. Chiar dacă acest lucru îl motivează pe copilul tău să învețe mai mult, nu este abordarea potrivită. El trebuie să înțeleagă faptul că învață pentru el și nu pentru altcineva.
- Ai răbdare și ține minte că este în definitiv un copil și că va dura până când ideea de a învăța va prinde rădăcini. Adu-i aminte constant de importanța studiilor.
- Trebuie să folosești întotdeauna propoziții afirmative pentru a-l convinge pe copilul tău de importanța studiilor.
- Ghidează copilul în organizarea zilei, astfel încât studiul să devină o rutină zilnică. Atunci când există o rutină bine stabilită, copilul tău va protesta mai puțin atunci când va veni ora de făcut teme. Ajută-l să-și determine prioritățile.
- Oferă-i posibilitatea de a descoperi mai multe modalități de învățare. Există o multitudine de metode de a învăța. Încurajează-l și oferă-i posibilitatea să încerce cât mai multe. Înscrie-l la ateliere, cursuri, care au diferite metode de abordare a studiului.

- Încurajează-l pe copilul tău să vorbească despre problemele pe care le are la școală. Vorbește cu copilul tău despre ce subiecte îi plac sau nu îi plac, care i se par grele, ce probleme are la școală. Lasă subiectul deschis și vorbește cu el despre aceste lucruri de câte ori poți.

- Încurajează-l să-și exprime părerea și să ia decizii. Cere-i părerea de fiecare dată, de la ce prepari de mâncare, la ce program TV să vă uitați. Lasă-l să-și aleagă activitățile extracuriculare la care să participe. Nu-l forța să facă ceva doar pentru că îți place ție.

Bibliografie:

1. L. Orindaș, Educația parentală în contextul promovării parteneriatului școală–familie, chișinău, 2018, disponibil la: http://ise.md/uploads/files/1553681629_orindas.pdf

2. Suport de curs. Program de educație parentală, 2017, disponibil la: https://suntparinte.md/wp-content/uploads/2017/01/programul_de_edu_parentala_8234388.pdf

3. S. Chirilenco, Educație familială: Strategii de informare / pregătire a părinților pentru funcția lor educativă. Ghid pentru diriginte. Chișinău: Bons Ofiiices, 2005.

4. A. Afanas, Managementul activităților educative la clasa de elevi: aspecte teoretice și metodologice, 2015, disponibil la:

http://ise.md/uploads/files/1460559032_2.-managementul-activitatii-educative-la-clasa-de-elevi.pdf

5. Ghidul temelor. Când temele devin o problemă pentru întreaga familie pentru acasă, 2017, disponibil la:

https://www.suntparinte.ro/uploads/resource/20/4/17//suntparinte.ro_ghidul_temelor_pentru_acasa.pdf

6. A. Cara, V. Andrieș (2019): „Promovarea parteneriatelor școală-familie-comunitate în procesul educațional”, disponibil la:

http://ise.md/uploads/files/1577092120_promovarea_parteneriatelor_scoala-familie-comunitate_in_procesul_educational.pdf

7. Instrucțiunea (Instrucțiunea în continuare) privind managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal aprobată prin Ordinul ministrului nr. 1249 din 22.08.2018, disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/instructiune_teme_pentru_acasa.pdf

Sugestii metodologice:

În *Realizarea sensului* la subiectul „Motivația pentru învățare” după *Conținutul de informare*: „Motive de învățare la elevii mici” pentru a menține diapazonul motivelor la elevii din clasa a II-a: „doresc și cunosc mai mult”, „este interesant și aflu ceva nou”, „doresc și primesc aprecieri pe măsură”, părinții sunt inițiați:

- să-l ajute pe copil să își organizeze timpul pentru teme și cel pentru joacă;
- să estimeze împreună cât timp îi ocupă temele și să decidă în ce interval de timp le va realiza;

- înainte de rezolvarea temei pentru acasă să recapituleze ce a învățat la școală la materia respectivă în acea zi; astfel îi va fi mai ușor să își facă tema;

- să-l încurajeze pe copil să își rezolve singur sarcinile, dar să-l ajute atunci când e necesar. De aceea, părinții nu trebuie să realizeze în locul copilului o sarcină pe care o poate realiza singur. Ei trebuie să-i ofere îndrumări prin care să ajungă singur să rezolve exercițiul sau problema;

- când părinții verifică tema este necesar să scoată în evidență aspectele realizate corect de către copil și să-l laude pentru ele, chiar dacă sunt puține. Un simplu gest aprobativ din cap, o privire plină de bucurie sau o exclamație admirativă reprezintă mult pentru copil. Apoi să-i vorbească despre greșelile făcute, îndrumându-l către descoperirea și corectarea lor;

- să-l ajute pe copil să învețe din greșelile făcute, pentru ca la temele următoare să nu le mai repete;

- să evite să rupă foaia și să-i ceară să reia tema de la început, să-l certe atunci când a greșit ceva sau să îi arate direct cum se face corect;

- să-l laude și încurajeze atunci când își face tema singur.

Atunci, când copilul nu este motivat să învețe, nu e dornic să cunoască, părinții pot căuta informații interesante pentru el pentru a i le prezenta într-o manieră ușor de înțeles. Iar concursurile în familie precum „Cine știe, câștigă”, „Dacă tu ai fi profesorul de..., ce m-ai învăța despre...?” sau metoda „Știu-Vreau să știu-Am aflat” pot aduce copilului un nou mod de a vedea învățarea.

Când copilul nu a înțeles lecția, părinții îl ajută prin:

- a afla ce nu a înțeles și ai explica din nou, cu răbdare;
- a căuta să afle motivul neînțelegerii celor predate în clasă;
- ai oferi mai multe explicații, exemple, ilustrații, poze pentru a înțelege unele concepte. În

acest ses părinții pot folosi atlase botanice, zoologice, reviste, cărți de la bibliotecă sau chiar imagini, bine alese, de pe Internet.

Specialiștii din domeniu susțin că, deopotrivă cu tot ajutorul de acasă, copilul nu trebuie să rămână cu ideea că la școală nu înțelege și că părinții îi vor explica mai bine. În acest mod, școala ar deveni inutilă. În acest sens, părinții vor cere ajutorul învățătorului, iar când copilul va susține că nu a înțeles lecția și el (părintele) nu a reușit să îl ajute, îl va încuraja să ceară ajutorul învățătorului.

Pentru o mai bună realizare a temelor pentru acasă se pot folosi aplicațiile practice din viața de zi cu zi: „Cum calculezi restul pe care îl primești de la magazin?”, „Cum ai grijă de natură atunci când mergi în parc?” etc.

Pentru părinți este important să rețină că, aceeași temă poate fi terminată corect de unii copii într-un timp mai scurt, iar de alții, într-un timp mult mai lung. Este necesar de a identifica cauzele pentru care copilul petrece prea mult timp realizând temele pentru acasă: oboseala, neînțelegerea temei, lipsa de concentrare pe o durată mai mare de 25-30 de minute, teme prea multe etc. În acest sens, părintele va discuta aceste aspect și cu cadrul didactic.

Deasemenea, este important ca părintele să îl învețe pe copil să își gestioneze timpul și să imbine dorința parintelui ca cel mic să aibă nivelul dorit și cea a copilului de a petrece timpul în mod plăcut cu părintii lui. În acest sens se inițiază părinții să:

- vorbească cu copilul despre temele suplimentare și despre munca în plus. Exista copii care reușesc de mici să aprecieze propriile rezultate și care sunt dispuși să lucreze mai mult când nu au înțeles anumite concept;

- gasească o modalitate mai relaxantă pentru a repeta acele lucruri care nu au fost înțelese și caută modalități practice de a le învăța. Pentru copii, temele sunt uneori atât de neplăcute pentru ca ei nu le văd utilitatea. În schimb, dacă este vorba să scrie o listă de cumpărături, copilul nu va manifesta aceeași aversiune față de scris!

- analizeze așteptările și cerințele pe care le are în privința performanțelor școlare ale copilului. Deseori, copiii nu pot avea același nivel la toate materiile, astfel că este important să-i încurajeze abilitățile reale și interesul față de disciplinele care îi plac.

Din perspectiva data părinții sunt atenționați:

- Temele suplimentare nu-și au rostul atunci când cuprind exerciții sau probleme pe care copilul le stăpânește deja.

- Tema suplimentară nu trebuie să fie o pedeapsă.

- Atunci când o materie îl pasionează pe cel mic, poate fi solicitat învățătoarei să-i dea teme suplimentare interesante și părintele poate căuta activități suplimentare.

Proiect de ședință-lectorat cu părinții

1.3.3. Subiectul: Noutăți la treapta primară - colaborarea părinților cu școala

Scopul: crearea unui cadru care să faciliteze socializarea copiilor și adulților.

Obiective:

- să determine drepturile părinților în funcție de caracteristicile lor;
- să stabilească beneficiile implicării părinților în colaborare cu școala;
- să identifice imaginea pe care părinții o au despre copiii lor și pe care, la rândul lor, copiii o au despre părinți.

Durata: 60 min.

Materiale necesare: tablă; chestionare - copii; filmul „Educație pentru părinți” – <https://www.youtube.com/watch?v=mmdtg7CsnFA>

Părinții inițial au fost invitați la activitatea dată printr-o scrisoare.

Scrisoare către părinți:

Stimate dna.....

Stimate dn.....

Vă invităm să veniți alături de noi, pentru a derula ședința părinților la subiectul „Noutăți la treapta primară”.

Împreună vom construi o relație mai bună între dvs și copil, pentru binele copilului dvs.

Acest program își propune să fie alături de dvs pentru a vă ajuta să deveniți un părinte mai bun pentru copilul dvs. și educarea lui.

Subiectul va fi abordat într-o manieră interactivă, cu pronunțat caracter interactiv.

Succesul copiilor noștri depinde de noi. Vă așteptăm!

La începutul activității am explicat participanților că în acest an vor participa la activități menite să schimbe forma și conținutul ședințelor cu părinții, cu scopul îmbunătățirii relației dintre părinți și copii și dintre familie și școală. Am atenționat că conținutul acestor noi activități solicită din partea lor, ca părinți, o atitudine deschisă și un alt tip de implicare.

Am propus părinților un joc de simulare „Prima zi de școală”. Un grup de părinți au fost în rol de „elevi” și alții în rol de „părinți”. Prin schimbul de roluri între copii și părinți am urmărit identificarea imaginii pe care părinții o au despre copiii lor și pe care, la rândul lor, copiii o au despre părinți.

Ținem să menționăm că, chiar dacă în activitate preponderent a predominat caracterul ludic, fiecare exercițiu a avut un scop concret, bine definit și a constituit în fapt un pas spre îmbunătățirea relației dintre părinți, copii și școală.

Pe parcursul activității am încercat să elimen inhibițiile participanților și am ajutat părinții să-și intre cât mai bine în „rol”. De asemenea am ținut sub observație întreg spațiul de joc și interveniți în cazul în care au apărut semne ale unui posibil conflict între „copii” (interpretați de părinți) și părinți (interpretați tot de părinți) sau stări de disconfort.

După încheierea activității am pus întrebări de genul: - Cum v-ați simțit în rolul respectiv?. - Cum vi s-a părut activitatea?, - V-a fost greu să vă intrați în rol?, Care a fost cea mai distractivă parte a rolului?, Ce modalități de comunicare utilizați în comunicare cu copilul dvs. La această vârstă?

Pentru ultima întrebare am propus părinților să analizeze Foia de resursă *Bariere în comunicarea adulților cu copiii* și să vină cu sugestii de preîntâmpinare a lor, comparându-le la urmă cu cele propuse de mine la tablă.

Foia de resursă Bariere în comunicarea adulților cu copiii

(apud, L. Orîndaș, 2018, http://ise.md/uploads/files/1553681629_orindas.pdf)

<i>Exemplu</i>	<i>Ce gândește copilul</i>	<i>Consecință</i>
Amenințarea		
„Dacă nu vii acasă cu rezultate bune, ai încurcat-o!”	„Părintele meu e periculos”, / „Cu el nu e de glumit!”, „Ar trebui să am grijă de acum încolo!”	principala preocupare a copilului va fi să nu greșească. Nu va avea curajul să facă ceva decât dacă va fi sigur că rezultatul este bun. Așa apare frica, minciuna, intoleranța etc.
Contrazicerea și minimalizarea problemei		
„Sunt urâtă! Nu mă iubește nimeni”, spune fetița „Nu e adevărat! Nu spune asta!”, „Nu fi supărată!”, îi răspunde tatăl.	„Nu mai are rost să vorbesc cu tata despre problema mea, pentru că nu-i place ce zic eu” „, Crede că dacă îmi spune să nu fiu supărată, mă simt mai bine?”	contrazicând copilul în acest mod, părintele îi întărește convingerea deja formată. Copilul va simți că părintele său nu îl înțelege și nu e capabil să-i asculte problemele. Așa se poate naște lipsa de încredere în competența părintelui.
Critica		
„Nu ți-am zis să te uiți pe unde calci?”, „De câte ori trebuie să-ți spun că nu e	„Iar îmi ține morală!” „Mai aștept un pic și se calmează.”	va scădea receptivitatea copilului la păreri emise de adult. Așa se poate naște indiferența.

voie acolo?”, „De ce ai făcut asta?”		
Etichetarea		
„Ești o urâtă!”, „Ești o proastă!”, „Ești un bleg!”	„Adulții știu mai multe decât copiii”.	dacă afirmațiile se repetă frecvent, atunci copiii vor fi urmăriți toată viața de această idee. În subconștientul lor, ei vor fi convinși că sunt urâți, proști sau blegi. De aceea, vor încerca, de câte ori se va ivi ocazia, să demonstreze că nu este așa. Apar complexe de inferioritate.
Indiferența		
„Mama Ana, am învățat să-l scriu pe M!”, spune copilul. - „Bine. Du-te din fața televizorului”, îi răspunde îngrijitorul.	televizorul e mai important decât mine!”, „Cum să fac să îi atrag atenția asupra mea?”	copilul va căuta să atragă atenția asupra sa cu orice preț, chiar și prin fapte negative (furt, chiul, înjurături, stricatul unor lucruri).
Ironia		
forma verbală: „Ai auzit că s-a inventat cârpa de șters praf?” „Mulțumesc pentru «ajutor»!” forma nonverbală: privire „de sus”, zâmbet zeflemitor.	Mă consideră un nepriceput.” „Își bate joc de mine!”	va scădea încrederea copilului în forțele proprii și încrederea față de părinte. El va căuta să fie apreciat în altă parte la „adevărata lui valoare”; așa poate să apară distanțarea.
Învinierea		
Tu ești de vină!”, „Ar trebui să-ți fie rușine!”	„E numai vina mea.”, „Nu sunt bun de nimic.”	scade nivelul stimei de sine; așa pot apărea complexe de inferioritate.
Neatenția la ce ni se spune		
„...Și la școală toți colegii...” povestește copilul. „Îți mai trebuie nucile?”, spune mama.	„nu o interesează nimic din ce îi spun. Data viitoare nu mă mai obolesc să-i explic.”	Copilul va comunica ceea ce crede că o interesează pe mamă și va începe să omită ceea ce se va dovedi mai târziu a fi fost esențial; așa poate să apară neglijența.
Reproșul		
„Dacă nu eram eu, tu aveai să umbli încă mult pe drumuri!”, „Dacă nu trebuia să ajung să am grijă de copii ca tine, puteam face și alte lucruri în viață!”	„Ce vrea de la mine?”, „Acum ar trebui să mă simt vinovat pentru că exist?”	asa poate să apară sentimentul de vinovăție.
Umilirea		
„Spune-le tuturor ce ai făcut!” sau „De ai strig la tine, să audă toți vecinii ce copil am luat și cresc la casă!”	„Nu mă respectă deloc.”, „Nu meritam să mă facă de rușine la toată lumea.”	părintele nu mai este un om de încredere, deoarece te poate face de râs când nu te aștepți. Prin urmare, copilul va învăța să ascundă adevărul; așa poate să apară neîncrederea.

Fișa resursă

Sugestii pentru o comunicare pozitivă părinte-copil

- Fiți disponibili pentru copiii dumneavoastră!

- Observați momentele în care copilul ar vrea să vă vorbească (de exemplu, înainte de culcare, la cină sau în transportul public) și fiți disponibili pentru el în acele momente.
- Aflați mai multe despre interesele copilului pe care îi aveți în îngrijire, de exemplu, care este muzica lui/ei preferată sau ce activități preferă și arătați-vă interesați de ele.
- Respectați intimitatea copilului dumneavoastră și evitați conversațiile cu „spectatori”.
- Persoanele străine pot fi implicate în discuție numai dacă tema conversației o cere.
- Învinuirea copilului în fața persoanelor străine duce spre resentimente și ostilitate din partea acestuia.
- Dacă sunteți supărat sau furios, este bine să amânați discuția pentru mai târziu când veți fi mai liniștit și când veți putea face o analiză obiectivă a situației.
- Ascultați cu atenție și fiți politicoși. Evitați să întrerupeți copilul atunci când încearcă să vă comunice ceva.
- Înlocuiți „De ce?” cu „Ce s-a întâmplat?”
- În urma discuțiilor, copilul trebuie să rămână întotdeauna cu sentimentul că este acceptat, chiar dacă ceea ce v-a împărtășit nu este pe placul dumneavoastră.
- Lăudați efortul copilului de a comunica și, astfel, veți întări canalul comunicării.
- Exprimați-vă opinia, fără a o demonta pe a lui; recunoaște-ți că este normal să aveți păreri diferite.
- Rezistați tentației de a vedea cine are dreptate. Îi puteți spune în schimb copilului: „Știu că nu ești de acord cu mine, dar asta este ceea ce cred eu.”
- În timpul conversației, concentrați-vă pe sentimentele copilului, nu pe emoțiile dumneavoastră.
- Întrebați-vă copilul ce își dorește de la o conversație cu dumneavoastră: are nevoie de un sfat, să fie ascultat, are nevoie de ajutor pentru a face față diferitelor emoții sau de a rezolva o problemă.
- Realizați că, copilul vă poate testa prin a vă spune o mică parte din ceea ce îi supără. Ascultați cu atenție ceea ce spune, încurajați-l să vorbească, și el vă va împărtăși poate și restul poveștii.

Aatfel, am încercat să atrag în discuții cât mai mulți participanți. Nu mi-am exprimat propria opinie în legătură cu răspunsurile participanților și am descurajat critica unde fiecare a avut dreptul să-și spună propria opinie fără a fi judecat.

Pe finalul activității am propus părinților să completeze un chestionar rugându-i să-și aleagă un nume imaginar cu care vor semna chestionarele, astfel asigurându-le anonimatul răspunsurilor. Chestionarele au fost distribuite individual, accentuând ideea de anonim pentru a mă asigura de sinceritatea răspunsurilor.

Chestionar:

1. Spuneți cel puțin un lucru nou pe care l-ați descoperit la dvs. În rol de „copil”
2. Care este cel mai greu lucru în a fi copil?
3. Cât timp petreceți zilnic cu copilul/copiii dvs.?
4. Care sunt cele mai frecvente cauze ale discuțiilor în contradictoriu cu copilul/copiii dvs.?
a. vestimentație; b. limbaj; c. anturaj (prieteni); d. timp liber; e. școala; f. bani, g. altele. Care?
5. Cum procedați atunci când copilul/copiii dvs. Încalcă anumite regulile stabilite în familie?
6. Care sunt activitățile familiale pe care ați dori să le facă mai bine copilul/copiii dvs.?

Din perspectiva răspunsurilor la chestionar am stabilit drepturile părinților de participare la viața școlii, stabilind că, drepturile părinților care facilitează o participare eficientă într-o unitate școlară sunt în număr de patru în funcție de caracteristici:

1. drepturi individuale ale părinților (care includ dreptul la informare, de a alege instituția de învățământ și dreptul la contestație)	2. drepturi colective ale părinților (dreptul la participare)
<i>Drepturile la informare:</i> Pentru a li se da ocazia să devină agenți activi și responsabili cu privire la educația de calitate, ar trebui să li se ofere	<i>Dreptul de participare:</i> Părinții au dreptul de a participa la gestionarea și controlul instituțiilor de

părinților informații pertinente și accesibile, prin utilizarea unor metode precum: anunțuri, afișe, pagini de internet destinate părinților, reuniuni cu responsabilii instituțiilor școlare, transmiterea unor informații scrise la domiciliu etc. Aceste informații ar trebui adaptate caracteristicilor și nevoilor specifice părinților (de exemplu, necunoașterea limbii, deficiențe senzoriale, bariere socioeducative și așa mai departe).	învățământ, atât la nivel național cât și la nivel regional sau al unei unități școlare. Dreptul la participarea efectivă a părinților în educație presupune existența unei anumite autonomii pedagogice, organizatorice, precum și al posibilității de a face contestație la nivel instituției școlare.
<i>Dreptul de a alege instituția școlară:</i> Părinții trebuie să aibă posibilitatea de a alege instituția școlară pe care o consideră a fi cea mai adecvată în raport cu convingerile, ideile și valorile lor în ceea ce privește educația, astfel încât să fie înlesnit un grad cât mai mare de implicare și de participare efectivă la realizarea programului educativ al școlii.	
<i>Dreptul la contestații:</i> Acest drept permite părinților să se implice mai eficient în viața școlii, fără ca acest lucru să le cauzeze un prejudiciu, printr-o decizie luată de administrația școlară sau de anumite persoane din instituția școlară.	

Cu referire la specificul colaborării școală-părinți am informat părinții că, rolul lor, la debutul școlar (6-7 ani), se dublează și este o etapă destul de serioasă:

- acasă trebuie să creeze un mediu de încredere, echilibrat, în care copilul să se manifeste neîngrădit, iar

- în relația cu școala pot colabora cu alți membri ai comunității școlare pentru a crea un climat care sprijină învățarea, atât în școală cât și în afara ei.

Deasemenea am stabilit că în activitățile în care părinții sunt implicați, elevii au performanțe mai mari la școală decât aceleași activități, dar în care părinții nu sunt implicați. Sunt situații în care apar bariere de comunicare între cadre didactice și părinți din lipsa de experiență, fie din lipsa spiritului de echipă. Pentru binele copilului este recomandabil ca, fie prin efortul părinților, fie prin cel al cadrelor didactice, astfel de bariere să fie îndepărtate. În multe cazuri profesorii cred că părinții nu acordă suficientă atenție copiilor lor sau părinții consideră că profesorii sunt prea distanți și nu se implică suficient. Comunicarea eficientă dintre profesori și părinți se reflectă în dezvoltarea copiilor. Responsabilitatea educației și dezvoltării copiilor trebuie asumată în echipă: școală-familie. Implicarea părinților ar putea aduce următoarele beneficii: crește stima de sine a copiilor, se îmbunătățește relația părinte-copil, părinții înțeleg mai bine ce se întâmplă la școală, elevii își fac mai conștiincios temele acasă, câștigurile nu sunt evidente numai în primii ani de școală, ci sunt semnificative, indiferent de vârstă sau de studiu.

Bibliografie:

1. Lilian Orîndaș, Educația parentală în contextul promovării parteneriatului școală-familie. Chișinău: IȘE, 2018, disponibil la:

http://ise.md/uploads/files/1553681629_orindas.pdf

2. Aliona Afanas, Managementul activității educative la clasa de elevi. Aspecte metodologice. Chișinău: Tip. Covaioli, 2015, disponibil la:

http://ise.md/uploads/files/1460559032_2.-managementul-activitatii-educative-la-clasa-de-elevi.pdf

3. Amelia Baciuc et. al, Educația părinților/Ministerul Educației și Cercetării UNICEF – Reprezentanța în România. – București: MarLink, 2006, disponibil la <http://sspt.md/biblioteca/carti/educatia-parintilor-.pdf>

4. A. Cara, V. Andrieș (2019): „Promovarea parteneriatelor școală-familie-comunitate în procesul educațional”

http://ise.md/uploads/files/1577092120_promovarea_parteneriatelor_scoala-familie-comunitate_in_procesul_educational.pdf

5. Suport de curs. Program de educație parentală, 2017, disponibil la:

6. S. Chirilenco, Educație familială: Strategii de informare / pregătire a părinților pentru funcția lor educativă. Ghid pentru diriginți. Chișinău: Bons Ofiices, 2005.

Proiect de ședință-lectorat cu părinții

1.3.4. Subiectul: Greșelile părinților în educație - valorile și virtuțile morale

Scopul: crearea unui cadru care să faciliteze promovarea valorilor morale în familie.

Obiective:

- să enumere așteptările copilului și părinților în familie;
- să identifice virtuțile în raport cu valorile familiei din perspectiva așteptărilor copilului și ofertelor părinților;
- să explice noțiunile: valoare și virtute;
- să facă asocieri: valoare-virtuți;
- să justifice impactul familiei în valorificarea binelui asupra devenirii umane a propriului copil

În evocare am propus părinților să enumere așteptările copilului și ofertelor părinților în familie, după figura de mai jos, completând răspunsul părinților cu „Scara așteptărilor copilului” elaborată de către L. Cuznețov (apud, O. Sorici, 2013, p. 164):

https://www.academia.edu/9421654/TEZA_DOCTOR_PEDAGOGIE

Copilul așteaptă	dragoste, blândețe, tandrețe, căldură, cordialitate, înțelegere, susținere, încurajare, aprobare, empatie, grijă, zâmbet, comunicare, colaborare	Părinții oferă
------------------	--	----------------

Am inițiat părinții, în grupuri de lucru, să identifice virtuțile în raport cu valorile familiei din perspectiva așteptărilor copilului și ofertelor părinților, completând tabelul de mai jos:

Valoare	Virtute
Bine	Bunătate
Răbdare	
Respect	
Responsabilitate	
Onestitate	
Încredere	

Apoi am propus să le compare cu cele indispensabile desfășurării educației axiologice în cadrul familiei (ibidem, pp. 164-165):

A Adevăr = reflectare justă a realității familiale

Afecțiune = prietenie în relațiile cu soțul/soția, copiii și ceilalți membri ai familiei

Altruism = (în opoziție cu egoismul), atitudine caracterizată prin diferite acțiuni dezinteresate în folosul propriilor copii

Amor propriu = sentiment al propriei demnități

B Bonomie = blândețe, îngăduință

Bună creștere = comportament civilizată

Bunătate = amabilitate, atitudine binevoitoare

C Caritate = generozitate

Curiozitate = sete de cunoaștere, dorința de a acumula noi cunoștințe, de a-și forma noi competențe

D Datorie = obligație față de părinți, copii, Patrie, popor, Dumnezeu

Dărnicie = repartizare echitabilă a bunurilor familiale

Devotament = consecvență în relațiile din cadrul familiei

E Emotivitatea = sensibilitate

Exigență = perseverență și insistență de a obține realizarea nu doar cantitativă, ci și calitativă a unui lucru

F Fascinație = capacitatea de fi grațios, simpatic în procesul comunicării cu toți membrii familiei

Fericire = sentiment de satisfacție în aprecierea rezultatelor proprii și ale celor apropiați

Frumusețe = armonia relațiilor cu propria persoană, persoanele apropiate, natură

G Galanterie = dărnicie materială și spirituală

H Hărnicie = sârguință, deprindere de a munci

I Inteligență = capacități intelectuale

Inițiativă = dorință de a realiza ceva împreună cu membrii familiei

Iubire = atașament față de membrii familiei

Î Înțelepciune = cuminenție, chibzuință

M Mărinimie = acceptarea din bunătațe a cuiva sau ceva, generozitate

Mândrie = conștiința propriei demnități și a demnității persoanelor dragi

Morală = atitudine spirituală față de lume, normele morale

N Noblețe = sacrificarea propriilor interese în folosul altora, comportare demnă

O Onestitate = corectitudine

Onoare = manifestarea cinstei și demnității personale în baza respectului normelor acceptate de societate.

P Pioșenie = respect față de oameni și munca lor

Politețe = curățenie interioară a gândurilor și sentimentelor manifestată prin comportament corect în familie și societate

Prietenie = simpatie și atașament față de membrii familiei, încredere reciprocă în relațiile familiale

R Răbdare = atitudine tăgăduitoare față de obiceiurile, obișnuințele, părerea membrilor familiei

Responsabilitate = capacitate de asumare a răspunderii față de propriile acțiuni

Reținere = stăpânire, discreție

S Simplitate = sinceritate, neprefăcătorie

Stimă = sentiment de respect bazat pe aprecierea demnității și calității persoanelor

T Tenacitate = perseverență, străduință în realizarea educației familiale

Toleranță = acceptarea apropiaților și a ideilor acestora

U Umanism = dragoste față de oameni

V Vigilență = atenție

Voință = stăpânire de sine, dirijarea propriei comportări.

V.Generalizarea și încheierea activității

La realizarea sensului, am solicitat părinților, prin reflecție personală să explice noțiunile: valoare și virtute coraportate la definițiile propuse în DEX:

*Valoare – însușire a unor lucruri, fapte, idei, fenomene de a corespunde necesităților sociale și idealurilor generate de acestea; Valorile morale sunt determinări axiologice ale existenței umane.

*Virtute – însușire morală pozitivă a omului; însușire de caracter care urmărește în mod constant idealul etic, binele. Virtuțile morale sunt puteri, *abilități*, dispoziții umane *pentru a face binele*. De aici, o anumită circularitate: binele se dobândește prin practicarea virtuților, iar virtuțile nu se manifestă decât în relație cu binele.

Apoi, am propus părinților să formeze perechi de lucru, unde fiecare pereche a avut sarcina de a modela prin simulare următoarele situații și pe final să rezente scenariul pregătit pentru fiecare situație (ibidem, p. 166):

a) Maria (ștergându-și ochii în lacrimi): Măine bunicii pleacă deja de la noi. Au trecut atât de repede cele 2 săptămâni! Îmi va fi atât de trist fără ei!

Mama: .....

b) Ion (întorcându-se de la școală): Nu mai merg la școală! Învățătoarea nu m-a crezut că m-am făcut tema la matematică, dar am uitat-o acasă. M-a numit „mincinos” în fața colegilor.

Tata: .....

c) Ana: Mamă, mi-e foaaaaame!

Mama: Cartofii îndată vor fi gata.

Ana: Doar știi că nu iubesc cartofii!

Mama: .....

d) Andrei: Ștefan, te rog să-mi împrumuți la lecție creioanele tale colorate. Eu le-am uitat acasă.

Ștefan: .....

e) Irina: Nu-ți dau păpușica mea! Mămica a cumpărat-o pentru mine!

Diana: .....

f) Bunica: Arinuța, ești o fetiță foarte harnică! Mi-ai fost de mare ajutor azi!

Arina: .....

g) Mama: De ce învățătoarea a scris în agendă că nu ești atent la lecții?

Petru: .....

Pe finalul activității am inițiat o discuție în baza experienței trăite: – Cum v-ați simțit în rolul dat?, – De ce ați abordat anume astfel situația?, – Ce ați învățat din experiența trăită?

În reflecție am propus părinților spre audiere următoarea povestire (ibidem, p. 168):

„Era odată un bărbat care ședea la marginea unei oaze la intrarea unei cetăți din Orientul Mijlociu. Un tânăr se apropie într-o bună zi și îl întrebă: „Nu am mai fost niciodată pe aici. Cum sunt locuitorii acestei cetăți?”

Bătrânul îi răspunde printr-o întrebare: „Cum erau locuitorii cetății de unde vii?” „Egoiști și răi. De aceea mă bucur că am putut pleca de acolo”. „Așa sunt și locuitorii acestei cetăți”, răspunde bătrânul. Puțin după aceea, un alt tânăr se apropie de omul nostru și îi adresează aceeași întrebare: „Abia am sosit în acest ținut. Cum sunt locuitorii acestei cetăți?” Omul nostru răspunde cu aceeași întrebare: „Cum erau locuitorii cetății de unde vii?” „Erau buni, mărinimoși, primitivi, cinstiti. Aveam mulți prieteni acolo și cu greu i-am părăsit”. „Așa sunt și locuitorii acestei cetăți”, răspunde bătrânul.

Un neguțător care își aducea pe acolo cămilele la adăpat auzise aceste convorbiri și pe când cel de-al doilea tânăr se îndepărta, se întoarce spre bătrân și îi zise cu reproș: „Cum poți să dai două răspunsuri cu totul diferite la una și aceeași întrebare pe care ți-o adresează două persoane?” „Fiule, fiecare poartă lumea sa în propria-i inimă. Acela care nu a găsit nimic bun în trecut, nu va găsi nici aici nimic bun. Dimpotrivă, acela care a avut și în alt oraș prieteni va găsi și aici tovarăși credincioși și de încredere. Pentru că, vezi tu, oamenii nu sunt altceva decât ceea ce știm noi să găsim în ei”.

În baza povestirii am realizat o discuție cu părinții referitoare la conținutul povestirii: – Ce emoții v-au trezit cele auzite?, – Care este morala povestirii?, – Cum ați fi procedat în aceeași situație?

Din perspectiva dată am solicitat părinților să formeze grupuri de lucru și să generalizeze, printr-o reflecție de grup, despre specificul valorilor, rolul acestora în viața familială și cea socială și transformarea valorilor în virtuți personale. După ascultarea reflecțiilor de grup am concluzionat:

„Valorile familiei și ale societății: Bine, Răbdare, Respect, Responsabilitate, Onestitate, Încredere desemnează însușiri a unor lucruri, fapte, idei, fenomene de a corespunde necesităților sociale și idealurilor generate de acestea. Aceste însușiri se educă atât în familie cât și la școală și se formează prin virtuți pentru a face binele în relație cu binele la nivelul abilității (puteri, dispoziții umane) de a înțelege, aprecia și acționa, de a ajuta pe cineva să înțeleagă lumea, dar și de a o înțelege singur.”

Pe finalul activității am propus părinților să elaborăm un decalog de promovare și valorificare a valorilor și virtuților morale în familie după modelul inițiat personal de mine, expus mai jos dar extins de participanți.

Dacă îți dorești să fie armonie în familia ta și dacă vrei să contribui și tu la ea, nu uita:

1. Să fii fericit!
2. Să-ți asumi anumite responsabilități!
3. Să-i ascuți pe ceilalți!
4. Să ții cont de sentimentele celorlalți!
5. Nu aștepta să fii doar tu înțeles, înțelege-i și tu pe ceilalți!
Nu încerca „să împarți dreptatea”, cineva va ieși oricum supărat!
6. Dacă apar conflicte, fii mediator, nu incitator!
7. Să preiei din când în când din sarcinile celor supra-încărcați (nu aștepta să-ți ceară ei acest lucru).
8. Să zâmbești pentru că vei avea mai multe șanse să ai același răspuns!
9. „Nu mai am ce să zic” nu trebuie să existe în comunicarea cu cei dragi.
10. Să participi la sărbătorile specifice familiei (Crăciun, Paște, evenimente importante)!

Bibliografie:

1. Lilian Orîndaș, Educația parentală în contextul promovării parteneriatului școală–familie. Chișinău: IȘE, 2018, disponibil la: http://ise.md/uploads/files/1553681629_orindas.pdf
2. Aliona Afanas, Managementul activității educative la clasa de elevi. Aspecte metodologice. Chișinău: Tip. Covaioli, 2015, disponibil la: http://ise.md/uploads/files/1460559032_2.-managementul-activitatii-educative-la-clasa-de-elevi.pdf
3. Amelia Baciuc et. al, Educația părinților/Ministerul Educației și Cercetării UNICEF – Reprezentanța în România. – București: MarLink, 2006, disponibil la: <http://sspt.md/biblioteca/carti/educatia-parintilor-.pdf>
4. A. Cara, V. Andrieș (2019): „Promovarea parteneriatelor școală-familie-comunitate în procesul educațional”, disponibil la: http://ise.md/uploads/files/1577092120_promovarea_parteneriatelor_scoala-familie-comunitate_in_procesul_educational.pdf
5. Suport de curs. Program de educație parentală, 2017, disponibil la: https://suntparinte.md/wp-content/uploads/2017/01/programul_de_edu_parentala_8234388.pdf
6. S. Chirilenco, Educație familială: Strategii de informare / pregătire a părinților pentru funcția lor educativă. Ghid pentru diriginte. Chișinău: Bons Ofiiices, 2005.

Proiect de ședință-lectorat cu părinții

1.3.5. Subiectul: Soluționarea conflictelor în familie

Scopul: dezvoltarea abilităților parentale în ce privește prevenirea și soluționarea constructivă a conflictelor

Obiective: La finele activităților din modul părinții vor fi capabili:

- să identifice propria implicare și a altor persoane în generarea și menținerea unui conflict;
- să aplice metoda optimă de soluționare a conflictului;
- să analizeze o situație de conflict, astfel încât să ajungă la colaborare sau negociere.

Mijloace: • Fâșii instrucțiuni (Fișa resursă 1), • Fișa Fereastra conflictului.

1. Activitatea Scaune (15 min)

a) Pregătiți din timp instrucțiuni pe fâșii mici de hârtie. Numărul fâșiilor să corespundă cu numărul participanților. (Fișa resursă 1)

b) Fiecare participant extrage o fâșie și va acționa conform instrucțiunii, fără a comunica cu ceilalți.

c) După 7-8 minute discutați cu întregul grup despre joc.

- Cum v-ați simțit în acest joc?
- Ce s-a întâmplat în acest joc?
- Cum ați realizat instrucțiunea?
- Au fost momente în care v-ați certat? Putem numi aceste situații de conflict?
- Cum ați rezolvat cearta/ conflictul?
- La ce strategii ați apelat?

În timpul discuției încercați să evidențiați strategii de soluționare a conflictelor.

2. Activitatea Fereastra conflictului (30 min)

a) Distribuți fiecărui părinte câte o fișă de lucru „Fereastra conflictului”. (Fișa resursă 2)

b) Solicitați părinților să se gândească la cel mai recent conflict din viața personală, familie, rezolvat sau pe cale de a fi soluționat.

c) Părinții completează cele patru spații din fișă, care sunt:

- Prin ce am cauzat eu conflictul?
- Prin ce a cauzat cealaltă persoană conflictul?
- Cu ce am contribuit eu la soluționarea conflictului?
- Cu ce a contribuit cealaltă persoană la soluționarea conflictului?

d) După ce părinții au completat fișele, facilitatorul inițiază dezbateri.

Discuții:

- V-a fost ușor sau dificil să vă reamintiți cel mai recent conflict?
- Cum a fost să identificați cauzele care au generat conflictul, din propria perspectivă?
- Cum a fost să identificați contribuția celui alt la soluționarea conflictului?

• Cum se întâmplă mai frecvent: să generați un conflict; să contribuiți la soluționarea lui; să așteptați ca celălalt să găsească soluții?

• Ce strategii de rezolvare a conflictelor cunoașteți? (completați răspunsurile părinților cu informația din fișaresursă 3)

3. Activitatea Poziții versus interese (20 min)

a) Povestiți părinților istorioara:

„Două surori se certau din cauza unicei portocale care se afla în frigider. Fiecare din ele spunea că are nevoie de întreaga portocală. Tatăl lor, supărat de cearta care avea loc, a intrat în bucătărie și, după o scurtă discuție, surorile au rămas satisfăcute deoarece fiecare din ele a obținut ceea ce și-a dorit.”

b) Întrebați părinții:

• Ce credeți că a făcut tatăl de a reuși să împartă portocala în așa fel, încât fiecare să primească ceea ce și-a dorit?

c) După ce discutați cu elevii răspunsurile lor, spuneți-le restul istoriei:

„Tata nu s-a limitat la ceea ce vroiau fetele, dar le-a întrebat pentru ce anume vor ele o portocală întreagă. Prima a spus că ea vrea să facă un cocktail pentru care are nevoie de sucul unei portocale. Cea de-a doua a spus că ea ar vrea să facă un chec și, pentru aceasta, are nevoie de coaja unei portocale. Auzind aceasta, tatăl a cojit portocala și a dat uneia miezul, iar celeilalte – coaja.”

d) Explicați părinților că deseori în conflicte părțile se limitează doar la enunțarea pozițiilor lor, adică la ceea ce vor. De obicei este greu de rezolvat asemenea conflicte, deoarece nici una din părți, din mai multe motive (mândrie, necesitate), nu este dispusă să renunțe la poziția sa. În afară de aceasta, ca și în cazul de mai sus, nu întotdeauna este posibil de satisfăcut în același timp pozițiile ambelor părți.

Multe din conflicte ar putea fi soluționate ușor, fără ca vreo parte să sufere sau să cedeze, dacă, în locul enunțării pozițiilor, s-ar merge la explorarea motivelor pentru care o parte vrea un lucru sau altul, cu alte cuvinte dacă s-ar stabili care este interesul fiecăruia.

4. Activitatea Analiza conflictului (25 min)

Solicitați părinților să revină la conflictul la care s-au gândit mai sus și să analizeze situația prin a răspunde la următoarele întrebări:

- Care au fost părțile direct interesate de soluționarea conflictului?
- Cum s-au simțit persoanele implicate?
- Ce dorea fiecare parte să obțină?
- Ce trebuia schimbat pentru a soluționa conflictul?
- S-a schimbat acest lucru? Dacă da, ce anume și cum? Dacă nu, de ce?
- Cum a fost rezolvat conflictul?
- Era vreo altă cale de a-l soluționa?
- Exista vreo soluție ce ar fi satisfăcut toate părțile afectate?

Tema pentru acasă

Până la următoarea întâlnire, faceți o agendă personală în care să includă toate conflictele pe care le-ați observat în această perioadă. În dreptul fiecărui conflict scrieți cine era implicat în conflict, în ce a constat acesta și de ce a apărut. Determinați care ar fi strategia optimă de soluționare a conflictelor.

FIȘA RESURSĂ 1

Instrucțiuni

Instrucțiunea A: Aranjați toate scaunele în cerc
Instrucțiunea B: Aranjați toate scaunele lângă ușă.
Instrucțiunea A: Aranjați toate scaunele lângă fereastră

FIȘA RESURSĂ 2

„Fereastra conflictului”

Cu ce am cauzat eu conflictul?	Cu ce am contribuit eu la soluționarea conflictului?
--------------------------------	--

Cu ce a cauzat cealaltă persoană conflictul?	Cu ce a contribuit celălalt la soluționarea conflictului?
--	---

FIȘA RESURSĂ 3

STRATEGII DE SOLUȚIONARE A CONFLICTULUI

COMPETIȚIE - Taurul

Dacă aveți acest stil, vă veți concentra ideile și acțiunile numai pentru atingerea intereselor proprii și veți neglija în totalitate interesele celorlalți. Sunteți gata să câștigați cu orice preț, chiar dacă acest preț înseamnă distrugerea relațiilor cu cealaltă parte. Căci relațiile nu au nici o importanță pentru dumneavoastră, ci numai atingerea scopurilor proprii.

PRO: • în situații de urgență, când sînt necesare acțiuni rapide și decisive; • când aveți responsabilitatea principală sau expertiza pentru rezolvarea unor probleme; • când trebuie să fie implementate decizii nepopulare.

APLANARE/ ACOMODARE - Pisica

Acest stil este opus stilului competitiv: vă veți concentra ideile și acțiunile numai pentru a ajuta cealaltă parte să-și atingă scopurile și vă veți neglija total propriile interese. Păstrarea unor relații bune cu cealaltă parte este pentru dumneavoastră mult mai importantă decât a câștiga. În acest scop veți căuta să ajungeți cu orice preț la un acord și veți face nenumărate concesii.

PRO: • când păstrarea relațiilor este mult mai importantă decât atingerea scopului; • când problema în discuție este mult mai importantă pentru cealaltă parte decât pentru dvs.; • când neglijarea propriilor interese se bazează pe sistemul dvs. de valori; • când folosiți stilul ca pe o strategie: veți pierde o bătălie, în speranța câștigării războiului; • când doriți ca ceilalți să învețe, chiar și din greșeli, și îi încurajați să se exprime.

EVITARE - Peștișorul

Se caracterizează prin negarea conflictului, prin schimbarea și evitarea diverselor subiecte de discuție, prin pasivitate, și prin utilizarea glumelor în locul abordării conflictului. Dacă aveți acest stil, veți evita conflictul sau veți prefera să credeți că nu există nici un conflict, chiar dacă nu vă veți atinge scopurile sau veți strica relația pe care o aveți cu partea cealaltă.

PRO: • poate furniza timp pentru gândirea unor răspunsuri alternative la conflict; • este utilă atunci când problema care a declanșat conflictul este banală pentru individ; • când însăși relația este lipsită de importanță, sau în momentul în care alții pot să gestioneze conflictul fără implicarea individului; • poate să protejeze individul dacă acesta se află într-o relație, în care orice alt răspuns în afara evitării ar genera un răspuns negativ din partea celorlalți; • dacă scopul unei persoane este de a nu se lăsa influențat de ceilalți, evitarea ajută la îndeplinirea acestui țel.

COMPROMIS - Stilul vulpii

Dacă aveți acest stil, veți obține ceva din ceea ce ați dorit să câștigați și veți renunța la altceva, fie prin împărțire, fie prin folosirea în comun a resursei aflate în conflict. Desigur, veți stabili limite privind măsura în care sunteți dispus să renunțați la ceea ce ați fi dorit să obțineți.

PRO: • uneori, permite părților conflictuale să îndeplinească scopuri importante, consumând mai puțin timp decât dacă acestea colaborau; • întărește balanța puterii, care poate fi folosită pentru a îndeplini anumite acorduri temporare sau utile într-o perioadă de timp limitată; • poate fi folosit ca o metodă de luare a deciziilor atunci când alte stiluri eșuează; • are mai multă forță externă; • este cel mai util atunci când celălalte stiluri au eșuat sau nu erau potrivite pentru abordarea unui conflict.

COOPERARE - Bufnița înțeleaptă

Dacă folosiți acest stil, veți acorda, în același timp, o importanță la fel de mare atingerii scopurilor proprii ca și păstrării relației. Stilul de cooperare implică o comunicare deschisă și totală: sunteți atent la celălalt, așteptați să vă răspundă și faceți sugestii utile. Este stilul cel mai dificil și care ia cel mai mult timp, dar are rezultatele cele mai bune, în cazul fericit în care ambele părți folosesc acest stil.

PRO: • când este important să atingeți obiective importante fără a face compromisuri, menținând, în același timp, relația; • când este important să ajungeți la sursa unor probleme

nerezolvate care durează de foarte mult timp; • când aveți de rezolvat o problemă complexă, în care sînt implicate multe interese și multe părți.

Pașii ce trebuie urmați atunci când se creează o situație conflictuală:

1. OPREȘTE-TE... înainte de a-ți pierde controlul și de a agrava starea conflictului. 2. VORBEȘTE...

ceea ce simți, care e problema. Care a fost cauza neînțelegerii? Ce dorești tu? 3. ASCULTĂ... ce simte și gîndește o altă persoană. 4. GÂNDEȘTE-TE... la soluțiile ce vă vor satisface pe ambii. Dacă încă nu ești de acord, roagă pe altcineva să te ajute să găsești modalitatea de soluționare a conflictului.

Bibliografie:

1. Lilian Orîndaș, Educația parentală în contextul promovării parteneriatului școală–familie. Chișinău: IȘE, 2018, disponibil la:http://ise.md/uploads/files/1553681629_orindas.pdf

2. Aliona Afanas, Managementul activității educative la clasa de elevi. Aspecte metodologice. Chișinău: Tip. Covaioli, 2015, disponibil la:http://ise.md/uploads/files/1460559032_2.-managementul-activitatii-educative-la-clasa-de-elevi.pdf

3. Amelia Baciuc et. al, Educația părinților/Ministerul Educației și Cercetării UNICEF – Reprezentanta în România. – București: MarLink, 2006, disponibil la <http://sspt.md/biblioteca/carti/educatia-parintilor-.pdf>

4. A. Cara, V. Andrieș (2019): „Promovarea parteneriatelor școală-familie-comunitate în procesul educațional”, disponibil la:http://ise.md/uploads/files/1577092120_promovarea_parteneriatelor_scoala-familie-comunitate_in_procesul_educational.pdf

5. Suport de curs. Program de educație parentală, 2017, disponibil la:https://suntparinte.md/wp-content/uploads/2017/01/programul_de_edu_parentala_8234388.pdf

6. S. Chirilenco, Educație familială: Strategii de informare / pregătire a părinților pentru funcția lor educativă. Ghid pentru diriginte. Chișinău: Bons Ofiiices.

2. TRAINING

PEDAGOGIZAREA PĂRINȚILOR ELEVILOR DIN CLASELE PRIMARE SUB SEMNUL PARTENERIATULUI CU ȘCOALA

Scopul trainingului (este rezultatul final la care ne propunem să ajungem):

Realizarea procesului de achiziționare din partea învățătorului-diriginte a unor abilități manageriale și de educație a părinților funcționale, care prin exerciții repetate de aplicare a lor în cadrul ședințelor de training vor forma competențe manageriale de colaborare cu familia sub semnul parteneriatului și de educație a părinților în contextul promovării parteneriatului școală–familie, care ulterior vor duce la dezvoltarea competențelor parentale la părinți.

Obiectivele trainingului (reprezintă „pașii” ce trebuie făcuți pentru a atinge scopul):

→informarea participanților despre problema dată;

→formarea atitudinilor de colaborare și respect în parteneriatul școală–familie și de procesul de educație a părinților;

→dezvoltarea abilităților de comportament (colaborare și comunicare) în parteneriatul școală–familie și de educație a părinților elevilor din cl. I-IV.

Specificul trainingului de pedagogizare a părinților elevilor din clasele primare sub semnul parteneriatului cu școala:

◆ *Particularitățile unui training:*

* conține un sistem de tehnici, procedee pedagogice corecționale orientate spre organizarea și desfășurarea procesului de educație a părinților sub semnul parteneriatului cu școala;

* așezarea neobișnuită a participanților – în cerc. De aceea sala trebuie să fie cât mai spațioasă, cu mobilă care poate fi mișcată. Toate predicile (mese, bănci, scaune în plus) care ar izola participanții unii de alții sunt înlăturate. În cerc toți se simt mai degajați, se văd mai bine unii pe alții, comunică liber între ei și învățătorul. Cercul mai conferă un sentiment de siguranță, prezența interesului și atenției.

Ținând cont de faptul că participanții trainingului sunt diriginți, conținutul acestuia va lua amploare pragmatică și va purta un stil empiric de instruire unde materialul de lucru se va structura

în așa fel încât participanții consecutiv vor parcurge etapa de experiență personală, se vor integra personal în sistemul cunoașterii noțiunilor. Acest program cuprinde un șir de acțiuni: explicarea teoretică, experimentarea practică, aplicarea teoriei și generalizarea ideilor. De asemenea, include și activitatea ludică în cadrul căreia cu diriginții se vor modela diverse situații de joc cu conținut de educație a părinților unde acestea le vor servi o practică acmeologică orientată spre perfecționarea competențelor manageriale de colaborare cu familia sub semnul parteneriatului la învățători, care ulterior va duce la dezvoltarea competențelor parentale la părinții cât și a competențelor de educație parentală.

♦ *Etapile desfășurării unui training:*

***introducerea** (prezentarea trainerului, scopului și obiectivelor, stabilirea așteptărilor și elaborarea regulamentului). Regulamentul reprezintă niște legi ale grupului de care participanții se vor conduce pe parcursul trainingului. Există câteva reguli de bază, care asigură atmosfera de încredere: confidențialitatea (ceea ce se spune în grup, trebuie să rămână în interiorul grupului); toleranța (poți să nu fii de acord cu părerea altei persoane, dar să nu o judeci și să nu o învinuiești sub nici o formă); anonimatul (poți pune întrebări fără a-ți da numele);

***cunoașterea participanților** (vizează simpativitatea colectivului de participanți);

***informarea;**

***dezvoltarea atitudinilor de colaborare și respect;**

***formarea abilităților de comportament într-un proiect de colaborare;**

***evaluarea finală;**

♦ *Abilitățile trainerului:* Trainerul asigură un mediu neformal de comunicare în timpul trainingului. El comunică la egal cu toți participanții, este la fel ca și ceilalți, este parte a grupului.

Un trainer este:

Interesat de problemele de educație parentală și de colaborare cu părinții;

Preocupat – dorește ca și alți diriginți să primească acest mesaj;

Implicat – preocupat atât de mult de acest program, încât să-și umple tot timpul cu el;

Informat – să fie la curent cu interesele, atitudinile participanților;

Tolerant – acceptă persoanele de alte preocupări;

Respectuos față de ceilalți – respectă dreptul fiecăruia de a avea idei personale și oferă posibilitatea de a alege;

Hotărât, dar fără a fi arogant;

Deschis față de ceilalți – este în stare să ceară ajutor sau să învețe din greșeli;

De încredere – este o persoană de cuvânt;

Un bun membru de echipă – poate lucra împreună cu ceilalți pentru atingerea unor scopuri comune.

♦ *Cerințele participanților la training, să:* fie punctuali și corecți; frecventeze sistematic ședințele; se încadreze activ în timpul ședințelor; exploateze la maximum propriile abilități și competențe profesionale; realizeze toate probele de evaluare propuse de trainer; fie politicoși și atenți cu colegii, trainerul; să-și asume responsabilitatea pentru succesul demersului psihopedagogic în care este implicat.

♦ *Mărimea optimă a unui grup:* Trainingul dat se organizează în grup format din 12-15 persoane sub îndrumarea unui trainer pregătit în direcția dată cu un program de 24 ore. Tipologia acestui training are caracter educațional, în urma căruia la participanți se vor forma abilități manageriale de colaborare cu familia sub semnul parteneriatului școală-familie și de educație a părinților în contextul promovării parteneriatului școală-familie, care ulterior vor duce la dezvoltarea competențelor parentale la părinții elevilor cl. I-IV.

♦ *Durata unui training:* 3 zile, seminarul cu durata de 1,5 ore.

♦ *Metode folosite în cadrul trainingului:* metode și tehnici interactive care se concentrează pe participarea și interacțiunea în grup. Ele oferă participanților posibilitatea să pună întrebări, să împărtășească idei și opinii sau să discute informația. Scopul folosirii acestor tehnici este de a-i ajuta pe participanți să se învețe a învăța.

◆ *Evaluarea finală*. Este ultima etapă a desfășurării unui training. Ea ne permite să apreciem activitatea proprie și pe cea a participanților. Evaluarea este necesară deoarece:

- permite să faci totalurile trainingului: ce s-a realizat;
- participanții au posibilitatea să-și urmărească propriul progres – cum s-a schimbat nivelul de formare, atitudinea, deprinderile pe care și le-au format;
- poți concretiza dacă așteptările participanților au fost îndeplinite;
- poți analiza și face concluzii despre ce a avut loc în baza celor menționate de participanți, poți modifica programul trainingului sau chiar propriul comportament.

Pentru o evaluare eficientă a unui training poți stabili anumite criterii:

- creșterea nivelului de informare în domeniu a participanților;
- schimbarea atitudinii și a comportamentului;
- starea emoțională a participanților (confortul în timpul trainingului);
- activitatea pedagogului;
- părțile slabe și puternice ale seminarului.

Metode pentru realizarea evaluării:

Reflecția personală: la sfârșitul seminarului fiecare participant spune ce a aflat nou, ce i-a plăcut și ce nu i-a plăcut, ce crede că ar putea fi schimbat.

Chestionarul de evaluare este pregătit din timp și participanții îl completează la sfârșitul seminarului. Este bine ca în chestionar să se rezerveze loc pentru ca participanții să-și argumenteze punctele de vedere.

2.1. Agenda de lucru pentru participanții la training

ZIUA I-a

INTRODUCERE

PEDAGOGIZAREA PĂRINȚILOR SUB SEMNUL PARTENERIATULUI ȘCOALĂ-FAMILIE

Durata	Activitatea. Strategii.	Obiective	Materiale necesare
8³⁰ - 11⁰⁰	Introducere Așteptările Elaborarea regulamentului Tehnică „Pe mine mă cheamă” Tehnică „Bulgărele de zăpadă” Brainstorming Tehnică „Interviul” Tehnică „Asocieri” Concluzii	- prezentarea scopului și a obiectivelor seminarului; - cunoașterea membrilor grupului; - exprimarea așteptărilor vis-a-vis de tematica seminarului; - identificarea regulilor principale ce vor facilita comunicarea participanților pe parcursul seminarului; -clarificarea abordărilor conceptuale: educația părinților; competențe parentale; competențe manageriale a cadrului didactic de colaborare și respect cu familia; competențe de educație a părinților;	tabla, markere, foi A4, pixuri Fișe: „Așteptări și realizări” „Regulele trainingului” „Abordări conceptuale”
Pauză 11⁰⁰-11³⁰			
11³⁰ - 13⁰⁰	Jocul „Zone de implicare a părinților în sensul parteneriatului școală-familie” Tehnică „Ecuția materializării pedagogizării părinților sub semnul parteneriatului școală-familie” Concluzii	- elucidarea zonele de implicare a părinților în sensul parteneriatului școală-familie; - completarea conținutului actelor de politici naționale educaționale cu referire la pedagogizarea părinților sub semnul parteneriatului școală-familie;	tabla, markere, foi A4, pixuri Fișe: „Zone de implicare a părinților în parteneriatul cu școala”; „Documente de politici educaționale”
Pauză 13⁰⁰ - 14³⁰			
14³⁰ - 16⁰⁰	Tehnică „Bagajul competențelor manageriale de colaborare și respect cu familia sub semnul parteneriatului școală-familie” Dezbaterea SINELG Sarcini de lucru practic Concluzii	- determinarea bagajului de competențe manageriale a cadrului didactic de colaborare și respect cu familia sub semnul parteneriatului școală-familie;	tabla, markere, foi A4, pixuri Fișe: „Bagajul”, „Modalități de colaborare cu părinții”, „Recomandări”,
Pauză 16⁰⁰ - 16³⁰			

16³⁰ – 18⁰⁰	<p>Activitate practică I etapă - Modalități de organizare a activității cu părinții</p> <p>Activitate practică II etapă - Precondiții de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes</p> <p>Tehnica „Formatorul cu o singură mână”</p> <p>Tehnica „Posterul”</p> <p>Tehnica „Graffiti” - activitatea de evaluare</p> <p>Concluzii</p>	<p>- extinderea modalităților de colaborare cu părinții: la nivel de instituție (membru al echipei manageriale), la nivelul clasei (diriginte);</p> <p>- descrierea condițiilor de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes;</p> <p>- favorizarea încrederii în interiorul grupului și în sine însuși;</p> <p>- formularea de judecăți cu referire la modalitățile de organizare a activității cu părinții;</p> <p>- conchiderea despre obligațiile și responsabilitățile în realizarea parteneriatului școală-familie; propună exemple de activități comune cu/pentru părinți;</p>	<p>tabla, markere, foi A4, pixuri</p> <p>Fișe:</p> <p>„Precondiții de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes”;</p> <p>„Descrierea condițiilor de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes”;</p> <p>„Poster de grup”;</p> <p>„Obligațiile și responsabilitățile în realizarea parteneriatului școală-familie”</p>
--	---	--	--

ZIUA a II-a

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR PARENTALE

Durata	Activitatea. Strategii.	Obiective	Materiale necesare
8³⁰ - 11⁰⁰	<p>Tehnica „Păianjenul”</p> <p>Tehnica „Găsește locul potrivit”</p> <p>Tehnica „Matricea de analiză criterială”</p> <p>Concluzii</p>	<p>- dezvoltarea coeziunii grupului;</p> <p>- identificarea formelor de colaborare cu părinții;</p> <p>- elucidarea etapelor demarării ședințelor-întâlniri cu părinții și a modalităților specifice prin care se îmbunătățește modul de organizare și derularea a acestor ședințelor-întâlniri;</p>	<p>tabla, markere, foi A4, pixuri</p> <p>Fișe:</p> <p>„Forme de colaborare a școlii cu familia”;</p> <p>„Caracteristica formelor de colaborare a școlii cu familia”;</p> <p>„I. Etapele demarării ședințelor-întâlniri – II. Modalități de îmbunătățire a modului de organizare și derularea a ședințelor-întâlniri”;</p> <p>„Matricea de analiză criterială”</p>
Pauză 11⁰⁰-11³⁰			
11³⁰ - 13⁰⁰	<p>Brainstorming,</p> <p>Jocul „Știu – răspund” -</p> <p>Specificul învățării la adulți</p> <p>Activitate de grup „Instruire tradițională vs Instruire interactivă”;</p> <p>Activitate frontală „Învățarea experiențială”</p> <p>Concluzii</p>	<p>- explicarea specificului de învățare/învățare experiențială la părinți/adulți;</p> <p>- reproducerea semnificației învățării experiențiale;</p> <p>- descrierea etapelor învățării experiențiale;</p> <p>- diferențierea învățării la copii și adulți;</p> <p>- determinarea elementelor specifice de învățare la adulți;</p> <p>- identificarea stilului de învățare la copii și adulți;</p> <p>- identificarea nivelului de progres la care se află părintele în procesul de învățare;</p>	<p>tabla, markere, foi A4, pixuri</p> <p>Fișe:</p> <p>„Procesul de învățare la adulți”;</p> <p>„Caracteristici ale procesului de învățare la adulți”;</p> <p>„Instruire tradițională vs. instruire interactivă - I”;</p> <p>„Instruire tradițională vs. instruire interactivă - 2”;</p> <p>„Învățarea Experiențială”;</p> <p>„Ciclul învățării experiențiale după Davin Kolb (1984)”</p>
Pauză 13⁰⁰ - 14³⁰			

14³⁰ - 16⁰⁰	Activitate în grup „Stiluri de învățare”, Activitate în grup „Preferințe de învățare”, Activitate frontală „Progresul în procesul de învățare” Concluzii	- descrierea stilurilor de învățare la adulți; - identificarea și elaborarea unei liste de tehnici, metode și sugestii de lucru cu adulții stilului respectiv de învățare	tabla, markere, foi A4, pixuri Fișe: „ Stiluri de învățare”, „ Preferințele de învățare a reprezentanților diferitor stiluri de învățare”, „Nivelurile învățării”,
Pauză 16⁰⁰ - 16³⁰			
16³⁰ – 18⁰⁰	Exercițiu de evocare „Susținerea peretelui”: Activitate individuală „ Completarea frazei” și „Fraze neterminate”; - Activitate de grup „Motive, surse, condiții, bariere, principii în calea învățării”; - Activitate de grup „Strategii de motivare”, „Strategii de motivare a părinților”; Concluzii	- elucidarea aspectelor de motivare a părinților pentru învățare; - identificarea motivelor personale pentru învățare; - determinarea barierelor părinților/adulților în procesul de învățare cu scop de depășire a lor; - stimularea pentru dezvoltare personală și învățarea pe parcursul vieții;	tabla, markere, foi A4, pixuri Fișe: „Fraze neterminate”, „Motivele învățării la adulți”, „Sursele motivaționale ale adulților”, „Condiții de motivare ca puncte esențiale ale strategiilor, metodelor și activităților de învățare”, „Bariere în calea învățării adulților”, „Principiile facilitării procesului instruirii adultului”, „Nivele de memorare și principiile învățării”

ZIUA a III-a

ASPECTE METODOLOGICE DE ORGANIZARE ȘI DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE A PĂRINȚILOR

Durata	Activitatea. Strategii.	Obiective	Materiale necesare
8³⁰ - 11⁰⁰	Activitate de evaluare formativă. Tehnica „Comunicarea rotativă” Concluzii	- asigurarea coeziunii unui grup și a coerenței unui studiu; - facilitarea relațiilor dintre subgrupuri, în cadrul unui grup, prin evitarea în chiderii lor în mici „feude”; - favorizarea comunicării dintre persoane, în interiorul grupului, printr-o simbolică de deschidere și prin conjugarea stabilității cu reînnoirea; - conchiderea despre modalitățile de organizare și desfășurare a activităților de educație a părinților sub semnul parteneriatului școală-familie;	tabla, markere, foi A4, pixuri Fișe: Gr. 1. „Specificul organizării activităților cu părinții în procesul de educație a părinților”, „Exerciții energizante”, Gr. 2. „ Etapele procesului de formare: planificarea formării; organizarea formării; desfășurarea formării”, „Activități de prezentare și de cunoaștere interpersonală”, Gr. 3. „ Etapele procesului de formare: evaluarea/revizuirea formării; organizarea sesiunii de formare, dimensiunea grupului de formare”, „Model de proiect al ședinței cu părinții”, Gr. 4. „ Etapele procesului de formare: metode aplicate în organizarea activităților de grup cu părinții; monitorizarea pe

				parcursul cursului; motivarea părinților”, „Aspecte de aplicare a metodelor de lucru cu părinții”
Pauză 11⁰⁰-11³⁰				
11³⁰ - 13⁰⁰	Activitate practică de elaborare a ședințelor-întâlniri cu părinții Tehnica Rolestorming I parte, Tehnica Brainstorming Concluzii	- dezvoltarea abilităților de elaborare a proiectelor ședințelor-întâlniri cu părinții;	tabla, markere, foi A4, pixuri Fișe: Model de proiect al ședinței cu părinții. Subiectul: Cum noi părinții vom colabora cu școala?, „Bariere în comunicarea adulților cu copiii”, Model de proiect al ședinței cu părinții Subiectul: Promovarea valorilor morale în familie	
Pauză 13⁰⁰ - 14³⁰				
14³⁰ - 16⁰⁰	Tehnica Rolestorming a II-a parte Concluzii	- elaborarea proiectelor ședințe-întâlniri cu părinții;	tabla, markere, foi A4, pixuri Fișe: Model de proiect al ședinței cu părinții. Subiectul: Particularitățile de vârstă ale copiilor, Model de proiect al ședinței cu părinții. Subiectul: Soluționarea conflictelor în familie	
Pauză 16⁰⁰ - 16³⁰				
16³⁰ – 18⁰⁰	Tehnica Rolestorming a III-a parte. Simularea Concluzii	- elucidarea competențele profesionale de pedagogizare a părinților și a competențele parentale formate la părinți în urma aplicării strategiilor de educație a părinților;	tabla, markere, foi A4, pixuri Fișe: Fișa de evaluare a trainigului de pedagogizarea părinților elevilor din clasele primare sub semnul parteneriatului cu școala	

2.2. Desfășurarea trainingului

Ziua I

8³⁰ - 11⁰⁰

INTRODUCERE

PEDAGOGIZAREA PĂRINȚILOR SUB SEMNUL PARTENERIATULUI ȘCOALĂ-FAMILIE

Prezentarea și scopul trainingului (2-3 min)

La această etapă: prezentarea trainerului, enunțarea scopului și a obiectivelor trainingului.

- Buna ziua, mă numesc Eugenia. Sunt colega voastră și trainerul de training. Astăzi vom comunica de la egal la egal și vom:

* clarifica ce reprezintă procesul de educație a părinților sub semnul parteneriatului școală-familie;

* ilustra ce competențe se dezvoltă la părinți în carul parteneriatului școală-familie;

* analiza conținutul de educație a părinților la nivelul actelor de politici educaționale naționale și la nivelul documentelor interne ale gimnaziului;

* demonstra bagajul de abilități de educație a părinților sub semnul parteneriatului școală-familie de care trebuie să dispună un învățător.

- Îmi pare bine să vă cunosc și propun să începem activitățile. Timp de 3 zile vom lucra împreună. Suntem așezați în cerc pentru că este mai ușor să ne vedem unii pe alții și să discutăm. La sfârșitul activităților o să avem 10 minute pentru a răspunde la întrebările voastre (oral sau în scris).

Stabilirea așteptărilor participanților

Solicite participanților să-și exprime așteptările cu care au venit ei la training prin discuții în grupuri mici sau perechi - brainstorming, după care va urma o discuție în grupul mare.

Întrebări:

- Ce ați auzit despre acest training?

- Cum credeți, ce va avea loc aici?

- De ce ați venit la acest training?

- Ce doriți să aflați aici?

- Ce abilități doriți să dezvoltați?

- Care sunt așteptările voastre de la training?

- Cum credeți, ce aștept eu de la voi?

În vizorul așteptărilor participanților, solicit să despărț în două jumătăți cu o linie verticală un flip chart și să noteze cuvintele „Așteptări” și „Realizări” (vezi mai jos). Apoi distribuie participanților câte 3 foițe, pentru a-și nota așteptările și a le lipi pe partea „Așteptări”. La sfârșitul trainingului solicit participanților să lipească foițele cu așteptările care au fost îndeplinite în cealaltă jumătate a flip chartului „Realizări”. Procedura dată va continua și în celelalte zile ale trainingului.

Foia de resursă

Așteptări

Realizări

Elaborarea regulamentului. Etapa dată reprezintă regulile grupului de care participanții se vor conduce pe toată durata trainingului. Organizez o dezbatere despre regulile de bază ce trebuie respectate de membrii unui grup pentru ca fiecare participant să se poată exprima deschis; să nu-i fie frică că va fi criticat; să fie sigur că opiniile personale vor rămâne în grup; să nu creeze situații confuze altora.

Scriu regulile pe o foaie de flip chart și le pun în văzul tuturor (vezi expuse mai jos). Este bine să existe o cutie pentru întrebări!

Foia de resursă

Reguli de bază, care asigură atmosfera de încredere

→Confidențialitatea – înseamnă că ceea ce se spune în grup, trebuie să rămână în interiorul grupului. Una din regulile de bază ale confidențialității este să nu se folosească niciodată numele persoanelor despre care se povestește.

→Să nu judeci. Este normal să nu fii de acord cu părerea altei persoane, dar să nu o învinuiești .

→Anonimat. Poți pune întrebări, fără a-ți da numele.

Dacă cineva încălcă una din reguli, amintesc politicos despre regula stabilită și menționez că tot grupul a fost de acord cu regulamentul. Pe parcursul trainingului membrii grupului vor putea propune și alte reguli.

Cunoașterea participanților. În această etapă participanții vor putea afla mai multe unii despre alții: cum se numesc, cu ce le place să ocupe etc. Solicit participanților activitatea „**Bulgărele de zăpadă**”.

Obiectiv: reținera numelui participanților.

Timp: 20 min.

Materiale: nu sunt necesare.

Desfășurare:

1. Fiecare participant își spune prenumele și o calitate personală care începe cu prima literă a prenumelui său. Este important ca ei să aleagă acea calitate care corespunde personalității lor și să nu se repete. Participanții sunt încurajați să fie originali, să nu șoptească unul altuia ce calități să spună.

2. Trainerul sparge gheața și se prezintă: Eugenia – binevoitoare. Următorul participant repetă prenumele și calitatea primului, după care se prezintă pe sine ș.a.m.d.. Ultimul participant va trebui să spună numele și calitățile precedentilor săi. De exemplu: Ea este Eugenia – binevoitoare, eu sunt Valeria – deșteaptă. Eugenia – binevoitoare, Valeria – deșteaptă, eu sunt Virginia – vedetă. În așa mod se procedează până când toți participanții s-au prezentat.

Tehnica „Interviul”

Obiectiv: cunoașterea participanților.

Timp: 15-25 min.

Materiale: nu sunt necesare

Desfășurare:

1. Grupul se împarte în perechi. Fiecare participant va povesti câte ceva despre el timp de 5 minute. Cel ce va asculta nu trebuie să-l întrerupă pe povestitor.

2. După această procedură, grupul se va uni din nou și fiecare își va prezenta partenerul său, conform celor relatate.

Informarea – conține informații teoretice generalizatoare cu referire la procesul de educație a părinților sub semnul parteneriatului școală-familie; cu referire la competența parentală; cu referire la competența managerială a cadrului didactic de colaborare și respect cu familia și la competențele de educație a părinților.

- Acum, după ce am făcut cunoștință unul cu altul vom clarifica:

* conceptul de educație a părinților sub semnul parteneriatului școală-familie; * conceptul de competențe parentale; conceptul de competență managerială a cadrului didactic de colaborare și respect cu familia și de educație a părinților.

DESCIFRARE

Tehnică „Asocieri”

Obiectiv: diferențierea conceptelor: EP; CP; CMEP

Timp: 15-45 min.

Materiale: fișe cu denumirea conceptelor și cu cuvinte separate conceptelor

Desfășurare:

Varianta de inițiere:

1. Propun participanților, în mod individual, să analizeze conținutul fișelor de lucru (model expus mai jos), aranjate în mijlocul mesei de lucru în care sunt scrise (rubricația de sus a foii) denumirea conceptelor.

Foia de resursă (concepte)

Educația părinților (EP)	Competențe parentale (CP)	Competențe manageriale a cadrului didactic de colaborare și respect cu familia; competențe de educație a părinților (CMEP)

2. Solicit participanților să examineze foaia cu detalierea abordărilor conceptuale, care nu corespunde ordinii solicitate din fișa cu denumiri, astfel participanții foarte atent vor studia și analiza conținutul detaliat al conceptelor pentru a estima varianta corespunzătoare.

3. Inițiez participanții să plaseze conținutul studiat din foaia cu abordările conceptuale la denumirea conceptului din rubricație.

4. Propun participanților, la finisarea sarcinii, să vină cu o reflecție personală pentru fiecare concept abordat.

CONCLUZIA: Aceste abordări conceptuale se referă la un model de competențe profesionale de bază al unui învățător-diriginte: de la „cunosc - pot” la „vreau - tind” sau mai actuale în această activitate de la „vreau-tind” spre „cunosc-pot” în actul de pedagogizare a părinților. În procesul de educație a părinților sub semnul parteneriatului școală-familie să formează/dezvoltă competențe parentale la părinți care au un impact pozitiv asupra creșterii și educației copiilor, spre dezvoltarea unor practici eficiente de comunicare și de interacționare în familie.

Foia de resursă (abordări conceptuale)

Educația parentală - prima formă de educație pe care copilul o primește. Maniera în care părintele își educă copilul este specifică, unică, originală, reflectând nivelul de cunoștințe, atitudinile sale, concepția despre educație pe care o posedă.

Educația parentală vizează programele care ajută părinții să își dezvolte și să își îmbunătățească abilitățile parentale, să înțeleagă dezvoltarea copilului, să învețe să reducă stresul care poate afecta funcționalitatea parentală și să învețe să folosească modalități alternative de abordare a situațiilor dificile cu copiii; se bazează pe transferul de cunoștințe și competențe dinspre specialiști către părinți, cu scopul permanentizării intervenției asupra copilului, în acord cu prescripțiile ideologiei drepturilor copilului.

Parenting- proces care include îngrijirea copilului, în cursul dezvoltării acestuia, numit parentalitate – printr-o diversitate de activități și abilități îndeplinite de către adulți care asigură creșterea și îngrijirea unui copil printr-un optim parental – *competențe parentale*. *Competențele parentale* se formează în procesul de educație parentală prin acțiuni de control asupra practicilor parentale, reprezentă o formă de promovare a drepturilor copilului în mediul domestic și de control al respectării acestora prin forme de monitorizare și educație realizate de către instituții specializate; încearcă să dezvolte tuturor membrilor comunității competențele educative: de a sprijini părinții să dezvolte priceperile parentale și încrederea în propriile forțe, să îmbunătățească capacitățile acestora de a-i îngriji și sprijini pe propriii copii.

Competențe manageriale a cadrului didactic de colaborare și respect cu familia: căutarea unor modele și experiențe ce i-ar oferi informații sugestive și idei noi educatorului parental (educatori, profesori, medici, asistenți sociali, asistenți medicali, psihologi) cu referire la comunicarea eficientă în relația profesor/învățător-părinți

Competențe de educație a părinților: abilități de pedagogizare calitativă a părinților prin recomandări, școli pentru părinți, ședințe, alte activități de informare; orientare și sprijin; educație a părinților; consiliere psiho-pedagogică prin strategii de asigurare a succesului acțiunilor în favoarea activităților părinților în familie și să se identifice soluții particulare, locale, personale, cu respectul individualității și culturii proprii luând ca model școala prietenoasă cu părinții.

11⁰⁰ - 11³⁰ PAUZĂ
11³⁰-13⁰⁰

Jocul „Zone de implicare a părinților în sensul parteneriatului școală-familie”

Obiectiv: elucidarea zonele de implicare a părinților în sensul parteneriatului școală-familie.

Time: 30 min.

Materiale: foi cu informații generale despre zonele de implicare a părinților în sensul parteneriatului școală-familie; set de fișe cu zone de implicare a părinților în sensul parteneriatului școală-familie

Desfășurare:

1. Propun participanților să formeze grupuri de lucru. Distribuie fiecărei grup set de fâșii cu zonele de implicare a părinților în sensul parteneriatului școală-familie, expuse mai jos.

Foia de resursă (zone de implicare a părinților în sensul parteneriatului școală-familie)

PARETING:	
ÎNVĂȚARE ACASĂ (la domiciliu)	✂✂✂✂✂
COMUNICARE:	
LUAREA DECIZIILOR	✂✂✂✂✂
VOLUNTARIAT	
COLABORARE CU COMUNITATEA	✂✂✂✂✂

2. Solicit participanților să studieze informația din foaie cu referire la zonele de implicare a părinților în sensul parteneriatului școală-familie.

Foia de resursă (informație despre zonele de implicare a părinților în sensul parteneriatului școală-familie)

Acordarea sprijinului familial, asistarea familiilor în ceea ce privește dobândirea abilităților parentale, înțelegerea particularităților de dezvoltare a copiilor la diferite vârste și stabilirea/asigurarea în familie a condițiilor de învățare pentru copii la fiecare vârstă și nivel de educație.

Școala promovează activități prin care să asigure implicarea familiilor în procesul de învățare al copilului atunci când acesta este acasă, în special, în realizarea temelor pentru acasă (dar nu se limitează la aceasta).

Școala comunică cu familiile și le informează referitor la programul școlar și progresele copiilor. Comunicarea se realizează în sens bidirecțional: școală–familie și familie–școală. Comunicarea trebuie să fie eficientă și fiabilă.

Școala include familia în calitate de participantă la procesul de luare a deciziilor la nivel instituțional, în administrarea instituțională, în programe de advocacy, prin asigurarea calității de membru și reprezentare în diferite consilii, comitete, comisii etc.

Școala organizează sesiuni de informare și formare pentru a recruta și a antrena familiile drept segmente ale comunității în calitate de voluntari în diverse activități din cadrul școlii. Instituția de învățământ desemnează responsabili (diriginți sau alți specialiști) pentru lucrul cu voluntarii care sprijină școala. Programarea activității voluntarilor trebuie să fie flexibilă, iar activitățile realizate – semnificative.

Diferite probleme/ aspecte ale organizării și funcționării instituțiilor de învățământ, inclusiv ale celor ce țin de resursele și serviciile adresate copiilor și familiilor, sunt coordonate cu autoritățile locale, cu alte grupuri comunitare: de afaceri, culturale sau altele care există în comunitatea concretă.

3. Propun participanților să compare conținutul propus în foaie cu zonele de implicare a părinților detaliate anterior și să plaseze varianta oportună în dreptul zonei. Fiecare grup va prezenta și va explica de ce le-au aranjat în așa fel.
4. Solicit fiecărui grup de lucru să prezinte aranjamentul printr-o reflecție de grup.
„Angajarea familiei în sprijinirea copiilor lor în procesul nemijlocit de învățare este direct proporțional cu performanțele copiilor, implicarea familiei având un efect determinant asupra rezultatelor școlare ale copiilor. Fiind ajutați de către părinți, copiii se simt mai siguri și protejați și, pe termen lung, dezvoltă calități importante în contextul respectului de sine”. „Pedagogizarea părinților prin astfel de modalități, forme și activități de lucru moderne joacă un rol foarte important și un impact pozitiv asupra creșterii și educației copiilor, spre dezvoltarea unor practici eficiente de comunicare și de interacționare în familie”.

Tehnica „Ecuatia materializării pedagogizării părinților sub semnul parteneriatului școală-familie”

Obiectiv: completarea conținutului acțiunilor de politici naționale educaționale cu referire la pedagogizarea părinților sub semnul parteneriatului școală-familie

Timp: 25-30 min.

Material: foi, markere, pixuri

Desfășurare:

1. La începutul activității solicit participanților să formeze 4 grupuri de lucru.
2. Pentru fiecare grup de lucru propun spre examinare fișele de lucru cu extrase din documentele de politici naționale educaționale cu referire la pedagogizarea părinților sub semnul parteneriatului școală-familie, expuse în foaia de resursă de mai jos și documentul autentic imprimat:
Gr. 1. Codul Educației al RM (2014).
Gr. 2. Cadrul de referință al Curriculumului național, aprobat de Consiliul Național pentru Curriculum (2017) și Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022.
Gr. 3. Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar general, ciclul I și II (2016); Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general (2018); Nomenclatorul tipurilor de documentație școlară și rapoarte în învățământul general (2019).
Gr. 4. Ghidul de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar clasele I-IV (2019, pp. 16-18).

Foia de resursă

(documentele de politici naționale educaționale cu referire la pedagogizarea părinților sub semnul parteneriatului școală-familie)

Conținut cu referire la pedagogizarea părinților sub semnul parteneriatului școală-familie

Nr. grup. politici naționale educaționale

1 -Codul Educației al RM (2014)

<http://lex.justice.md/md/355156/>

art. 7 unul din principiile fundamentale ale educației este principiul *participării și responsabilității comunității, a părinților și a altor actori sociali interesați;*

art. 13, alin. (3) - responsabilitatea școlarizării obligatorii a copiilor cu vârsta de până la 16 ani revine părinților sau altor reprezentanți legali și autorităților administrației publice locale de nivelurile întâi și al doilea;

art. 16, alin (5) - Evaluarea și scara de notare: „În învățământul primar, evaluarea rezultatelor învățării este criterială și se efectuează prin descriptorii”.

art. 33, alin. (4) - participarea părinților la determinarea formei de incluziune a copilului, la evaluarea/reevaluarea periodică a gradului de dezvoltare a copiilor ;

art. 45, alin. (3) - participarea părinților la evaluarea cadrelor didactice ceea ce presupune, implicit, asumarea responsabilității pentru prestația profesională a furnizorilor de educație;

art. 49, alin. (1) - dreptul părinților de a fi parte a organelor de conducere a învățământului; adunarea generală a părinților din instituția de învățământ general delegă trei reprezentanți pentru participare în calitate de membri ai *Consiliului de administrație al instituției*;

art. 135, alin. (7) - posibilitatea dată părinților de a participa la elaborarea Codului de etică al cadrului didactic;

art. 135 (f): obligația personalului didactic, științifico-didactic, științific și de conducere să colaboreze cu familia și comunitatea, astfel se creează angajamente unidirecționale;

art. 138 alin. 2,3 - obligațiile părinților

*Educarea copiilor în familie și crearea condițiilor adecvate pentru pregătirea temelor și frecventarea studiilor, pentru dezvoltarea aptitudinilor, participarea la activități extrașcolare și pentru autoinstruire;

*Asigurarea școlarizării a copiilor de vârstă școlară;

*Colaborarea cu instituția de învățământ și contribuția la realizarea obiectivelor educaționale;

*Monitorizarea, în colaborare cu conducerea instituției de învățământ și cadrele didactice, a situației școlare și a comportamentului copilului în instituția de învățământ

art. 138, alin. (3) - părinții sau alți reprezentanți legali ai copiilor care nu manifestă responsabilitate și nu asigură educarea și instruirea copilului sunt pasibili de răspundere în conformitate cu legislația în vigoare

https://particip.gov.md/public/documente/137/ro_3966_CadrulreferintaalCurriculumuluiNaional23022017.pdf

VI. Poscriptum: Curriculumul Național v.s. implicarea părinților și a elevilor: „în contextul Republicii Moldova, parteneriatele familie-școală sunt privite mai degrabă tradițional: școala este responsabilă de educația copiilor, familia – de creșterea acestora. Constituirea și dezvoltarea unui parteneriat real între familie și școală este un proces dificil, prin care, pas cu pas, se va schimba semnificativ atitudinea atât din partea profesorilor, a managerilor, cât și din partea părinților și a elevilor. Acest parteneriat, pe de o parte, presupune dorința ambelor părți de a dialoga deschis despre educație, cu respectarea deplină a rolurilor – de cadru didactic, de părinte, de elev, asumarea responsabilității și manifestarea unui efort și angajament conștient din partea școlii și a familiei, pe de altă parte. Cadrele didactice și părinții sunt parteneri egali în procesul educativ, însă fiecare au experiențe și aspecte specifice de activitate”.

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366978>

Punct. 2. definesc următoarele noțiuni principale:

**competențe parentale* – cunoaștere mai profundă și capacitatea părintelui de a aplica în practică această cunoaștere; ele presupun dezvoltarea capacității părintelui de a reflecta asupra practicilor parentale, a efectelor acestora asupra dezvoltării copilului;

**educație parentală* – ansamblu de programe, servicii și resurse destinate părinților/reprezentanților legali/persoanelor în grija cărora se află copilul, cu scopul de a-i sprijini pe aceștia în creșterea și educația copiilor, în conștientizarea rolurilor pe care le au și de a le dezvolta și îmbunătăți competențele parentale;

**educator parental* – profesionistul care poate avea o pregătire inițială în domeniul sociouman sau medical (educatori, profesori, medici, asistenți sociali, asistenți medicali, psihologi, psihopedagogi etc.), dar care a participat la un program de formare specializată în domeniul educației parentale;

2

- Cadrul de referință al Curriculumului național, aprobat de Consiliul Național pentru Curriculum (2017);

- Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022

**intervenție timpurie (pentru copii)* – proces de anticipare, identificare și întreprindere a măsurilor eficiente pentru copil și familie în scopul de a minimaliza impactul și consecințele potențial negative ale stării patologice a copilului și de a contribui substanțial la sănătatea și dezvoltarea acestuia (Legea nr.60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități);

**parentalitate sau parenting* (eng.) – proces de promovare și susținere a dezvoltării fizice, emoționale, sociale, financiare și intelectuale a unui copil, de la vârstele cele mai timpurii la maturitate;

**practici parentale pozitive* – abordare a creșterii copilului, care favorizează o relație între părinți și copii bazată pe respect reciproc, sprijinirea pentru dezvoltarea completă și armonioasă a copilului și pe capacitatea de a negocia puncte de vedere divergente într-un mod nonviolent și constructiv. Se pune un accent deosebit pe aprecierea comportamentelor dorite, pe stabilirea unor norme clare în care copilul este considerat un individ deplin care are drepturi ce trebuie respectate; copilul trebuie tratat cu respect, fără teamă de violență;

*sprijin parental – împuternicirea părinților, consolidarea competențelor parentale ale acestora prin acordarea de sprijin special în alegerile lor individuale parentale, decizii și căi de învățare, cu accent pe unicitatea fiecărei familii; conține toate activitățile care urmăresc să ofere îndrumare părinților în rezolvarea tuturor tipurilor de probleme în ceea ce privește problemele de educație, sănătate, protecție, într-un cadru formal sau informal. Sprijin parental se referă la o serie de informații, sprijin, educație, formare, consiliere și alte măsuri sau servicii care se axează pe influențarea modului în care părinții să înțeleagă și să-și îndeplinească rolul lor de părinți. Un obiectiv comun este acela de a obține rezultate mai bune pentru copii și tineri prin furnizarea de servicii care oferă informații, sprijin și chiar și reconversie profesională pentru părinți.

Punct. 11.Educația parentală prezintă ansamblul de programe, servicii și resurse destinate părinților/ reprezentanților legali/persoanelor în grija cărora se află copilul, cu scopul de a-i sprijini pe aceștia în creșterea și educația copiilor, în conștientizarea rolurilor pe care le au și de a le dezvolta și îmbunătăți competențele parentale. Obiectivul principal al activităților de educație parentală este de a-i face pe părinți/reprezentanții legali / persoanele în grija cărora se află copilul conștienți de importanța rolului pe care îl au în susținerea creșterii și dezvoltării acestuia, de a-și îmbunătăți sau modifica unele cunoștințe, atitudini, înțelegeri/viziuni și practici de îngrijire și educație în conformitate cu recomandările psihopedagogiei moderne. Educatorul parental este profesionistul care poate avea o pregătire inițială în domeniul sociouman sau medical (educatori, profesori, medici, asistenți sociali, asistenți medicali, psihologi, psihopedagogi etc.), dar care a participat la un program de formare specializată în domeniul educației parentale.

https://mecc.gov.md/sites/default/files/regulament_organizare_si_functionare_institutii_invatamint_gene.pdf

III. Organele de conducere și personalul instituției (p. 21) *Secțiunea (j)* asigură conexiunea cu părinții elevilor, îi informează despre rezultatele obținute de la elevi la învățură, despre absențele nemotivate; alte forme de abateri de la prevederile regulamentului instituției; (k) organizează ședințe cu părinții cel puțin patru ori pe durata anului școlar;

V. Părinți/alți reprezentanți legali ai elevului (p. 30):

Secțiunea I-a: 211. Părinții...., prin coordonarea prealabilă cu conducătorul instituției, au dreptul de a participa la activitățile educaționale și de a asista la ore în vederea monitorizării procesului educațional din instituție; 212. Părinții...., au obligația ca, cel puțin o dată pe lună, să ia legătura cu învățătorul pentru a cunoaște evoluția copilului lor. În cazul plecării peste hotarele statului părinții informează administrația instituției în grija cui rămâne elevul pe perioada lipsei lui.

Secțiunea a 2-a: Comitetul de părinți al clasei: 213 – 219.

- 3** ▪Regulamentul-cadru de organizare a și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar general, ciclul I și II (2016);

▪ Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general (2018);

https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_de_competenta_profesionala_ale_cadrelor_didactice_din_invatamantul_general.pdf

Domeniul de competență 5. Parteneriate educaționale; standardul: Cadrul didactic asigură relații de colaborare și respect cu familia și comunitatea, dezvoltând parteneriate; indicatorii: 5.1; 5.2.; 5.3; descriptorii: 5.1.1, 5.1.2; 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3; 5.3.1, 5.3.2, 5.3.3.

În acest context, cadrele didactice au obligația de a informa părinții / reprezentanții legali cu privire la obiectivele învățării și așteptările față de subiecții educaționali, în conformitate cu prevederile legale; să motiveze implicarea părinților și a membrilor comunității, menite să sporească calitatea educației la nivel de clasă sau instituție; să identifice domeniile de interes comune ale școlii, familiei și comunității pentru dezvoltarea proiectelor educaționale; să organizeze evenimente interactive cu elevii, părinții și membrii comunității în funcție de interesul, capacitățile și cultura acestora, menite să consolideze relația între școală și comunitatea locală și să eficientizeze procesul educațional; să antreneze structurile asociative ale copiilor/elevilor și ale părinților, precum și instituțiile partenere din comunitate, în elaborarea proiectelor educaționale în scopul consolidării coeziunii între toți actorii educaționali din instituție.

În același timp, cadrul didactic trebuie să asigure relații de colaborare și respect cu familia și comunitatea, dezvoltând parteneriate; să motiveze implicarea părinților și a membrilor comunității, menite să sporească calitatea educației la nivel de clasă sau instituție; să antreneze structurile asociative ale copiilor/elevilor și ale părinților, precum și instituțiile partenere din comunitate, în elaborarea proiectelor educaționale în scopul consolidării coeziunii între toți actorii educaționali din instituție pentru asigurarea coeziunii sociale și a unei educații de calitate copiilor.

https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_modificare_nomenclator_1.pdf

▪ Nomenclatorul tipurilor de documentație școlară și rapoarte în învățământul general (2019)

Diriginții de clasă:

*documentul – Planul activităților și ședințelor cu părinții; elaborează până la 15 septembrie;

* documentul – procese verbale ale ședințelor consiliului părinților și ale ședințelor cu părinții; elaborează trimestrial

4

https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ecd_1-4_20.11.2019_site_final.pdf

1.8. *Instrumente de comunicare socială a rezultatelor evaluării (cu părinți, familie, reprezentanți legali ai copilului):* recomandă instrumente de comunicare socială a rezultatelor evaluării (cu părinți, familie, reprezentanți legali ai copilului): note informative de tip scrisori, scurte mesaje scrise, e-mailuri, consilieri tete-a-tete, mentoring, coaching.

Iar cu referire la informarea părinților despre rezultatele școlare sursa recomandă că, trebuie adaptată la stilul de comunicare cu fiecare familie în parte. Învățătorii vor conveni cu reprezentanții legali ai copilului despre modul în care comunicarea va fi mai eficientă optând:

➤ Consilierile tete-à-tete vor urmări facilitarea învățării elevului și stabilirea sarcinilor comune în interesul copilului. În cadrul acestor consilieri învățătorii vor respecta principiul confidențialității, vor discuta despre succesele și dificultățile copilului, vor

asculta părinții despre modul în care copilul se încadrează în școlaritate. Comunicarea trebuie să fie însoțită de dovezi, fără a face comparații cu alți elevi. De obicei, se discută pe baza portofoliului performanțelor școlare al elevului, pe baza caietelor și a notițelor individuale ale învățătorului.

➤ Corespondența este o formă eficientă de comunicare cu părinții, mai ales în situațiile în care contactul direct cu părinții nu este posibil sau este mai dificil de realizat din anumite motive. Formele de corespondență pot fi variate, valorificând tot spectrul de tehnologii informaționale care le este accesibil părinților și cadrelor didactice.

Scrisorile către părinți pot informa despre rezultatele elevilor, pot oferi aprecieri asupra unor succese și recomandări de eficientizare în familie. Prin scrisori se așteaptă ameliorarea sau soluționarea unor situații dificile în parteneriat cu părinții. Se va asigura încurajarea părinților. Caracterul scrisorii trebuie să fie confidențial, iar volumul – rațional. Informația trebuie să fie operațională, să aprecieze comportamente concrete în raport de anumite achiziții intelectuale sau atitudinale. Scrisorile trebuie să fie transmise periodic, când apare necesitatea, se recomandă să nu fie mai rar decât o dată în lună. Scrisorile se întorc pe baza informației acumulate în procesul de învățare.

Scrisorile de înștiințare pot fi trimise ori de câte ori este nevoie, folosind formulare tip. Trimițând prin copii sau expedind în format electronic, astfel de scrisori din două în două săptămâni sau o dată pe lună, vă asigurați că toate familiile sunt informate. O scrisoare de înștiințare poate include: anunțuri despre întruniri, evenimente, excursii; cereri de materiale cu care părinții ar putea ajuta la realizarea unui proiect; informații care țin de viața comunității; sugestii despre activitățile care trebuie să se desfășoare acasă; note de mulțumire pentru părinții care se oferă voluntari sau cereri pentru activitățile de voluntariat. Scrisorile de înștiințare trebuie să fie scurte și lizibile. Este mai eficient să trimiteți scrisori scurte în mod frecvent decât scrisori lungi la intervale mari.

Scurte mesaje scrise. Comunicarea dintre școală și familie poate fi facilitată și prin transmiterea în format electronic sau prin copil a unei scurte note (a unui mesaj) către părinți. Mesajele trebuie să fie scurte și clare și să descrie o realizare a copilului, o nouă deprindere sau un nou comportament. Pot să conțină mulțumiri adresate familiei pentru ceea ce a făcut pentru școală. Apreciind gestul învățătorului de a trimite astfel de mesaje, familia poate să se simtă încurajată și să trimită, la rândul său, mesaje învățătorului. Acest stil de comunicare poate fi deosebit de eficient în situația în care învățătorul lucrează cu copilul la un proiect anume care urmează a fi aprofundat acasă, cu părinții. Exemplu: Dragi părinți, Vă invităm să sărbătorim împreună ființa cea mai dragă - MAMA. Veniți să ne bucurăm împreună.

3. Solicit participanților să sintetizeze conținutul propus în foaia de resursă cu documentul autentic și să vină cu o reflecție de grup cu referire la cadrul național de pedagogizare a părinților sub semnul parteneriatului școală-familie. Solicit prezentarea reflecțiilor de grup după următorii indici: Ca rezultat al studiului și analizei cadrului național privind pedagogizarea părinților sub semnul parteneriatului școală-familie:

- Am învățat să:
- Am conștientizat că avem nevoie să ne dezvoltăm:
  - ✓ cunoștințele referitoare la:
  - ✓ capacitățile de a:
  - ✓ calitățile personale pentru a:

CONCLUZII: Parteneriatul cu familia reprezintă esența sustenabilității domeniului educațional, căci părinții sunt cei care zi de zi au acces la informația despre școală, prin copiii lor. În acest fel participă aproximativ întreaga societate la abordarea problemelor din educație.

În Republica Moldova, colaborarea dintre familie și școală este prevăzută prin lege și este reflectată în documente reglatorii. Părinții au dreptul și obligația de a participa la procesele de învățare ale copiilor lor, deoarece ei au responsabilitatea majoră pentru aceștia. Marea provocare rezidă în realizarea angajamentului într-o manieră optimală și într-un parteneriat solid.

13⁰⁰ – 14³⁰ PRÂNzul

14³⁰ – 16⁰⁰

Tehnică „Bagajul competențelor manageriale de colaborare și respect cu familia sub semnul parteneriatului școală-familie”

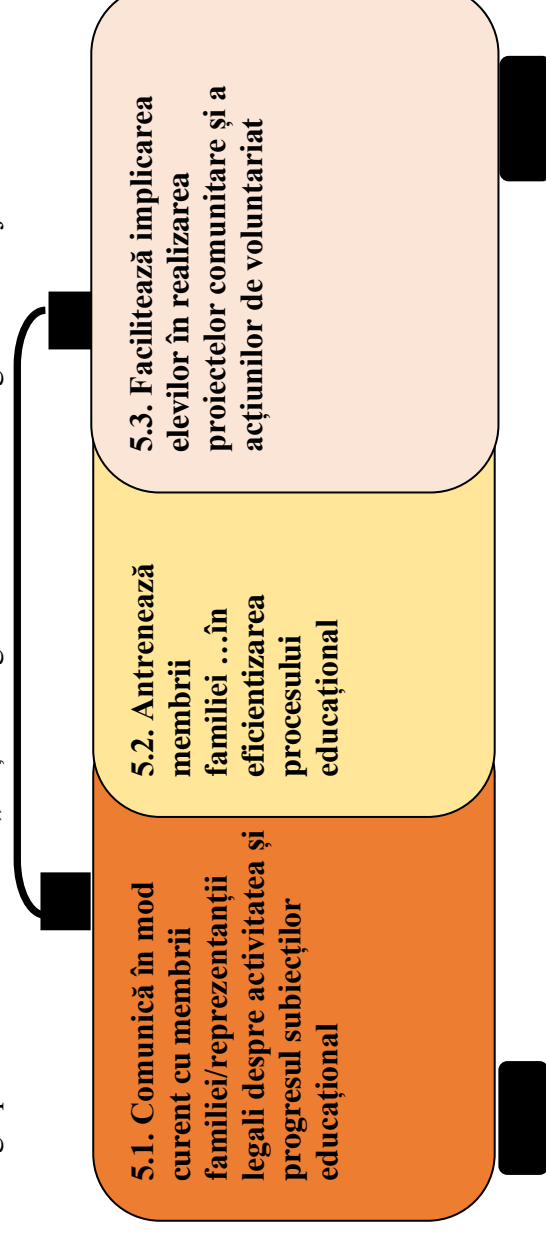
Obiectiv: determinarea bagajului de competențe profesionale ale cadrului didactic în raport cu domeniului de competență 5. „Parteneriate educaționale” Standard: „Cadrul didactic asigură relații de colaborare și respect cu familia și comunitatea dezvoltând parteneriate” stipulat în „Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general (2018)”;

Timpul: 40 min.

Materiale: foi de resursă

Desfășurare: „Anterior ne-am convins că, legislația națională conține norme suficiente, adecvate și explicite, pentru responsabilizarea tuturor actorilor cu atribuții în domeniul educației și favorizarea creării parteneriatelor între aceștia ca factori în coalizarea eforturilor pentru realizarea obiectivelor comune. Iar, operaționalizarea obiectivelor stipulate în documentele de politici la nivelul instituției de învățământ general (nivelul primar) țin de nivelul de dezvoltare a competențelor manageriale a învățătorului, detaliate în „Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general (2018)”.

1. Solicit participanților să formeze trei grupuri de lucru conform „secțiunilor geamantanului” din figura de mai jos.

2. Fiecărui grup distribui „o secție” a geamantanului cu conținut de informare, expus mai jos.
3. Cer participanților să lectureze conținutul propus și să bifeze în baza semnelor utilizate pentru **SINELG**:

✓	V Informația este cunoscută	+ informația este nouă	- informația este contradictorie cu ceea ce am știut/știu	? informația necesită documentare din alte surse; voi reveni
---	-----------------------------	------------------------	---	--

Foia de resursă

Gr.1.

Comunică în mod curent cu membrii familiei/reprezentanții legali despre activitatea și progresul subiecților educațional

Părinții pot fi implicați în viața școlii în diverse forme care variază după gradul de consultare și de participare la procesul decizional: ședințe cu părinții, lectorate în care părinții sunt informați în legătură cu anumite activități și realizări ale școlii cu stabilirea și semnarea unor acorduri scrise, aplicarea de chestionare pentru a afla opiniile părinților în legătură cu modul în care funcționează școala.

Cel mai important și dezirabil domeniu al participării părinților este însă consultarea lor la luarea unor decizii și nu doar anunțarea sau aprobarea formală a unor hotărâri luate deja de conducerea școlii. Acest lucru se face, de exemplu, prin participarea activă, și nu doar cu numele, în structurile de conducere ale școlii (de ex., Consiliul de administrație), înființarea în mod democratic a unui Consiliu reprezentativ al părinților funcțional și cu putere de decizie reală. Părinții ar trebui să participe la luarea deciziilor privind: bugetul, activitățile extrașcolare, organizarea evenimentelor școlare, regulile și regulamentele, probleme de sănătate și siguranță, conducerea și organizarea școlii în general, probleme de conduită și disciplină, curriculum la decizia școlii etc.

Părinții trebuie informați în legătură cu: documentele programatice ale școlii (misiune, politici, curriculum, reguli etc.) ce se întâmplă în școală (activități, evenimente, succese, schimbări etc.) progresul copiilor lor (din punct de vedere academic și în ceea ce privește dezvoltarea personală) direcții majore ale schimbării / reformei în educație. Aceste poziții din sunt un pretext pentru stabilirea ședințelor cu părinții.

Procedura de comunicare cu părinții este elaborată de către un colectiv din care este recomandat să facă parte persoane implicate în aplicarea lor – profesori și părinți și va fi cunoscută de toți părinții, personalul didactic și nedidactic al școlii. Documentul va specifica și va descrie toate modalitățile prin care se realizează comunicarea cu părinții în școala respectivă: ședințe, întâlniri individuale, rapoarte de evaluare, consultații, convorbiri telefonice, corespondență pe e-mail, caiet de comunicări, întâlniri cu membri ai echipei manageriale, buletinul informativ al instituției etc.

La nivelul clasei o modalitate de comunicare cu membrii familiei este **Comitetul de părinți (CP)** sau alte forme de asociere și organizare a părinților (Consiliul Reprezentativ al Părinților). CP se stabilește la primele ședințe, prin diverse modalități, un nucleu de părinți voluntari, care dispun de timp mai mult și participă la organizarea sau rezolvarea diferitor probleme educaționale.

Alegerea comitetului are loc prin metode democratice cu candidarea anumitor părinți la funcțiile manageriale și votarea ulterioară a candidatului care a fost cel mai convingător. Organizarea CP trebuie să se realizeze în exclusivitate prin metode de alegeri. Persoana care candidează la funcția de membru al comitetului de părinți se poate autopropune sau poate fi propusă (cu acordul ei) pentru anumite merite. La candidare, părintele trebuie să anunțe disponibilitatea sa de a coordona colectivul de părinți și de a informa despre acțiunile sale. Funcția de membru al comitetului părintesc este o activitate de voluntariat.

Contribuția părinților prin intermediul comitetului de părinți sau alte forme de asociere și organizare a părinților:

Responsabilizarea lor se manifestă prin contactul imediat cu agenda, cu problemele unor discipline sau cu unele cadre didactice. Pentru a sprijini cu adevărat procesul de învățare al copilului, părinții trebuie să-i ofere oportunități de învățare atât acasă, sprijinindu-l la teme și asigurându-i un spațiu

optim, cât și pe stradă sau la magazin, ajutându-l să ia singur decizii și să aplice în practică lucrurile învățate. Chiar dacă nu face parte din comitetul părinților din școală, părintele are dreptul să se informeze în legătură cu activitățile acestuia.

Stabilim: cadrul didactic comunică în mod curent cu membrii familiei/reprezentanții legali despre activitatea și progresul subiecților educațional prin ședințe obligatorii de 3 ori pe an: în luna septembrie, decembrie și 1-2 activități în an de tip pedagogizare (lectorate, seminare). Cele mai discutate subiecte la ședințele tematice: Relațiile dintre școală și familie-Cum să fim bunii părinți-Cum să ne ajutăm copiii -Drepturile copilului în familie și la școală/ Protejarea drepturilor copilului- Siguranța și protecția în activitatea școlară- Metode de disciplinare pozitivă a copiilor- Cum valorizăm timpul liber al copilului- Realizarea temelor de acasă- Strategii de soluționare a conflictelor-Prevenirea și combaterea violenței în școală-Viața sănătoasă et. al.

Surse bibliografice:

1. A. Gremalschi (coord.), Creșterea rolului părinților și comunităților în guvernarea educației: Studii de politici educaționale / Inst. de Politici Publice. Chișinău: Tipogr. "Lexon-Prim", 2017.
2. S. Lîsenco, O. Lîsenco, V. Secu, Comunicăm eficient cu familia. Ghid destinat echipelor comunitare, 2014: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghidul_comunicam_eficient_cu_familia_final.pdf

Gr. 2.

Antrenează membrii familiei ...în eficientizarea procesului educațional. Modalități:

Ședințele tradiționale cu părinții: organizate în exclusivitate cu scopul de informare a activității de organizare, de planificare a activităților educaționale; interzicerea discuției altor probleme decât cele educaționale în cadrul ședințelor tradiționale. Problemele de asigurare financiară, gospodărie și alte inițiative extrabugetare, ce se includ în bunăstare, în condițiile de învățare, nu pot fi inițiate de către personalul didactic sau managerial al instituției. Activitățile date pot fi planificate în cadrul asociațiilor obștești de părinți și inițiate în exclusivitate de către conducătorii acestora.

Coaching-ul. Unul dintre rolurile familiei este cel de coaching/îndrumare. Îndrumarea copilului în manieră de coaching se poate face în colaborare cu dirigințele sau cu profesorul la o anumită disciplină școlară. Coaching-ul este cea mai prietenoasă formă de colaborare cu părinții, fiind construită pe probleme individuale. Presupunem managementul problemelor constatate de către ambii parteneri: profesor și familie. Cadrul didactic se oferă să analizeze o problemă existentă și să dea sfaturi de ameliorare, de dezvoltare în cazul dat. Cadrul didactic stabilește o întâlnire cu familia sau cu anumiți membri de familie. Se discută despre obiectivele, problemele și provocările pe care le are familia în raport cu educația copilului la acest moment. Este foarte important ca obiectul discuției să fie o singură problemă, iar aceasta trebuie să fie direct legată de învățare. Consilierea și ghidajul trebuie să fie profesioniste, centrate pe dezvoltarea individuală a copilului. Maniera în care se discută cu părintele poate avea un efect pozitiv sau negativ asupra exercițiului dat. Profesorul și familia construiesc un program de dezvoltare personalizat. Au loc întâlniri periodice și verificarea progresului. Acest algoritm trebuie să fie stabilit la nivel de metodologie și inclus în Regulamentul de ordine interioară al instituției de învățământ. Părintele poate deveni responsabil atunci când știe că astfel de program face parte din cultura organizațională a instituției.

Carnetul de dialog cu familia - ameliorează colaborarea cu profesorii de la toate disciplinele școlare și stabilește punctual ameliorarea situației școlare. **Existența unei zile de consiliere în școală**, cu o programare individual - îmbunătățește relația cu colectivul de profesori. **Comunicarea online** (e-mail, viber, messenger) este un instrument ce permite profesorului să expedieze părintelui, de exemplu, o recomandare pentru îmbunătățirea unei situații. **Consilierea familiei** – existența unei zile de consiliere în școală, cu programare individual valorificate de consilierul școlar. **Alegerea disciplinelor opționale** - administrația instituției de învățământ analizează domeniile de interes ale elevilor, capacitățile instituționale (pregătirea cadrelor didactice, materialele didactice disponibile etc.) și decide asupra ofertei privind orele opționale pentru anul școlar următor. Oferta disciplinelor opționale este

prezentată, în mod obligatoriu, elevilor și include cel puțin trei opțiuni pentru fiecare elev. În luna mai, părinții/reprezentanții legali ai elevilor din învățământul primar își exprimă, în baza cererii în scris, opțiunile pentru studierea disciplinelor opționale în anul viitor de studii. Prevederile administrative stipulează că părinții trebuie să fie consultați în privința orelor opționale. Pentru clasele primare, alegerea o fac în linia mari părinții iar ședințele cu părinții sunt de natură informativă, cu semnare în procesele-verbale.

Pentru a asigura corectitudinea procesului de alegere a disciplinelor opționale la nivelul instituției de învățământ să crează o comisie pentru curriculumul școlar, formată din cinci membri, cu următoarele atribuții:

- definitivarea ofertei educaționale a școlii;
- sondarea și analizarea opiniei elevilor cu privire la realizarea orelor din curriculumul la decizia școlii din anul trecut și propunerea de noi discipline sau teme pentru oferta curriculară pentru anul școlar următor, care să corespundă și solicitărilor elevilor și părinților;
- consultarea obligatorie a părinților în privința alegerii disciplinelor opționale;
- elaborarea calendarului de prezentare a ofertei școlii și de aprobare a disciplinelor opționale pentru anul școlar următor;
- elaborarea proiectului pentru curriculumul la decizia școlii.

Informarea părinților referitor la evaluarea criteriilor prin descriptori:

- informarea cu planificarea evaluărilor (formative și sumative) la începutul anului de învățământ, al unității de învățare;
- informarea părinților prin mesaje scurte despre criteriile de evaluare, dar nu înainte cu o zi de evaluarea propriu-zisă, ci la începutul unității de învățare; fortificarea relației școală–elev–familie prin transparența, corectitudinea, credibilitatea evaluării rezultatelor școlare și motivarea subiecților implicați.

Surse bibliografice:

1. A. Gremalschi (coord.), Creșterea rolului părinților și comunităților în guvernarea educației: Studii de politici educaționale / Inst. de Politici Publice. Chișinău: Tipogr. "Lexon-Prim", 2017.
2. S. Lîsenco, O. Lîsenco, V. Secu, Comunicăm eficient cu familia. Ghid destinat echipelor comunitare, 2014: https://mecc.gov.md/sites/default/files/default/files/ghidul_comunicam_eficient_cu_familia_final.pdf

Gr.3.

Facilitează implicarea elevilor în realizarea proiectelor comunitare și a acțiunilor de voluntariat.

Implicarea la nivelul școlii/clasei. Școala, cu statutul de instituție de referință în comunitate, se implică în viața comunității cu rol de formare a viitorilor cetățeni și în afirmarea spiritului comunitar, în promovarea unor inițiative de dinamizare și dezvoltare a comunității prin parteneriate și cooperare. În acest sens școala inițiază programe educaționale comunitare ce urmăresc creșterea calității vieții și promovează valori precum responsabilitatea, cooperarea, participarea, transparența și comunicarea în două direcții: 1. Elevii activează în comunitate, beneficiind de facilități și de resursele disponibile. Pot fi desfășurate lecții la muzeu, bibliotecă, primărie etc. 2. Elevii învață prestand servicii, desfășurând activități în folosul comunității: de caritate – îngrijirea persoanelor în etate, acordarea de sprijin celor cu nevoi speciale, bolnavilor, orfanilor etc.; ecologice – salubritatea unor zone, reciclarea deșeurilor, reinstaurarea monumentelor etc.; de voluntariat la diferite instituții (bibliotecă, spital, poliție, organizații neguvernamentale etc). Interdependența dintre serviciul în beneficiul comunității și educația primită la clasă este o condiție necesară pentru învățarea eficientă. Impactul serviciului pentru comunitate poate fi mult mai mare dacă acesta este inclus în curriculum școlar. Implicarea elevilor în viața comunității prin intermediul școlii are o serie de avantaje: ei constată că ceea ce învață la clasă poate fi aplicat în cadrul unei acțiuni concrete; se dezvoltă responsabilitatea și sensibilitatea față de semenii; se creează legături la nivelul comunității; se stimulează gândirea critică; se educă percepția multiculturalității; elevii își descoperă noi calități etc.

Subiecte pentru activitatea practică a elevilor în proiecte sau acțiuni de voluntariat, organizate la nivel de clasă: Comunitatea mea: ce-mi place și ce mă deranjează. Analiza unei probleme comunitare. Strada mea. Eu și mediul ambiant. Reciclarea deșeurilor de producție și menajere din localitatea mea. Să gândim global, să acționăm local. Să învățăm din experiența altora. Școala mea: cum este și cum trebuie să fie. Împreună putem face lumea mai bună. Toți la fel, toți diferiți. Ceea ce spun contează și vreau să fiu auzit.

Procedurile și practicile prin care școala creează o cultură democratică în interiorul ei și permite implicarea elevilor sunt:

1. Înființarea unui Consiliu al elevilor, organism ales în mod democratic, al cărui rol este să reflecte și să reprezinte interesele celor educați. Pentru a-și putea exercita acest rol, Consiliul elevilor are nevoie de un anumit statut în cadrul școlii, iar autoritatea lui trebuie să fie recunoscută și respectată de cadrele didactice.

2. Elaborarea unui cod de conduită prin care să fie aduse la cunoștință cerințele școlii astfel încât aceasta să devină un loc în care elevii să se simtă în siguranță și fericiți. Părinții și elevii își exprimă părerea în legătură cu acest cod și se angajează (în scris) să-l respecte.

3. Organizarea de întâlniri regulate cu clasa de elevi. Pentru a discuta problemele clasei, a consolida relațiile dintre copii și a dezvolta sentimentul de apartenență la colectiv este bine să fie desfășurate întâlniri zilnice (în ciclul primar) și săptămânale (la treapta gimnazială și liceală).

4. Organizarea de întâlniri regulate pentru toți elevii școlii. Astfel de întâlniri pot stimula interesul față de problemele generale ale instituției și față de dezvoltarea relațiilor dintre clase/grupuri de elevi, ceea ce contribuie la crearea sentimentului de apartenență la comunitatea școlii și la afirmarea identității acesteia.

5. Acordarea de responsabilități în clasă/instituție, prin care elevii să contribuie la bunul mers al vieții școlare. Se recomandă ca ei să concureze, prezentând un „program managerial” propriu.

6. Consultarea elevilor în vederea elaborării regulilor școlii i-ar motiva să le respecte. Regulile trebuie să fie corecte și să corespundă nevoilor elevilor. Dacă aceștia consideră că unele dintre ele sunt inutile sau discriminatorii, conducerea instituției și personalul didactic le va permite să propună schimbări sau să le modifice.

7. Crearea unui mediu bazat pe încredere, prin folosirea anumitor modalități de desfășurare a activităților ce le-ar permite elevilor să lucreze împreună, să-și dezvolte stima de sine, să comunice, să-și exprime părerea în legătură cu diferite aspecte ale vieții școlare.

8. Informarea permanentă a elevilor. O bună circulație a informației este un mod eficient de a-i face pe toți să se simtă implicați în comunitatea școlii. În acest scop se pot utiliza panouri pentru anunțuri zilnice, se pot edita și distribui buletine informative.

9. Crearea unui mediu școlar plăcut. Este important ca școala să fie un loc bine întreținut, în care să domine un climat agreabil. Elevii trebuie antrenați în activități de îmbunătățire a acestuia pentru a aprecia schimbările și eforturile depuse, a se simți „proprietarii” instituției, a-și pune în aplicare ideile.

Un Plan de acțiune civică în sprijinul comunității. Acțiunile comunității vor avea succes dacă vor fi bine proiectate. Obiectivele acțiunilor urmează a fi clar formulate, activitățile – planificate și organizate cu exactitate, iar responsabilitățile – distribuite astfel încât să se inițieze parteneriate comunitare. Un proiect educațional în scopul consolidării coeziunii între toți actorii educaționali din instituție care antrenează structurile asociative ale elevilor și ale părinților, precum și instituțiile partenere din comunitate în acțiuni civice în sprijinul comunității conține: 1. Problema identificată. 2. Obiectivele acțiunii. 3. Participanții. 4. Sursele de informare. 5. Distribuirea responsabilităților. 6. Activitățile planificate. 7. Analiza datelor obținute. 8. Prezentarea rezultatelor acțiunii. 9. Evaluarea acțiunii. 10. Reflecții, posibilități de a continua acțiunea.

Identificarea problemei și formularea obiectivelor în cadrul proiectelor comunitare și acțiunilor de voluntariat. Un obiectiv trebuie să răspundă la următoarele întrebări: **Ce** ar trebui de schimbat? **În ce măsură** ar trebui de schimbat? **Cine** beneficiază de schimbare? **Unde** va avea loc schimbarea? **Când** va avea loc schimbarea?. Un obiectiv trebuie să fie: Specific. Măsurabil. Realizabil. Real. Limitat în timp

Surse bibliografice:

1. V. Goraș-Postică, L. Scrifos, N. Uzicov, Educație pentru dezvoltarea comunității. Curs opțional preuniversitar. Centrul Educațional „Pro Didactica”, Fondul de Investiții Sociale din Moldova. Chișinău: Pro Didactica, 2005 (Combinatul Poligr.).

2. N. Procopie (coord. Politici Publice TDV), Ghidul coordonatorului de voluntari din Republica Moldova https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghidul_coordonatorului_de_voluntari_din_republica_moldova.pdf

4. După lectură, propun grupurilor mici să se unească într-o echipă de lucru comună (reprezentând geamantanul) în care fiecare grup mic va analiza textul din perspectiva semnelor aplicate pe margini. Participanții celorlalte grupuri, vor relua informația nouă pe care au aflat-o și își vor exprima nedumerirea în raport cu unele informații din text, vor discuta asupra necesităților de documentare.

5. În continuare va urma o discuție despre presupunerile/achiziții anterioare și confirmări/infirmary și concluzii.

CONCLUZIE:

Pentru responsabilizarea tuturor actorilor cu atribuții în domeniul educației și favorizarea creării parteneriatelor între aceștia ca factori în coalizarea eforturilor pentru realizarea obiectivelor comune – necesitatea dezvoltării competențelor manageriale a cadrului didactic de colaborare și respect cu familia stipulate în „Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general (2018)” prin abilități de:

a) implicare generală a părinților: Comitetul de părinți (CP) și Consiliul Reprezentativ al Părinților (CRP) - privind: bugetul, activitățile extrașcolare, organizarea evenimentelor școlare, regulile și regulamentele, probleme de sănătate și siguranță, conducerea și organizarea școlii în general, probleme de conduită și disciplină, curriculum la decizia școlii etc.;

b) informare a părinților: publicarea unei mape informative, transmiterea unei scrisori de bun venit la început de an școlar, organizarea în școală a unui Centru de resurse pentru părinți, amenajarea în holul școlii a unui panou al părinților, realizarea unui siteu al școlii, introducerea unui caiet de comunicare pentru părinți.;

c) comunicare cu părinții: buletinul informativ al școlii, chestionarea părinților, consilierile tête-à-tête, corespondența prin scrisorile către părinți, scrisorile de înștiințare, scurte mesaje scrise. părinții ca persoane resursă (prin invitarea acestora în clasă sau în școală pentru a împărtăși din experiența meseriei / muncii lor; vizite la locul de muncă al părinților); aprecierea părinților (prin trimiterea unor scrisori de mulțumire / apreciere semnate de directorul școlii; menționarea în întâlnirile, rapoartele de activitate, revistele sau buletinele informative ale școlii; acordarea de diplome lunare / semestriale, de exemplu „familia lunii“ sau „părintele lunii“ pentru contribuții meritorii și sprijinul acordat școlii); comunicarea pe mail).

15¹⁰

Activitate practică I etapă - Modalități de organizare a activității cu părinții

Obiectiv: extinderea modalităților de colaborare cu părinții: la nivel de instituție (membru al echipei manageriale); la nivelul clasei (diriginte)

Materiale: fișe de lucru, planul individual de lucru cu părinții (lcl. I-IV)

Timp: 50'

Desfășurare:

1. Inițiez participanții să analizeze fișa de lucru „Modalități de colaborare cu părinții”
2. Solicit participanții să bifeze modalitățile care corespund cu planul personalizat de activitate cu părinții în clasa în care activează.
3. Propun participanților să argumenteze pentru care din modalitățile propuse ar opta din considerentele că nu a aplicat-o.

Foia de resursă (Modalități de colaborare cu părinții)

La nivel de instituție

- activități de informare a părinților
- ateliere de formare
- mese rotunde, dezbateri
- conferințe științifice/ didactice
- implicare în proiecte și activități școlare și extrașcolare
- ziua ușilor deschise
- avizierul școlii
- revista și site-ul instituției

La nivelul clasei

- a. Ședințe cu părinții:
  - de informare/ totalizare – despre progresele și schimbările specifice vârstei, tendințele în evoluția copiilor, modalitățile de depășire a dificultăților prin care trec copiii ș.a.
  - de informare/ formare parentală, consacrate domeniilor relevante din perspectiva dezvoltării copiilor (transmiterea de cunoștințe și dezvoltarea competențelor care corespund unei parentalități pozitive și sunt necesare pentru a avea o relație armonioasă cu copilul etc.);
- b. convorbiri/ discuții individuale
- c. întâlniri comune dirigințe – părinte – elev – cadru didactic
- d. consultații ale specialistului
- e. convorbiri telefonice/ pe skype
- f. participarea părinților la activități în cadrul clasei
- g. vizite la domiciliu
- h. clasei de copii la locul de muncă al părinților

4. Solicit participanților să formeze grupuri de lucru pentru a stabili un itinerar de recomandări eficiente de organizare a activităților cu părinții sub semnul parteneriatului școală-familie, completed fișa de lucru expusă mai jos:

Foia de resursă

RECOMANDĂRI PENTRU ORGANIZAREA ACTIVITĂȚILOR CU PĂRINȚII

5. Propun participanților să compare produsul elaborat de grup cu cel stabilit de cerințele actuale, pledând pentru o revizuire oportună.

Foia de resursă

RECOMANDĂRI PENTRU ORGANIZAREA ACTIVITĂȚILOR CU PĂRINȚII

- ✓ respectarea modelelor familiale și educaționale existente în realitate, fără a impune modele unice considerate ideale;
- ✓ atitudine de respect față de nevoile și interesele părinților în contextul educației copilului;
- ✓ a porni de la analiza nevoilor reale ale părinților;
- ✓ părinții ar putea singuri să sugereze teme care îi preocupă și tot ei ar putea prezenta informații;
- ✓ respectarea stilurilor de învățare diferite și antrenarea diverselor simțuri;
- ✓ respectarea dinamicii fiecărui părinte va stimula capacitatea de reflecție asupra propriei experiențe;
- ✓ toleranță și flexibilitate, evitând abordările dogmatice;
- ✓ recunoașterea faptului că părinții sunt autoritatea care decide în final ce recomandări/metode se potrivesc cel mai bine copilului și familiei sale;
- ✓ valorificarea și validarea experienței pozitive;
- ✓ oferirea de alternative, pentru ca părintele să poată alege ce este potrivit în situația sa;
- ✓ a veghea ca modelul educațional să nu dăuneze sănătății fizice și bunăstării emoționale a copiilor și să excludă orice formă de violență, neglijare și exploatare a acestora;
- ✓ posibilitatea să-și împărtășească sentimentele și temerile referitor la un subiect sau situație, să-și clarifice anumite îndoieli sau provocări.

PAUZĂ 16⁰⁰ – 16³⁰

16³⁰ – 18⁰⁰

Activitate practică II etapă - Precondiții de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes

Tehnică „Precondiții de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes”

Obiectiv: descrierea condițiilor de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes

Timp: 30'

Materiale: fișa „Precondiții de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes”, fișa „Descrierea condițiilor de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes” .

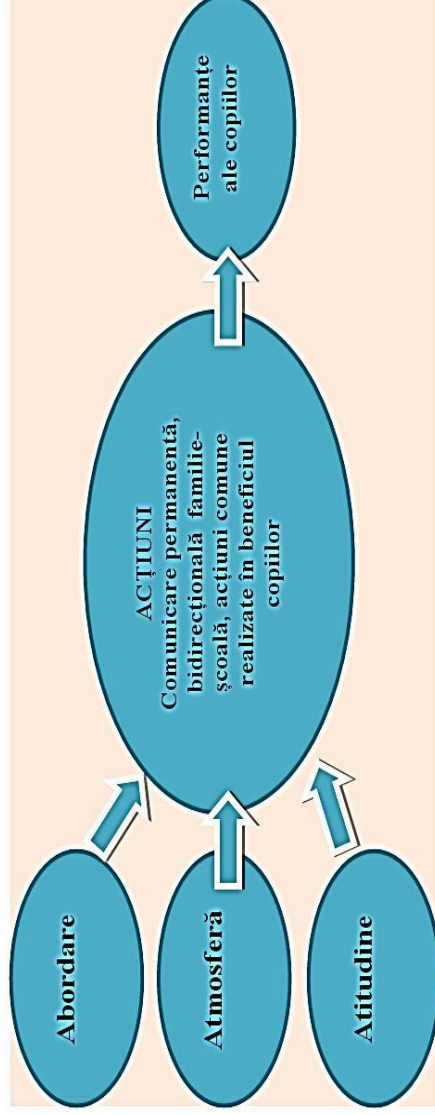
Desfășurare:

1. Propun participanților, în grup, să descrie condițiile de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes, utilizând fișa „Precondiții de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes”
2. La finalul sarcinii, grupurile de lucru își vor autoevalua produsul realizat, în baza fișei „Descrierea condițiilor de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes”

Foia de resursă

„Precondiții de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes”

Foia de resursă

„Descrierea precondițiilor de bază pentru un parteneriat școală-familie de succes”

Abordare

- informarea continuă a părinților și de acceptarea de către pări a principiilor de bază ale parteneriatului educațional autentic: împărtășirea aceluorași idei, concepții, viziuni în ceea ce privește educația; realizarea aceluorași scopuri și obiective; valorizarea partenerilor; împărtășirea cunoștințelor și experiențelor; asumarea responsabilităților; consolidarea capacităților.

Atmosferă

- presupune încredere mutuală și respect reciproc. De modul în care se va construi relația între școală și familie va depinde, în mare măsură, calitatea parteneriatului și realizarea cu succes a obiectivelor. Familia și școala trebuie să se perceapă drept aliați în procesul educațional, promovând relații productive, în beneficiul copiilor.

Atitudine

- implică responsabilizarea părilor. Preconcepția potrivit căreia familiile își „dau” copiii la școală, iar aceasta este unica responsabilă de performanța lor școlară este una anacronică și constituie un impediment în realizarea calitativă a obiectivelor educației.

Tehnica „Formatorul cu o singură mână”

Obiectiv: favorizarea încrederii în interiorul grupului și în sine însuși

Timp: 10 min.

Materiale: nu sunt necesare

Desfășurare:

1. Se invită un voluntar, care va juca rolul unui „Formator cu o singură mână” sau „Formatorul care va oferi explicații cadrelor didactice din gimnaziu despre modalitățile de organizare a activității cu părinții”. *El* sau *Ea* nu pot face lucrul de unul singur, de aceea au nevoie de mai mulți aliați pentru: a responsabiliza părinții și a-i abilita cu competențe parentale în vederea îndeplinirii eficiente și protectoare a drepturilor și obligațiilor de părinte; a dezvolta atitudini stimulative și de sprijin față de părinți în rândul personalului didactic. Pentru aceasta voluntarul trebuie să se deplaseze cu o mână la spate, iar cu cealaltă să prindă pe alți participanți. Dacă „Formatorul cu o singură mână” s-a atins de cineva din grup, persoana respectivă dă mâna cu primul și sar împreună pentru a-i prinde pe alții. Jocul continuă până când toți au intrat în echipa „Formatorului cu o singură mână”.

Tehnica „Posterul”

Obiectiv: formularea de judecăți cu referire la modalitățile de organizare a activității cu părinții

Timp: 20 min.

Materiale: fișa „Posterul de grup”

Desfășurare:

1. Solicit participanților să formeze grupuri de lucru.
2. Fiecare grup va elabora și va prezenta un **Poster de grup**, cu formulare de judecăți cu referire la modalitățile de organizare a activității cu părinții după modelul expus mai jos:

Momente călăuzitoare care ar duce la succesul colaborării cu familia copilului

Foia de resursă
„Poster de grup”

Momente de evitat în procesul de parteneriat școală-familie

Limitele competenței învățătorului în procesul de colaborare cu familia copilului

3. Solicit participanților să-și autoevalueze calitatea produsului de grup după conținutul detaliat mai jos.

Foia de resursă

Momente călăuzitoare care ar duce la succesul colaborării cu familia copilului

- înțelegerea particularităților de dezvoltare a copilului;
- cunoașterea și înțelegerea drepturilor copilului, în special respectarea principiului interesului superior al copilului;
- înțelegerea și respectarea principiilor învățării la adulți;

Momente de evitat în procesul de parteneriat școală-familie

- implicarea copiilor în ședințele cu părinții suprasaturarea cu informații;
- expunerea vieții private
- tendința de a judeca/ moraliza pe unul/ câțiva/ toți părinții;
- dezvăluirea în public a greșelilor, comportamentelor indezirabile ale unor copii;
- tendința de a oferi părinților indicații concrete implicarea în problemele personale/ viața privată a familiei;
- perceperea ca atac la propria persoană a unor comportamente ale părinților;

Tehnica „Graffiti”

Activitatea de evaluare

Obiectiv: conchiderea despre obligațiile și responsabilitățile în realizarea parteneriatului școală–familie; propună exemple de activități comune cu/ pentru părinți.

Timp: 30'

Desfășurare: fășile din tabelul de mai jos vor fi decupate și aranjate haotic, apoi repartizate pe mesele de lucru (în pereche).

1. Solicit participanților să studieze și să analizeze fășile cu obligațiile și responsabilitățile școlii și ale părinților expuse în tabelul de mai jos.

Limitele competenței învățătorului în procesul de colaborare cu familia copilului

- Cazurile suspecte de abuz trebuie să fie comunicate directorului instituției sau coordonatorului pentru prevenirea abuzului, neglijării, exploatării și traficului.
- Nu este în competența dirigintelui să ofere consiliere psihologică copilului care a suferit o traumă psihologică în urma abuzului sau violenței.

Foia de resursă

„Obligațiile și responsabilitățile în realizarea parteneriatului școală–familie”

Domenii de colaborare

Obligațiile de bază ale familiei

Obligațiile de bază ale școlii

Implicarea părinților în cadrul școlii

Implicații

Asigurarea necesităților de bază, precum sănătatea și siguranța.

Comunicarea permanentă și colaborarea cu familiile prin diferite modalități.

Părinții se implica ca voluntari în organizarea activităților școlare.

Strategii pentru facilitarea implicării

Sprijinirea familiilor în asigurarea mediului familial sigur, în care își pot ajuta copiii să învețe.

Proiectarea formelor eficiente de comunicare școală–familie și familie–școală referitoare la programul școlar și progresele copiilor.

Planificarea și organizarea activităților desfășurate cu implicarea părinților

Implicarea părinților în activitatea de învățare acasă a copilului

Ajutarea copiilor la realizarea temelor pentru acasă, în procesul de tranziție, de orientare profesională, planificare a carierei etc.

Participarea ca membri ai asociațiilor de părinți, a comitetelor părintești sau ai altor organe/consilii de administrare școlară.

Colaborarea cu comunitatea

Asigurarea legăturii cu organizațiile care dețin responsabilități în ceea ce privește educația copiilor (sociale, de sănătate, altele).

Furnizarea informației și a suportului pentru părinți în ceea ce privește ajutorul pe care ei pot să-l acorde copiilor lor la realizarea temelor pentru acasă și în alte activități curriculare, în luarea deciziilor, planificare.

Includerea părinților în procesul decizional școlar, identificarea și înaintarea liderilor dintre părinți.

Identificarea și integrarea în viața școlară a resurselor și serviciilor comunitare cu scopul de a consolida capacitatea școlii de a răspunde necesităților copiilor, a capacităților familiilor și, finalmente, a capacității de învățare a copiilor.

2. Propun participanților să unească într-un întreg fășiile obligațiilor și responsabilităților școlii și ale părinților.
3. La finalul activității solicit participanților să concluzioneze despre activitatea realizată (Important este să se realizeze că în parteneriatul școală–familie ambele părți au obligații și responsabilități).
4. Solicit participanților să propună exemple de activități comune cu/pentru părinți (Organizarea activităților rezultate din evaluarea anticipată a necesităților părinților în diferite forme de suport care să le consolideze competențele parenting; Organizarea trainingurilor și consilierea în ceea ce privește acordarea ajutorului în învățare. Elaborarea, în acest scop, a unor prospecte, fișe, pliante etc.; Stabilirea zilelor ușilor deschise pentru părinți și încurajarea acestora pentru participare; Stabilirea unor modalități eficiente de comunicare a reușitelor în dezvoltarea copiilor și situația lor școlară; Organizarea periodică a unor activități de tipul „Întrebă directorul școlii”; Confecționarea, asamblarea unor panouri informative pentru părinți, a altor materiale informative; Organizarea „Cutiei cu sugestii de la părinți”. Examinarea sugestiilor și oferirea răspunsurilor la acestea; Realizarea chestionărilor periodice printre părinți pentru identificarea aspectelor din organizarea/instituțională care necesită îmbunătățiri etc.; Organizarea reuniunilor cu părinții în alte locații decât cea școlară (în parc, la picnic, la biserică etc.).

18⁰⁰-19⁰⁰ Cina

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR PARENTALE

Tehnica „Păianjenul”

Obiectiv: dezvoltarea coeziunii grupului

Țimp: 30 min.

Material: nu sunt necesare

Desfășurare:

1. Solicit participanților să formeze un cerc, să stea în cerc cu fața spre mijloc, astfel redând „plasa de păianjen”. Indicații la sarcină: Fiecare trebuie să se țină de mână cu persoana de vizavi. Nu au dreptul să țină de mână colegul de alături și trebuie să țină de mână două persoane diferite. După care ei vor încerca să dezlege plasa de păianjen obținută, să formeze un cerc neîntrerupt fără să dea drum mâinilor.
2. La dezmembrarea grupului, solicit participanților să analizeze situația: - Au fost oare lideri în grup care încercau să preia conducerea activității?, Cum vi s-a părut acest proces?, Sunt persoane care n-au izbutit să se dezlege? De ce?, Ce v-a fost de ajutor până la urmă?

Generalizare: Astfel de relații marchează și procesul de parteneriat școală-familie: presupune o ierarhizare a atribuțiilor care impune recunoașterea de către părinți a autorității școlii, respectiv a învățătorului. Centrul de dirijare și coordonare a tuturor tipurilor de activități și măsuri ameliorative ale sistemului educațional este școala. Relația ce se stabilește între părinți și școală și este determinată de modul în care intră în acțiune factorii participanți în procesele școlare.

Tehnica „Găsește locul potrivit”

Obiectiv: identificarea formelor de colaborare cu părinții

Țimp: 30 min.

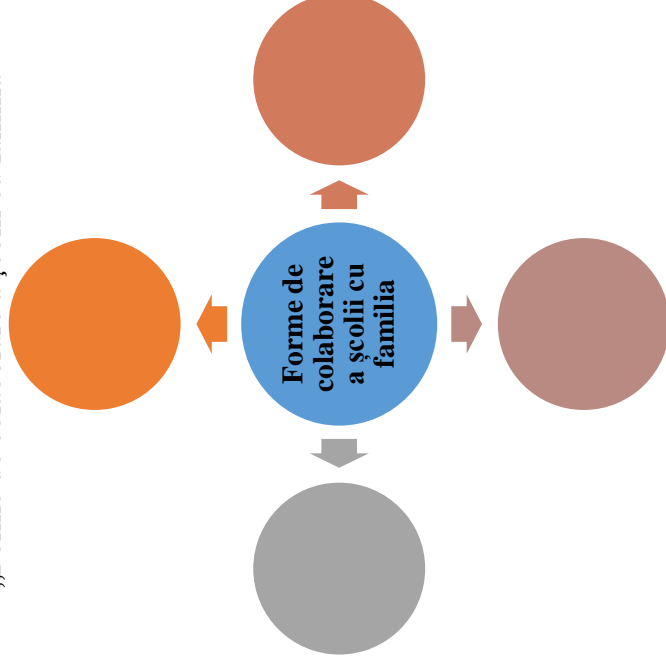
Material: fișe din foaia de resursă

Desfășurare:

1. Solicit participanților să formeze grupuri de lucru
2. Propun participanților să studieze și să examineze conținutul fișei „Forme de colaborare a școlii cu familia” de mai jos.
3. Inițiez participanții să identifice formele de colaborare a școlii cu familia care le utilizează personal cu părinții elevilor din clasa în care activează.
4. Propun participanților să studieze și să analizeze fișa „Caracteristica formelor de colaborare a școlii cu familia”.
5. Solicit participanților să găsească locul potrivit al formelor „noi” descoperite în centrul diagramei inițial completate.

Foia de resursă

„Forme de colaborare a școlii cu familia”

Foia de resursă

„Caracteristica formelor de colaborare a școlii cu familia”

Portofoliul pentru fiecare colectiv de părinți ai claselor primare, care include teme speciale destinate educației copilului și prevenirii eșecului școlar;
Caietul cu notițe pentru fiecare elev privind organizarea orelor de lectură în familie.

Ședințele cu părinții: au rolul de a le facilita cunoașterea reciprocă, dar totodată și de a asigura legătura cadrelor didactice cu părinții, de a discuta anumite aspecte ale programului școlar, de a afla despre situația la învățătură a copiilor, despre comportamentul acestora; de a se lua anumite măsuri comune pentru o bună desfășurare a procesului instructiv-educativ. Se realizează o unificare a atitudinilor și a acțiunilor educative ale părinților. De obicei se organizează două ședințe cu părinții, una la începutul semestrului și alta la finalul acestuia. Prin prisma subiectelor abordate la ședințe părinții vor fi informați despre modalitatea de formare a deprinderilor de muncă independentă la elevi, despre particularitățile de vârstă ale acestora, despre educația lor estetică, pregătirea temelor, petrecerea timpului liber etc.

Lectoratele cu părinții: reprezintă o formă de dezbateri a unor probleme de educație a copilului în familie și în școală. Învățătorul/dirigintele poate stabili anumite teme educative care să îi ajute pe părinți să își cunoască mai bine propriul copil, să aprecieze corect comportamentul acestuia, să fie capabili să ia anumite măsuri pentru limitarea comportamentelor negative, să dobândească anumite tehnici, metode prin care pot să își ajute copiii. Învățătorul/ dirigintele are posibilitatea de le recomanda și chiar de a le pune la dispoziția părinților anumite lucrări de specialitate în vederea îmbunătățirii cunoștințelor psihopedagogice ale acestora. La unele

dezbaterei pot participa și copiii alături de părinți, mai ales atunci când tema propusă cere și participarea acestora la rezolvarea ei, precum: cum îmi ajută copilul în rezolvarea sarcinilor școlare, sau autoritatea părinților și cumințenia copiilor. La unele dezbateri pe teme de comportament responsabil pot fi invitați reprezentanții din cadrul justiției, poliției rutiere, penitenciarului, centrul de prevenție antidrog care să le prezinte acestora consecințele nerespectării legilor, și responsabilizarea acestora.

Consultațiile individuale (consiliere individuală): presupun discutarea unor probleme care apar în cazul anumitor elevi și pentru care e nevoie găsirea unor soluții imediate. Consultațiile cu părinții sunt utile atât cadrelor didactice, cât și părinților. Pentru părinți aceasta e modalitate o potrivită pentru rezolvarea unor probleme specifice, care permite oferirea unor informații intime, relevante pentru educația copilului, reprezentând o posibilitate de contact cu cadrele didactice în intervalul dintre întâlnirile lunare. Pentru cadrele didactice reprezintă o cale directă de colaborare cu părinții. Pentru eficiența acestor întâlniri e nevoie ca dirigințele să aibă o atitudine plină de tact, înțelegere, stimă față de părinți și problemele copilului, lucru care conduce la stimularea încrederii familiei în asistența pedagogică oferită de școală. Cadrul didactic trebuie să evite prezentarea aspectelor negative, astfel încât părintele să nu fie descurajat și să considere că are un copil problematic, pentru care nu se mai poate face nimic. Totodată, dirigințele nu trebuie să privească familia ca fiind singura răspunzătoare pentru lipsurile constatate în educația copilului.

Dirigințele poate să prezinte și aspectele pozitive, pe care, fără îndoială, le-a constat la copil, astfel încât părintele să nu plece de la această întâlnire cu sentimentul de nemulțumire pentru cele aflate cu privire la comportamentul copilului, ci și stăpânit de convingerea că utilizând mijloacele adecvate, pe care i le poate pune la dispoziție chiar cadrul didactic, poate interveni în eliminarea unor aspecte negative ivite în educația copilului său.

Convorbirile telefonice: reprezintă o variantă a consultațiilor individuale, care a luat amploare în ultima perioadă, datorită dezvoltării serviciilor de telefonie mobilă. Acestea reprezintă o alternativă, în contextul în care timpul liber al părinților, dar și al cadrelor didactice, se dovedește a fi extrem de limitat.

Stabilirea opționalelor – fiecare părinte și elev are dreptul să-și aleagă ora opțională din lista celor propuse în curriculumul disciplinar pentru clasa respectivă. Părinții cointeresați de disciplina aleasă participă cu plăcere la selectarea suportului teoretic, vin cu informații suplimentare privind tematica opționalului, astfel implică copilul în cercetare, descoperire;

Asistările la ore – părinții asistă la ore, urmărind demersul didactic parcurs de învățător, participarea propriului copil în oră, modalitățile de explicare a unor teme din manual. Orele asistate continuă cu discuții între învățător și părinte cu privire la modul de orientare a copilului în efectuarea temelor (orale, scrise și practice);

Vizitele la domiciliul familiei facilitează cunoașterea mai bună de către învățător a mediului în care crește copilul, modul de gândire a membrilor familiei, precum și gradul de cultură și „instruire pedagogică” al părinților. Face posibilă cunoașterea copilului sub toate aspectele lui, dar și modul în care familia realizează educația. Vizita la domiciliul elevilor își atinge scopul dacă familia devine un colaborator activ și conștient al școlii, dacă se ajunge la stabilirea unui sistem unitar de măsuri pentru îndrumarea elevului, dacă părinții sunt convinși și hotărâți să urmeze sfaturile cadrelor didactice.

Vizitarea școlii de către părinți. Spre a-i ajuta eficient pe copii, părinții trebuie să se informeze despre rezultatele muncii și despre comportarea lor în școală. Cele mai multe informații le pot primi de la dirigințele/învățător și de la cadrele didactice ale clasei. Părinții trebuie să țină permanent legătura cu școala, dar mai ales atunci când se observă modificări în comportamentul copilului. Măsurile de îndreptare luate din timp, când carențele sunt mici, dau rezultate bune.

Consilierea psiho-pedagogică: reprezintă o variantă a discuțiilor individuale între părinți și un cadru având pregătire de specialitate, consilierul psihologic al școlii.

Scrisorile și însemnările scrise/în format electronic/mesajelor pe telefonul mobil, care sunt extrem de eficiente în cazurile în care nu există posibilitatea unor întâlniri directe cu părinții.

Participarea părinților la activitățile organizate de școală, excursii, drumetii, implicarea părinților în proiecte și parteneriate școlare, mese rotunde în care părinții și profesorii să facă schimb de experiență, ziua porților deschise reprezintă alte modalități de colaborare școală familie. Părinții pot contribui la organizarea, dar și susținerea acestora prin sponsorizare sau să asigure supravegherea copiilor alături de cadrele didactice.

6. Solicit participanților, individual să generalizeze despre impactul acestora în procesul de educație a părinților (Pedagogizarea părinților prin astfel de modalități, forme și activități de lucru moderne joacă un rol foarte important și un impact pozitiv asupra creșterii și educației copiilor, spre dezvoltarea

unor practici eficiente de comunicare și de interacționare în familie. Specificul ședințelor-întâlniri rezidă în scopul acestora: de informare, instruire sau consiliere. Fiecare ședință este tematică, în funcție de obiectivul central/general al programului educativ).

De aceea, astăzi, în etapa noastră de training vom dezvolta abilitățile manageriale de valorificare a modalităților de pedagogizare a părinților sub semnul parteneriatului școală-familie la nivelul primar de învățământ prin prisma strategiilor care conturează specificul activităților desfășurate. Fiecare strategie evocă orientarea în specificul său, după cum urmează:

1. Strategia familiarizării părinților /familiei cu finalitățile /standardele de eficiență a învățării în baza Curriculumul Național. Învățământul primar (2018);
2. Strategia implicării părinților în activitățile școlare ce urmăresc scopul formării competențelor de autoeducație ale elevului;
3. Strategia axată pe educația părinților în scopul formării și dezvoltării competențelor educative parentale și a centrării pe autoeducație;
4. Strategia implicării actorilor comunitari în participarea sistematică la acțiunile educative în scopul integrării optime a educatului în societate.

Tehnica „Matricea de analiză criterială”

Obiectiv: elucidarea etapelor demarării ședințelor-întâlniri cu părinții și a modalităților specifice prin care se îmbunătățește modul de organizare și derulare a acestor ședințelor-întâlniri

Timp: 60 min.

Materiale: fișe din foaia de resursă

Desfășurare:

1. Propun participanților să lectureze fișa „I. Etapele demarării ședințelor-întâlniri – II. Modalități de îmbunătățire a modului de organizare și derulare a ședințelor-întâlniri”

Foia de resursă

„I. Etapele demarării ședințelor-întâlniri – II. Modalități de îmbunătățire a modului de organizare și derulare a ședințelor-întâlniri”

I Etapele demarării ședințelor-întâlniri

1. Planificarea: se comunică data și ora ședinței; se transmite și durată estimativă a ședinței, precum și lista subiectelor care trebuie atinse/deciziile care trebuie luate. În funcție de acestea, se pun în ordine logică subiectele ce trebuie dezbătute, înaintea întâlnirii, și neapărat se comunică tuturor actorilor implicați. De asemenea se estimează corect timpul necesar pentru fiecare, și durata totală a ședințelor-întâlniri. Se stabilește, cât se poate de clar, care este scopul ședințelor-întâlniri, și obiectivele pe care trebuie să le atingă în acestea. Pentru o conlucrare fructuoasă cu familia elevilor este necesar să se elaboreze o planificare a ședințelor-întâlniri cu părinții pentru anul current. Potrivit Regulamentului școlar ședințele-întâlniri cu parintii trebuie sa aiba loc lunar sau ori de câte ori este nevoie. Deaceea, este bine să se aducă la cunoștință părinților că ei sunt obligați de a lua legătura cu școala, chiar dacă aceasta nu îi solicită. Planificarea ședințelor-întâlniri cu părinții concretizează conținutul acestora, perioadă când vor avea loc și, eventual, materialele care vor fi prelucrate. În acest sens se întocmește o Agendă a primei întâlniri cu părinții organizată la începutul anului școlar printr-o ședință.

Conținutul primei ședințe cu părinții la începutul anului școlar include, alegerea comitetului de părinți pe clasă, care este compus din 3 persoane, adică, președinte și 2 membri, cât și prezentarea atribuțiilor acestui comitet. De asemenea, se prelucrează Regulamentul școlar și se face o dare de seamă asupra activității clasei din anul precedent, planificarea activităților din anul școlar în curs.

Fiecare ședință cu părinții conține și prezentarea unui material educativ pregătit de învățătoare. Acest material dispune un conținut axat pe relațiile părinților cu școala, observații psiholo-pedagogice asupra elevilor, îndrumări în educația copiilor, în păstrarea sănătății lor fizice, mintale, emoționale.

Pe parcursul ședințelor organizate și realizate cu părinții învățătoarea face observații generale și nu numește elevii în context negativ, evidențiază aspectele pozitive, nominal. Prin prisma dată învățătoarea nu trebuie să manifeste nici un interes de jignire a părinților, observațiile negative sunt fost făcute în particular, după ședințe și cu alte ocazii.

Deasemenea, nu se folosește ocazia ședințelor-întâlniri cu părinții pentru a cere bani, indiferent pentru care destinație. Sumele sunt cerute doar de comitetul de părinți, atunci când se crede de cuviință, și aceasta doar pentru dotarea clasei sau a școlii sau pentru oricare motiv instructiv-educativ legat de elevii clasei, scop consimțit de către toți părinții (exemplu - organizarea unei excursii, donații pentru ajutorarea unui bătrân, etc.).

Pentru o mai bună desfășurare a ședințelor cu părinții este necesar să se ducă evidența acestora într-un dosar separat. Acest dosar va conține: planificarea ședințelor cu părinții, materialele prezentate în fiecare ședință, procesele verbale ale ședințelor din considerentul că, este ca înaintea fiecărei întâlniri cu părinții să se facă un plan de conținut, pe puncte, și să se încerce să-l urmărească în timpul desfășurării ședinței. Din considerentul că pe parcursul ședințelor, discuțiile pot devia de la ideea de plecare, fiecare părinte se mai abate de la ideea în discuție și se uită de unde am pornit și ceea ce urmărim. De pe poziția dată, este necesar să se încerce, pe cât posibil, ca în timpul ședințelor să se lase să vorbească mai mult părinții, pe baza ideilor prezentate de învățătoare, astfel se pot afla lucruri noi și interesante despre elevii clasei, despre relația lor cu familia cât și despre relațiile lor și ale familiei lor cu ceilalți copii din clasă și cu familiile acestora. Noutățile aflate ghidează în mai bună cunoaștere a elevilor și duc, implicit, la căi mai bune de rentabilizare a procesului instructiv-educativ al caror subiect sunt elevii.

2. Organizarea. După ce se stabilește cine participă la întâlnire (comitetul de părinți, toți părinții, permit sau nu accesul copiilor), învățătoarea numește pe cineva din părinți care se va ocupa de procesul verbal al întâlnirii și care va urmări desfășurătorul de timp. Ar fi bine să existe un moderator al întâlnirii, care să atragă atenția când există derapaje de la subiect, sau încălcarea limitelor stabilite. Dacă acest lucru se comunică înainte, se pot prelua ușor frâiele, amintind că este politicos să respectăm timpul celorlalți, și agenda întâlnirii.

Altă etapă în acest sens este stabilirea orei și locului, în funcție de participanți. Dar menționat este că la întâlnire părinții să nu fie frustrați din motivul că au făcut concesiile învățătoarei să poată pleca mai devreme, că n-au avut cu cine lăsa copilul, sau că au traversat orașul la oră de vârf pentru a ajunge. O oră accesibilă înseamnă și punctualitate, și seriozitate.

În acest sens se trimit materialele necesare pentru pregătirea întâlnirii (ca exemplu - prelucrarea regulamentului, care se face uneori cu citire publică). Se expediază pe e-mail clasei regulamentul, cu mențiunea de „lectură obligatorie”, și la ședința părinții doar vor semna că au primit, citit, luat la cunoștință, lucru care se rezolvă în maxim 5 minute).

3. Conducerea. Ședințele încep întotdeauna la timp, cum a fost anunțat, din considerentul că este un gest de respect pentru cei care au fost punctuali, și îi încurajează pe întârziiați să sosească la timp data viitoare. Învățătoarea va comunica din nou agenda întâlnirii, și va afișa-o pe tablă, bifând în timp real rezolvarea problemelor. Participanților li se va cere să propună modificarea agendei, cu subiecte mai „arzătoare”, pentru a nu avea surprize pe parcurs. Această invitație se va face în faza de organizare, când se vor propune subiectele înainte de începerea ședinței. În cadrul conducerii învățătoarea va încuraja comunicarea deschisă, notând soluțiile propuse de fiecare, și va lua apoi, în comun decizia, prin consens. De asemenea va menține discuția pe cursul stabilit, și nu va permite abaterile de la subiect; problemele importante, le va notat trecându-le pe o agendă.

4. Încheierea. Din considerentul că nu se poate ajunge la consens, învățătoarea va nota decizia la care s-a ajuns și va planifica o nouă întâlnire, pentru a nu irosi inutil timpul acum. S-ar putea ca în acest moment consensul să apară surprinzător. Din considerentul dat, învățătoarea va stabili cine și cum va face implementarea deciziilor luate acum. Din momentul, când voluntariatul părinte va ezitarea să se instaleze, învățătoarea va repartiza atribuțiile, într-un mod corect și va deleaga responsabilitățile și va stabili termene pentru fiecare. De asemenea va stabili un mod de comunicare pentru evaluarea eficacității deciziilor și va cere feedback despre întâlnire

II. Modalități de îmbunătățire a modului de organizare și derulare a ședințelor-întâlniri

1. Înainte de ședință: 1.. se fixează scopul și tematica ședinței care trebuie să fie: cu caracter general, de ex. referitoare la curriculum, evaluare, politicile educaționale ale școlii, organizarea unor evenimente speciale, probleme specifice colectivului de elevi etc.; 2. problemele individuale ale copiilor nu trebuie discutate cu toți părinții,

ci în cadrul unor întâlniri individuale, consultații etc.; 3. pregătirea agendei pe care o transmitem părinților cu cel puțin o săptămână înainte de data ședinței – agenda va conține data, ora, locul și punctele de discuție cu menționarea timpului alocat pentru fiecare punct; 4. aranjarea spațiului în care se va desfășura ședința astfel încât participanții să aibă avut contact vizual, de ex., scaune/ mobilier modular aranjat în cerc; 5. fotocopierea unui minim de material informativ referitor la tema întâlnirii; 6. invitarea altor colegi profesori și directorii școlii; 7. în anumite cazuri, se vor fi invitați și elevii ca un mod eficient de a încuraja copilul să-și asume responsabilitatea pentru propriile succese și dificultăți; 8. se va aduce unui flip-chart pentru notarea ideilor.

2. în timpul ședinței: 1. părinții vor fi încurajați să pună întrebări care îi interesează; 2. se va respecta agenda stabilită; 3. se va ține ca învățatoarea să fie un bun moderator al întâlnirii.

3. după ședință: 1. Se va întocmi un scurt proces verbal al întâlnirii pe care învățatoarea îl va transmite participanților părinți pe e-mail/fotocopie.

Foia de resursă

„Matricea de analiză criterială”

Probleme esențiale

Etapele demarării ședințelor-întâlniri cu părinții, din perspectiva cadrului didactic:

1. Planificarea.
2. Organizarea.
3. Conducerea.
4. Încheierea

Modalități specifice prin care se îmbunătățește modul de organizare și derulare a acestor întâlniri:

1. Înainte de ședință.
2. În timpul ședinței.
3. După ședință

11⁰⁰ - 11³⁰ PAUZĂ

11³⁰ -13⁰⁰

Activități practice I parte Dezvoltarea competențelor parentale

Obiectiv: explicarea specificului de învățare/învățare experiențială la părinți/adulți; reproducerea semnificației învățării experiențiale; descrierea etapelor învățării experiențiale; diferențierea învățării la copii și adulți; determinarea elementelor specifice de învățare la adulți; identificarea stilului de învățare la copii și adulți; identificarea nivelului de progres la care se află părintele în procesul de învățare.

Timp: 130 min.

Material: coli flipchart, markere, fișe din foaia de resursă

Defășurare:

Activitate frontală. **Brainstorming** (10 min)

1. Întreb inițial participanții ce semnifică pentru ei „a învăța”. Ce semnifică pentru ei „experiență”. Ce legătură există între „a învăța” și „experiență”. Din punctul dvs de vedere care este modalitatea cea mai reușită pentru „a învăța”?

2. Întreb participanții care este metoda cea mai potrivită pentru ei de a învăța ceva nou.

Jocul „Știu – răspund”. Specificul învățării la adulți (30 min)

Regula: o persoană – un răspuns. Timpul va fi cronometrat – 5 minute.

1. Propun participanților să formeze patru grupuri de lucru:

(1) gr. – „Cum învață copiii preșcolari?”

(3) gr. – „Cum învață adolescenții?”

(2) gr. – „Cum învață școlarii mici?”

(4) gr. – „Cum învață adulții?”

2. Ofer grupelor câte o coală flipchart. Ocoală o acroșez în mișlocul tablei.

3. Solicit participanților să dezbată în grup subiectul și să noteze ideile, marcând-o pe cea generalizatoare care va reprezenta întregul grup.

4. Propun unui membru din grup să se apropie, pe rând, de flipchart și să noteze un răspuns generalizator la întrebare.

5. Pe finalul activității generalizez răspunsurile. Acord atenție și explic caracteristicilor învățării la adulți, în baza fișelor: „Procesul de învățare la adulți” și „Caracteristici ale procesului de învățare la adulți”.

Foia de resursă

„Procesul de învățare la adulți”

Procesul de învățare a copiilor este văzut ca o etapă de formare (dobândirea, acumularea, integrarea) de cunoștințe, abilități, strategii și valori dobândite din experiență.

Procesul de învățare a adulților este văzut ca o etapă de transformare (modificarea, redobândirea, informarea la zi, înlocuirea) de cunoștințe, abilități, strategii și valori dobândite prin experiență.

Procesul de învățare a adulților **se referă** atât la procesul prin care trec indivizii în încercarea lor de a-și schimba sau îmbogăți cunoștințele, valorile, abilitățile și strategiile, dar și la rezultatul dobândit de fiecare în noua acumulare de cunoștințe, valori, abilități și strategii.

◆ Toți adulții pot și trebuie să învețe. Adulții se implică într-o varietate de activități de învățare ca răspuns la nevoile și problemele zilnice. Toți adulții, indiferent de nivelul lor de inteligență, vârstă și stadiu de pregătire, sunt capabili să învețe până când pleacă de pe aceasta lume. Adulții experimentează o stare pozitivă când învață și când mediul unde își desfășoară activitățile îi sprijină și îi încurajează în învățare.

◆ Adulții nu sunt copii maturi. Un conflict principal în procesul de învățare a adulților este natura și caracteristicile studenților adulți în comparație cu copiii. Unii autori și cercetători susțin că, învățarea este învățare și este aceeași la orice vârstă. Alții sunt de părere că, procesul de învățare a adulților și procesul de învățare a copiilor sunt diferite atât din punct de vedere calitativ cât și cantitativ.

◆ Adulții învață în medii variate. În mod normal, se presupune că adultul învață mai bine în grup, deoarece ceilalți membri reprezintă atât sprijin, cât și o provocare.

Totuși, experiența arată că studentul adult învață la fel de bine și este la fel de eficient când lucrează singur sau când lucrează în perechi.

◆ Adulții sunt studenți voluntari. O diferență majoră între adulți și copii este faptul că adultul este un student voluntar în timp ce copiii sunt exact opusul. În majoritatea cazurilor, studentul adult asistă la programele de instruire voluntar, adică fără a fi obligat. Adulții învață mai eficient când simt că sunt studenți voluntari, care au dreptul să aleagă dacă vor sau nu să învețe.

Foia de resursă

„Caracteristici ale procesului de învățare la adulți”

- Adulții se implică în procesul de învățare, dacă țelurile și obiectivele programului de învățare sunt realiste și importante pentru ei, și sunt percepute ca fiind utile imediat.
- Adulții vor învăța, vor reține și vor folosi ceea ce ei consideră că este relevant nevoilor lor personale și profesionale.
- Procesul de învățare în cazul adulților înseamnă implicarea individuală. Învățarea unei noi abilități, tehnici sau a unui concept poate promova o imagine pozitivă sau negativă despre propria persoană. Întotdeauna există teama de judecarea de către ceilalți cu care noi, adulții, nu ne putem acomoda, ceea ce implică anxietate în timpul noilor activități de învățare.
- Adulții participă la cursuri având în spate experiența anterioară vastă în diverse domenii, cunoștințe și abilități, auto-direcționare, interese și competențe.
- Adulții doresc să fie stăpâni pe propria lor învățătură, ceea ce presupune implicarea lor în selectarea obiectivelor, conținutului, activităților și evaluării. Adulții se vor opune unor situații noi de învățare dacă ei le consideră ca fiind un atac la competențele lor, și de aici lipsa de interes față de subiecte sau activități impuse.
- Adulții resping indicațiile altora privind învățare, în special când ceea ce li se sugerează pare a fi un atac la ceea ce fac în acel moment.
- Procesul de învățare a adulților este îmbunătățit de un comportament și de programe de învățare care arată respect, încredere și interes față de problemele adultului.

Variabila	Educabilul	COPIIL	ADULT
Caracteristica de bază		Dependent	Independent, autodirectiv
Experiența anterioară		Neimportantă	Importantă, oferă resurse pentru facilitarea învățării
Montajul psihologic al educabilului		Se bazează pe dezvoltarea fizică, mentală și socială	Se bazează pe necesități
Relevanța cunoștințelor		Aplicabilitate tardivă	Aplicabilitate imediată
Mediul curricular		Competitiv, formal, centrare pe disciplină, orientare spre autoritate	Colaborativ, informal, adaptat necesităților educabilului, centrare pe probleme, sarcini, etc.
Planificarea		Efectuată de profesor	Efectuată în comun cu profesorul
Determinarea necesităților		Efectuată de profesor	Efectuată în comun cu profesorul, autodiagnosticare
Designul lecției		Secționată în funcție de subiect, focalizată pe conținutul materiei de studiu	Secționată în funcție de necesități, focalizată pe probleme, sarcini, etc.
Activitatea de bază		Transmiterea informației	Experimentarea
Evaluarea		Efectuată de profesor	Efectuată în comun cu profesorul și reciproc

Activitate de grup „Instruire tradițională vs Instruire interactivă” (25 min)

1. Propun participanților să continue activitatea în același grup.
2. Fiecare grup primește o listă de afirmații ce prezintă caracteristici ale tipurilor de instruire.
3. Propun participanților să identifice tipul de instruire – tradițional (T) sau Interactiv (I), expus în fișa de mai jos.

Foia de resursă

„Instruire tradițională vs. instruire interactivă - 1”

Cadrul didactic știe nevoile educabilului și stabilește conținutul activității

Contribuie la identificarea nevoilor de învățare.

Elaborează programul de instruire pe baza nevoilor de învățare identificate în rândul participanților.

Educabilul este dependent de profesor în timpul instruirii.

Creează situații propice învățării.

Acceptă responsabilitatea propriei instruirii

Educabilul este sursa tuturor informațiilor.

Există răspunsuri „corecte” sau „greșite” la toate întrebările.

Învăță pe baza experiențelor din trecut, a noilor informații, cu ajutorul celorlalți colegi, formatorului sau altor persoane.

Educabilul percepe procesul de instruire ca o acumulare de informații.

Profesorul apreciază rezultatele instruirii prin măsurarea cantității cunoștințelor acumulate.

Are o experiență care reprezintă o resursă importantă pentru învățare.

Experiența educabilul nu are o valoare deosebită, nu reprezintă o resursă pentru învățare.

Ajută participanții să învețe unii de la alții.

Participanții pot afla

Motivația de a învăța este în primul rând una externă: educabilul este îndemnat să învețe de teama consecințelor.

Are alte priorități și este conștient că instruirea trebuie să fie o modalitate eficientă de utilizare a timpului personal.

Profesorul este responsabil de progresul educabilului.

Oferă modalități flexibile de instruire și încurajează participarea activă a tuturor membrilor grupului.

Este independent și va învăța doar ceea ce dorește sau are nevoie să învețe.

Subliniază aplicabilitatea practică a celor învățate în activitatea profesională a participanților.

Învăță ceea ce este legat de activitatea sa; învață mai ușor atunci când procesul de instruire este orientat pe problemele pe care le are de rezolvat.

Motivația de a învăța este în primul rând una externă: educabilul este îndemnat să învețe de teama consecințelor.

4. Solicit participanților să verifice corectitudinea răspunsurilor în baza fișei de mai jos.

Foia de resursă

„Instruire tradițională vs. instruire interactive - 2”

Instruire tradițională

Formatorul/ traineu/ facilitatorul:

- știe nevoile elevului și stabilește conținutul lecției;
- este responsabil de progresul elevului;
- este sursa tuturor informațiilor.
- există răspunsuri „corecte” sau „greșite” la toate întrebările;
- apreciază rezultatele instruirii prin măsurarea cantității cunoștințelor acumulate.

Educabilul:

- este dependent de profesor în timpul instruirii;
- experiența educabilului nu are o valoare deosebită, nu reprezintă o resursă pentru învățare;
- percepe procesul de instruire ca o acumulare de informații;
- este îndemnat să învețe de teama consecințelor: motivația de a învăța este în primul rând una externă.

Instruire tradițională

Formatorul/ traineu/ facilitatorul:

- elaborează programul de instruire pe baza nevoilor de învățare identificate în rândul participanților;
- creează situații propice învățării;
- ajută participanții să învețe unii de la alții
- participanții pot afla răspunsuri și soluții la problemele pe care le au;
- oferă modalități flexibile de instruire și încurajează participarea activă a tuturor membrilor grupului;
- subliniază aplicabilitatea practică a celor învățate în activitatea profesională a participanților.

„ Educabilul”:

- contribuie la identificarea nevoilor de învățare,
- acceptă responsabilitatea propriei instruirii;
- învață pe baza experiențelor din trecut, a noilor informații, cu ajutorul celorlalți colegi, formatorului sau altor persoane;
- are o experiență care reprezintă o resursă importantă pentru învățare;
- are alte priorități și este conștient că instruirea trebuie să fie o modalitate eficientă de utilizare a timpului personal;
- este independent și va învăța doar ceea ce dorește sau are nevoie să învețe;
- învață ceea ce este legat de activitatea sa; învață mai ușor atunci când procesul de instruire este orientat pe problemele pe care le are de rezolvat.

5. Discuții:

- Cum v-ași simțit în timpul activității?

- La care din afirmații ați găsit ușor răspunsuri?
- La care din afirmații ați zăbovit mai mult?
- Ce v-a ajutat să alegeți răspunsul?
- Cum a fost să lucrați în grup?
- Ce ați descoperit despre sine în procesul lucrului?
- Ce nou ați aflat în acest exercițiu?
- La ce vă folosește ceea ce ați discutat și ați aflat din activitate?
- Ce ați învățat din acest exercițiu?
- Cum, unde și cui puteți aplica cele învățate din activitate?

Activitate frontală. Învățarea experiențială (25 min)

1. Provoc participanții să deducă semnificația și etapele învățării experiențiale, menționând: „Să admitem că activitatea precedentă a fost o situație de învățare. Ați trecut prin anumite etape în procesul de învățare sau a fost un proces format dintr-o sigură etapă? Dacă Da, atunci prin ce etape ați trecut? Ce a fost la început? Apoi ce a urmat?
2. Pe o coală de flipchart scriu haotic conceptele: EXPERIENȚĂ, REFLECȚII, GENERALIZARE, APLICARE și menționez: „Să admitem că acestea sunt etape ale ciclului de învățare experiențială. În ce ordine le aranjați, reieșind din discuția de mai sus?”
3. Generalizez conținutul abordat prin a prezenta materialul informativ din fișele de mai jos.

Foia de resursă

„Învățarea experiențială”

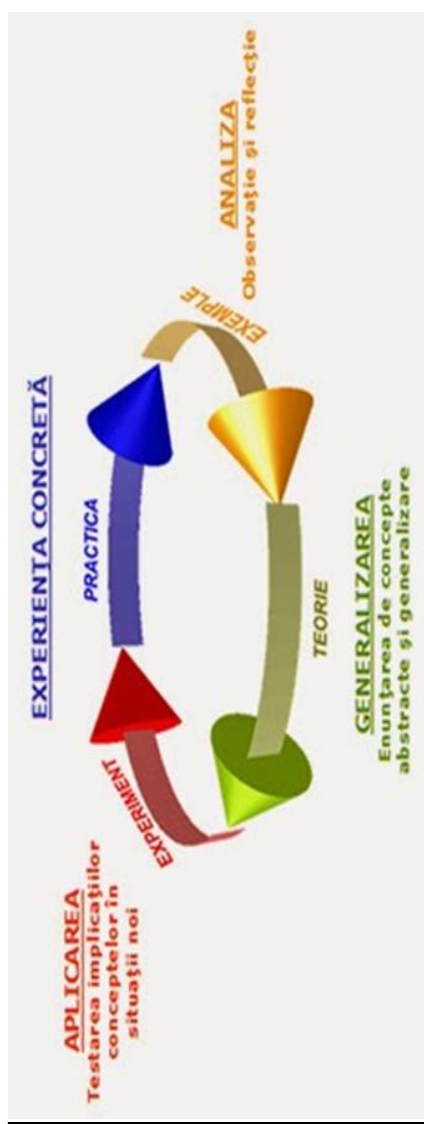
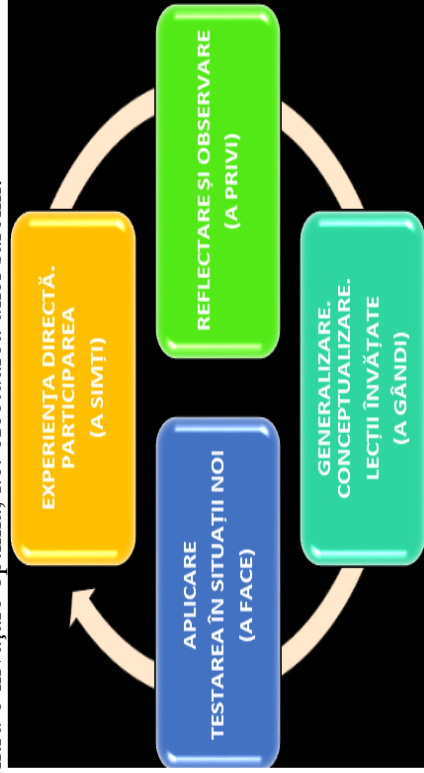
- ◆ Învățarea este experiențială atunci când experiența umană face parte din procesul de învățare. Experiențele personale și dezvoltarea personală sunt valorizate în sala de curs (laborator).
- ◆ Învățarea începe cu ideile și conceptele cursantului; nu există un "profesor" care să citească din cărți.
- ◆ Învățarea relaționează exercițiile propuse în cadrul programului la experiențele participanților, trecute sau potențial-viitoare.
- ◆ Învățarea este centrată pe fiecare persoană în parte: accentul este îndreptat spre învățarea personală în cadrul grupului, ceea ce permite implicarea activă a cursantului (acesta nu mai este un receptor pasiv);
- ◆ Este o învățare bazată pe percepție, nu pe teorie: învățarea experiențială stimulează abilitățile elevilor/cursanților de a motiva și explica un subiect, din perspectivă proprie, mai mult decât să memoreze și să reproducă afirmațiile unei alte persoane; tocmai de aceea, situațiile/problemele sunt abordate din perspectiva cursantului, nu a profesorului/ trainerului;
- ◆ Accentul cade asupra procesului prin care se ajunge la învățare, nu pe rezultate învățării; astfel, conceptele sunt continuu derivate și modificate de experiența proprie, asigurându-se o înțelegere profundă a subiectului în cauză;
- ◆ Învățarea experiențială ajută atât la înțelegerea întregului, cât și la analiza componentelor: elevii/cursanții vor înțelege conținutul prin analiza surselor primare și a experiențelor personale, relaționate la aceste surse, ceea ce determină o gândire în termeni de soluții pe termen lung.
- ◆ Asigură o implicare activă a cursantului (nu este un receptor pasiv) și un dialog activ între cursant și trainer.
- ◆ Învățarea reează o atmosferă de rezolvare a problemelor. Situațiile/problemele sunt abordate din perspectiva cursantului, nu a trainerului.
- ◆ Implică reflecția activă (învățarea este eficientă după ce reflectăm asupra situației la care am participat).
- ◆ Evaluarea motivelor interne și externe - evaluarea este considerată a fi o experiență de învățare pe care cursanții învață să o aplice pe ei înșiși.

- ◆ Înțelegerea întregului și analiza componentelor - cursanții vor înțelege conținutul prin analiza surselor primare și a experiențelor personale, relaționate la aceste surse.
- ◆ Învățarea experiențială este învățarea prin care cursantul face ceva - nu doar să se gândească la ceva.

Foia de resursă

„Ciclul învățării experiențiale după Davin Kolb (1984)”

Există multe teorii care încearcă să explice felul în care are loc învățarea. Cea mai răspândită, care explică în special felul în care învață adultii, este teoria învățării Kolb. Învățarea are loc într-un câmp de tensiune format din următoarele categorii care, în opinia lui Kolb, sunt așezate în mod ciclic. Noțiunea de cerc al învățării se situează în mijlocul teoriei, în care se presupune că în timp ce învață, adulții trec prin cele patru etape ale cercului învățării. Experiența concretă stă la baza percepției și reflecției. Observația reflecției înseamnă că un adult poate pune întrebări, ca de exemplu: ce a fost bine?, ce a fost mai puțin bine? colectează observații și le transformă într-o teorie, i.e. conceptualizează. Din corpul său de idei pot reieși ipoteze, care sunt testate în practică prin acțiunea, pe care Kolb o numește experimentare. În cele din urmă, aceasta are drept rezultat o nouă experiență. După opinia lui Kolb, este nevoie de patru tipuri de abilități pentru o învățare optimă, i.e. efectuarea unei sarcini.

4. Constatări la diagramă: „Privind cu atenție diagrama vom constata că adulții încep învățarea din experiență - o acțiune, un sentiment, o problemă sau un eveniment - care creează nevoia de mai bună înțelegere. Pentru a putea învăța din această experiență, trebuie elaborat un context. Cei care învață reflectează asupra a ceea ce s-a întâmplat: (când, cine, ce a făcut), de ce s-a întâmplat și care sunt consecințele. Apoi ajung la o concluzie despre experiență (ce a fost bun sau rău, și de ce). După identificarea concluziei și evaluarea a ceea ce s-a întâmplat, aceștia se vor gândi la modul cum vor reacționa în viitor într-o astfel de situație și ce doresc să obțină prin procesul de învățare. Acum apare tendința de a generaliza concluzia identificată, cercetând literatura de specialitate sau prin informarea cu privire la validitatea acesteia în general. (Concluzia este valabilă în toate situațiile sau a fost valabilă doar într-o anumite situație). Următoarea etapă va fi experimentarea activă: testarea personală a ceea ce s-a învățat.

5. Detalieri la diagramă.

a) Experiența directă. Participarea – a fi implicat într-o situație experiențială inedită.

Atât la începutul cât și la finalul sesiunii de instruire aspectul experienței participanților la sesiunea de instruire este esențială. Formatorul (învățătorul) va trebui să fructifice această experiență și nicicum să o ignore. Experiența participanților reprezintă punctul de pornire într-o asemenea activitate. Experiența reprezintă, cu alte cuvinte, bagajul de cunoștințe și informații pe care îl dețin participanții înainte de procesul de instruire, urmând ca la finalul sesiunii aceasta să fie completată și aprofundată, după caz.

Formatorul	prezintă și explică cum se desfășoară activitatea. Structurează experiența de învățare, se asigură că instrucțiunile legate de activitate sunt clare.
Participanții	sunt implicați în activități prin metode / tehnici interactive: brainstorming, joc pe roluri, discuții în grupuri mici, studii de caz, dezbateri, prezentări, proiecte etc.
Întrebări	<ul style="list-style-type: none"> • Ai vrea să încerci să _____? • Te-ai gândit la _____? • Ce ai prefera? • Ce obiecții ai? • Care este lucrul cel mai rău/bun care îți se poate întâmpla? • Aveți vreo întrebare despre ce urmează să faceți? • Mai aveți nevoie de alte informații?

b) Reflectare și observare – a observa pe alții sau a se observa pe sine însuși.

Această etapă se referă la verificarea cunoștințelor anterioare ale participanților. Această etapă este deosebit de importantă, deoarece participanții vor fi antrenați în comunicare și se va stabili un schimb de „experințe”. În acest fel, unii participanți cu o experiență mai puțin bogată, vor avea șansa de a-și îmbunătăți bagajul de cunoștințe. Important este ca formatorul să incite participanții la discuție prin utilizarea întrebărilor deschise; deci care necesită elaborarea și argumentarea răspunsurilor.

Formatorul	structurează activitățile și pune întrebări pentru a ajuta participanții să reflecteze asupra experienței, a semnificației acesteia pentru ei și asupra sentimentelor pe care le-au trăit.
Participanții	răspund la întrebări, își împărtășesc trăirile din timpul exercițiilor, identifică principalele rezultate și obstacole întâlnite.
Întrebări	<ul style="list-style-type: none"> • Ce s-a întâmplat? • Cum te-ai simțit? • Ce ai simțit atunci când _____? • Cine a avut o experiență similară? Una diferită? • Ce ai observat? • Ce ai remarcat în legătură cu _____? • Ai fost conștient de _____? • Ești sau nu de acord cu ceea ce au spus ceilalți? De ce?

c) Generalizare. Conceptualizare. Lecții învățate – a crea teorii pentru a explica cele observate.

În această etapă se vor rezuma rezultatele analizei anterioare și se vor trage concluzii. Ea este deosebit de importantă pentru că în acest moment vor lua naștere niște principii de bază, care vor fi aplicate în diferite aspecte ale vieții cotidiene (cum vom reacționa pe viitor în asemenea situații?). Rolul formatorului este de a rezuma cele discutate și de a sublinia punctele cheie, ce, desigur, vor trebui să fie în concordanță cu scopul de la care s-a pornit procesul de învățare experiențială (cu ce scop am dezbătut tema aceasta?).

Formatorul	pune întrebări pentru a ajuta participanții să generalizeze experiența pe care au avut-o, interpretând informațiile dobândite de participanți și determinând ce au învățat din experiența trăită.
Participanții	prezintă rezultatele activităților lor, formulează concluzii și lecții învățate.
Întrebări	<ul style="list-style-type: none"> • Ce ați învățat din această experiență? • Ce înseamnă asta pentru tine? • Cât de semnificativ a fost pentru tine ce s-a întâmplat? Cu ce poți asocia? • S-ar fi putut întâmpla altfel? • Ce poți tu, sau grupul, să _____? • Ce concluzii putem trage de aici? • Cum se leagă cu alte experiențe pe care le-ai avut?

d) Aplicare. Testare în situații noi – a utiliza teoriile pentru a soluționa probleme, a lua decizii.

În această etapă, participanții vor pune în practica cele învățate. Această etapă nu se desfășoară în același spațiu unde au avut loc etapele de mai sus, ci într-un cadru al vieții de zi cu zi. Formatorul nu va fi de față când aceste învățăminte vor fi puse în practică de către participanți, însă acesta speră la o schimbare a comportamentului participanților ca urmare a procesului de instruire. De fapt, în această etapă va fi vizibil dacă obiectivul sesiunii de instruire (orice obiectiv vizează o schimbare de atitudine și comportament) a fost atins sau nu.

Formatorul	pune întrebări directe despre felul în care participanții vor aplica ceea ce au învățat în activitatea lor profesională și/sau viața personală; ajută participanții să facă legături între ceea ce au învățat și lumea reală și să aplice ceea ce au învățat în activitatea lor profesională.
Participanții	discută: cum pot folosi cunoștințele / deprinderile noi formate, cum pot depăși dificultățile în aplicarea acestora, cum să elaboreze un plan individual de acțiune.
Întrebări	<ul style="list-style-type: none"> • Cum puteți aplica lucrurile nou învățate în munca sau viața voastră? • Ce credeți că va fi cel mai greu? • Dacă ați avea o astfel de experiență în realitate, cum ați proceda? • Anticipați rezistență din partea colegilor? Cum veți proceda în această situație? • Dacă ați avea din nou această experiență, ați proceda diferit?

13⁰⁰ – 14³⁰ PRÂNzul

14³⁰ – 16⁰⁰

Activități practice a II-a parte Dezvoltarea competențelor parentale

Timp: 130 min.

Obiectiv: descrierea stilurilor de învățare la adulți

Activitate în grup. Stiluri de învățare (30 min)

Desfășurare:

1. Inițiez discuția privind stiluri de învățare cunoscute de participanți.
2. Propun participanților să formeze grupuri de lucru. Fiecărui grup ofer un plic cu fișe ce conțin descrieri ale celor patru stiluri de învățare, fără denumirea stilului, expuse în fișa de mai jos.

Foia de resursă

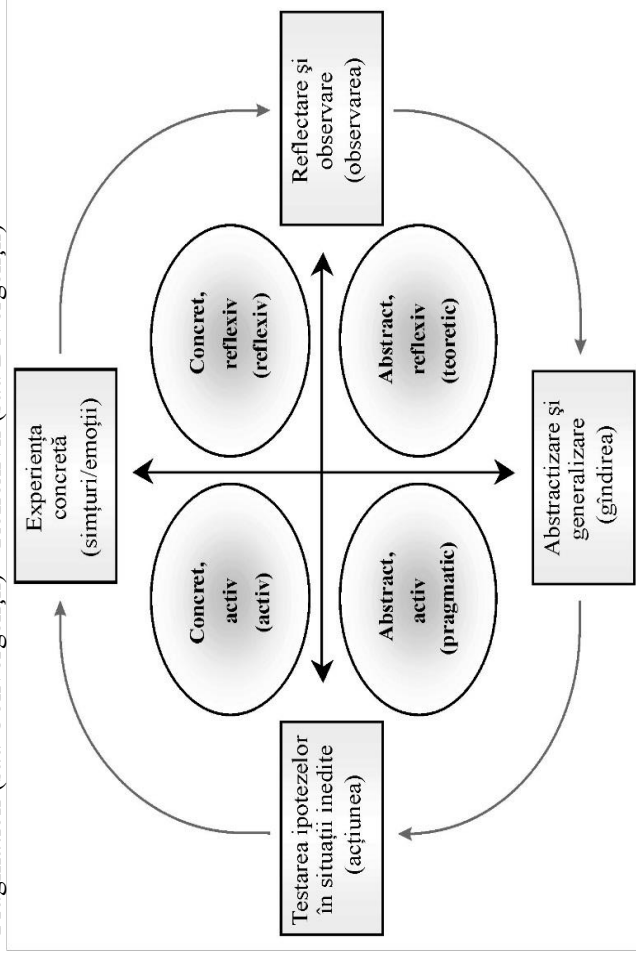
„Stiluri de învățare”

Percepțiile și procesarea informațională influențează procesul de instruire și sunt buni indicatori ai preferințelor de învățare, chiar dacă uneori acestea pot varia în funcție de situație. Conform teoriei lui David Kolb, evidențiem patru stiluri de bază de învățare: **stilul activ**, **stilul reflexiv**, **stilul teoretic**, **stilul pragmatic**.

Pentru a stabili cele patru stiluri de instruire, Kolb face referință la patru procese fundamentale de învățare: observarea, gândirea, emoția și acțiunea, iar stilul de învățare este preferința pentru două etape vecine.

Aceste două axe se intersectează și formează patru cadrane, în care putem înscrie cele patru stiluri personale de instruire a adulților.

- Teoreticienii (sau Asimilatorii) • Activii (sau Acomodatorii)
- Pragmaticii (sau Convergenții) • Reflexivii (sau Divergenții)

Concret
(Experiența concretă, simțuri, emoții)

REFLEXIV

ACTIV

Activ
(Experiențarea activă)

Reflexiv
(Observarea reflexivă)

PRAGMATIC

TEORETIC

Abstract (gândire, conceptualizare)

Este necesar să menționăm că instruirea are loc prin intermediul tuturor acestor patru tipuri de experiență, una dintre ele însă rămâne preferențială. O instruire ideală/un training ideal ar trebui să includă aplicații pentru toate modalitățile de percepere și prelucrare a informațiilor. De exemplu, ciclul poate începe cu implicarea personală a educabilului într-o experiență concretă; apoi, el reflectează asupra acestei experiențe, căutând o semnificație, un concept; mai târziu, educabilul aplică acest concept pentru a elabora o concluzie logică și, în final, el experimentează probleme similare, ce rezultă din noi experiențe concrete.

Activitățile de instruire sau de training ar trebui să fie flexibile, astfel încât fiecare educabil să beneficieze de suficient timp pentru a “savura” din plin propriul stil de învățare.

◆ Persoanele cu stil ::: de învățare preferă activitățile care îi implică direct în experiențele noi. Le place tot ce este nou, sunt deschiși, entuziasmați și fără prejudecăți sau scepticism, sunt flexibili. Cel mai mult le place să se afle în vârtoarea evenimentelor, activităților, atenției celor din jur. Principiul lor de bază este: „Voi încerca orice măcar odată!”. Deoarece sunt foarte entuziasmați de tot ce este nou, de regulă, mai întâi acționează și apoi se gândesc la consecințe. Devin ineficienți și, practic, nu mai sunt interesați să învețe ceva, dacă în activitate nu mai este nimic nou sau nu este implicare directă, activă.

◆ Persoanele cu stil ::: de învățare preferă să observe ceea ce se întâmplă în jur. De regulă, evită participarea imediată în realizarea sarcinilor pe care le dă formatorul: mai degrabă observă ce fac ceilalți dintr-o parte. În instruire le place să colecteze date, să le analizeze, să dea aprecieri. Înainte de a trage o concluzie, o cântăresc foarte bine. Principiul lor de bază este: „De șapte ori măsoară și o dată taie!”. Sarcinile care necesită multă gândire și analiză îi fac pe reflexivi să învețe ușor și cu mult interes. Spre deosebire de activi, nu le place să fie în centrul atenției, evenimentelor. Au un comportament pasiv și, chiar, retras. Pierd interesul față de activitatea de instruire atunci când sunt solicitați să joace roluri principale, să fie activi și energici, să gândească și să acționeze rapid. Sunt foarte eficienți în realizarea sarcinilor de evaluare, elaborare și completare de chestionare etc.

◆ Persoanele cu stil ::: de învățare preferă să analizeze și să sintetizeze toate informațiile pentru a le transforma în teorii bine fundamentate logic. Lucrează cel mai bine la realizarea sarcinilor care țin de formulare, analiză, valorificare de principii, ipoteze, modele, reguli etc. Manifestă o gândire logică pronunțată, cu ușurință elaborează scheme logice, standarde etc. În procesul de învățare se bazează doar pe fapte și dovezi concrete. Sunt sceptici, nu acceptă oricare metode de instruire, mai ales cele interactive. Principiul lor de bază este: „Dacă este logic, este bun.” De regulă, ei pun întrebări de tipul: „Are sens?” „Pe ce dovezi se bazează?” „Care sunt ipotezele de bază?” etc.

◆ Persoanele cu stil ::: de învățare preferă experimentarea ideilor. Ei leagă orice lucru pe care îl învață de practica de fiecare zi. Le este interesant să învețe doar atunci când văd legătura dintre ceea ce învață și ceea ce pot aplica în viața de fiecare zi, ceea ce le poate aduce un beneficiu personal, un rezultat concret în activitatea practică. Îi atrag foarte multe idei noi și pe toate doresc să le experimenteze imediat. Ei sunt persoanele cu un foarte puternic simț al realității, „cu picioarele pe pământ”, le place să rezolve probleme și să ia decizii practice. Principiul lor de bază este: „Dacă funcționează, înseamnă că este bun.” Se irită atunci când trebuie să asculte prelegeri teoretizate sau să facă lucruri care nu prea au aplicabilitate practică.

Este bine ca un formator să poată identifica stilul de învățare al fiecărui participant și să poată alege metodele de instruire adecvate pentru fiecare stil.

3. Rog participanții să studieze textul și să determine stilul de învățare.

4. Solicit participanților să coreleze stilurile de învățare cu etapele învățării experiențiale, prezintând o reflecție de grup ca produs al activității.

Discuții:

- Cum v-ați simțit în această activitate?
- Cum a fost pentru voi să identificați sau să denumiți stilul de învățare?
- Ce resurse ați folosit?
- Cum ați ajuns la rezultat?
- A fost ușor sau greu să găsiți asocieri dintre stilurile de învățare și etapele învățării experiențiale?

Activitate în grup „Preferințe de învățare” (30 min)

Obiectiv: identificarea și elaborarea unei liste de tehnici, metode și sugestii de lucru cu adulții stilului respectiv de învățare

1. Inițiez participanții să păstreze aceeași componență a grupurilor de lucru unde sunt repartizați în 4 grupe corespunzător celor patru stiluri de învățare.
2. Propun grupelor să elaboreze o strategie de lucru cu adulții în raport cu stilul respectiv de învățare
3. Solicit participanților să comenteze alegerea propusă, oferind feedback în baza fișei de mai jos.

Foia de resursă

„Preferințele de învățare a reprezentanților diferitor stiluri de învățare”

Persoanele cu stil activ/ energic de învățare	
Învăță cel mai bine din:	Învăță mai puțin din:
<ul style="list-style-type: none"> • implicarea într-o sarcină care este incitantă; • implicarea în activități scurte de genul „aici și acum”; • situații de criză, dramatice, etc. 	<p>Activități care consolidează:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să facă ceva nou; • să exerseze în inițierea de conversații; • să-și fragmenteze ziua; • să fie în atenția generală; • să exerseze gânditul cu voce tare.
Persoanele cu stil reflexiv de învățare	
<ul style="list-style-type: none"> • observarea și nu implicarea în evenimente; • oferirea de analiză și observație; • anticiparea acțiunii prin gândire. 	<ul style="list-style-type: none"> • să exerseze observarea; • să țină un jurnal; • să facă o recapitulare a acțiunilor trecute; să cerceteze (investigheze) ceva; • să scrie; • să conceapă liste.
Persoanele cu stil teoretic de învățare	
<ul style="list-style-type: none"> • modele, scheme, teorii; • idei și concepte care sînt incitante; • ocazii de a întreba și investiga. 	<ul style="list-style-type: none"> • să citească ceva "serios"; • să analizeze o situație complexă; • să colecteze teoriile altora; • să exerseze structurarea de situații; • să pună întrebări scurttătoare; • să depisteze consecvențele.
Persoanele cu stil pragmatic de învățare	
<p>activități care leagă teoria cu practica;</p> <ul style="list-style-type: none"> • urmărirea altora în timp ce execută o sarcină; • o ocazie inedită de a implementa ceea ce au învățat. 	<ul style="list-style-type: none"> • să adune tehnici de succes; • să facă planuri de acțiune; • să experimenteze idei noi; • să observe alte persoane; • să ceară evaluări critice; • să se angajeze într-un proiect pe care să-l facă singur.

Discuții:

- Ce ați învățat din această activitate?
- Cum veți aplica în activitatea cu părinții elevilor din clasa dvs.?
- Ce concluzii formulați la finele sesiunii de învățare?

Activitate frontală „Progresul în procesul de învățare” (30 min) Evaluare.

1. Rog participanții să-și amintească cum au învățat să meargă pe bicicletă, să conducă mașina, să prăgătească bucate după o rețetă, etc.
2. Inițiez participanții să modeleze disucția în direcția evidențierii etapelor de progres în procesul de învățare.
3. Prezent schema expusă în fișa de mai jos.

Foia de resursă

NIVELURILE INVATARII

4. Rog participanții să examineze și să comenteze schema printr-un exemplu din experiența personal inițiat anterior.

5. Propun participanților să compare exemplele personale modelate în direcția evidențierii etapelor de progres în procesul de învățare, oferind feedback în baza fișei de mai jos.

Foia de resursă

„Etapale progresului în procesul de învățare”

- ◆ Etapa de incompetență inconștientă: nu suntem conștienți de ceea ce nu am încercat niciodată, nu ne dăm seama că nu știm să facem acel lucru (ex.: o persoană care nu a condus niciodată un automobil nu își dă seama că nu știe să facă acest lucru).
  - ◆ Etapa de incompetență conștientizată: devenim conștienți de faptul că nu știm cum să facem acel lucru. (persoana care încearcă să conducă mașina își dă seama că nu știe cum să facă acest lucru).
  - ◆ Etapa de competență conștientă: începem să practicăm lucrul nou învățat, dar avem nevoie să ne controlăm permanent (șoferul învață să conducă mașina, dar încă trebuie să fie atent și să se gândească înainte de a face fiecare manevră).
  - ◆ În final, prin exersare repetată, devenim competenți inconștienți – îndeplinim sarcina respectivă fără să ne mai gândim, în mod inconștient, devine un automatism (șoferul conduce mașina fără să se mai gândească).
- Discuții:

- Ce ați învățat din aceste activități?
- Lecțiile învățate corespund cu realitatea? Argumentați?
- Cum puteți folosi cele învățate în activitatea ulterioară cu părinții?

PAUZĂ 16⁰⁰ – 16³⁰
16³⁰ – 18⁰⁰

Activități practice a III-a parte Dezvoltarea competențelor parentale

Obiectiv: elucidarea aspectelor de motivare a părinților pentru învățare; identificarea motivelor personale pentru învățare; determinarea barierelor părinților/adulților în procesul de învățare cu scop de depășire a lor; stimularea pentru dezvoltare personală și învățarea pe parcursul vieții.

Țimp: 130 min

Materiale necesare: foițe cu lipici de 4 culori (post-it); coli flipchart, markere, fișe resursă.

Desfășurare:

Exercițiu de evocare „Susținerea peretelui” (10 min)

1. Explic participanților că, în cadrul acestei activități, fiecare are dreptul de alegere și decizie personală. Anunț că grupul va decide când va lua sfârșit activitatea dată.
2. Invit grupul să se aranjeze într-o linie la o distanță mică în fața unui perete, menționând că, peretele se menține doar de câteva fire de ațe și poate fi sprijinit numai cu privirea.
3. Solicit unui voluntar să rămână în afara grupului cu rolul de a-i convinge pe ceilalți că este inutil să susțină peretele.

Discuții:

- Cum v-ați simțit în decursul acestei activități?
- Ce s-a întâmplat, de fapt, în această activitate?
- Cum s-a simțit în rolul său persoana care trebuia să convingă grupul?
- Care au fost strategiile de presiune?
- Ce v-a făcut să renunțați să mai susțineți peretele?
- Ce v-a făcut să susțineți în continuare peretele?
- V-a fost ușor sau dificil să luați decizia într-o situație de presiune?
- Ce lucruri noi ați învățat?
- Ce abilități ați dezvoltat în cadrul acestei activități?
- Cum puteți aplica în viața de zi cu zi aceste abilități?

Activitate individuală „Completarea frazei” (20 min)

1. Repartizez fiecărui participant câte o fișă cu fraze neterminate, expuse în fișa de mai jos.

Foia de resursă „Fraze neterminat”

1. Învăț deoarece .....
2. Cel mai bine memorez din .....
3. Învăț atunci când.....
4. Mă motivează să învăț.....
5. Mă opresc din învățare atunci când.....
6. Nu reușesc să învăț deoarece.....
7. Experiența pentru mine înseamnă.....
8. Nu pot învăța deoarece.....
9. Vreau să învăț despre.....
10. Am posibilitatea să învăț despre.....

2. Informez participanții că vor lucra individual timp de 3 min. la fișă.
3. Propun participanților să formează grupuri câte 4persoane și să relateze despre experiența frazelor completate.
4. Solicit participanților să identifice asemănările și diferențele.

Discuții:

- Ce semnificație are acest exercițiu pentru voi?
- Ce a fost ușor și ce a fost dificil în completarea fișei?
- Cum v-ați simțit în discuția din grupuri?
- Ce ați învățat din această experiență?

Activitate de grup „Motive, surse, condiții, bariere, principii în calea învățării” (30 min)

1. Participanții sunt rugați să păstreze aceleași grupuri de lucru.
2. Repartizez participanților câte două foițe cu lipici de culori diferite.
3. Rog participanții să noteze pe o foiță cu lipici ce motivează părinții să învețe (se apelează la experiența proprie). Pe o altă foiță cu lipici – să noteze cu ce obstacole sau bariere se confruntă care nu le permite să realizeze o învățare eficientă. Apoi, să lipească foițele pe două coli de flipchart.
4. Propun pentru fiecare grup câte o sarcină:

Gr. 1: Enumerați motive pentru care un părinte/adult ar învăța.

Gr. 2: Enumerați surse și condiții care motivează părinții să învețe

Gr. 3: Listați unele bariere care apar în calea învățării la părinți/adulți..

Gr. 4: Listați unele principii care ar trebui respectate în calea învățării la părinți/adulți

La finele sarcinii fiecare grup va prezenta reflecția de grup.

5. Propun participanților în vederea extinderii bagajului de achiziții la prima sarcină să studieze și să analizeze conținutul fișelor de mai jos:

Gr. 1: Analizați și generalizați motivele învățării la părinți/adulți.

Gr. 2: Analizați și generalizați sursele și condițiile care motivează părinții să învețe

Gr. 3: Stabiliți barierele în calea învățării la părinți/adulți..

Gr. 4: Stabiliți principiile învățării.

6. La finele sarcinii fiecare grup va prezenta reflecția de grup.

7. Propun participanților să completeze informația prezentată cu informații din fișa resursă de mai jos, argumentând opțiunea.

Foia de resursă

„Motivele învățării la adulți”

Cea mai mare parte a adulților învață din două motive: pentru că vor să contribuie la dezvoltarea copilului (Malcolm Knowles, 1973) sau pentru că vor să se perfecționeze profesional. Conform Teoria învățatului la adulți (Malcolm Knowles, 1973) sunt șase premise:

- Adulții vor să știe de ce trebuie să învețe ceva. Abia apoi sunt dispuși să investească timp pentru a învăța. Ei verifică mai ales dacă o sarcină și un conținut didactic sunt relevante pentru ei, dacă sarcina nu este prea grea pentru ei.
  - Situația în care adulții învață este marcată de percepția lor despre sine ca fiind autonom și responsabil.
  - Adulții vin la un seminar cu un bagaj bogat de experiențe cu care pot contribui la seminar.
  - Adulții sunt dispuși să învețe mai ales când este vorba despre conținuturi pe care le pot întrebuința în munca lor de zi cu zi și care le sunt de ajutor.
  - Adulții sunt dispuși să investească multă energie în învățarea acelor conținuturi care îi pot ajuta în sarcinile concrete sau în rezolvarea unor probleme.
  - Adulții reacționează mai mult la motivația internă decât la stimulii exteriori.
- Condiții de învățare la adulți: • Dacă trebuie, • Dacă vor, • Dacă pot avea un oarecare control, • Dacă există echilibru între predare și instruire practică
- Dacă experiența lor poate fi folosită și este prețioasă, • Realism, • Dacă pot să se exprime și să facă greșeli fără frica de ridicol sau cenzură, • Învață mai bine de la formatorii care îi respectă și îi tratează ca adulți, • Dacă există relevanță și importanță pentru viața și munca sa, • Dacă constată aplicabilitate practică imediată

Foia de resursă

„Sursele motivaționale ale adulților”

- ◆ relațiile sociale: adulții vin la cursuri sau activități instructive pentru a-și face noi prieteni sau pentru a fi împreună cu prietenii/colegii/rudele;
  - ◆ expectațiile sociale: adulții se angajează în activități instructive la insistența unei autorități, la recomandările soțului, la sugestiile prietenilor;
  - ◆ bunăstarea socială: pentru a-și dezvolta disponibilitatea de a fi în serviciul comunității, de a fi util societății, adulții fac cursuri fără tangențe cu profesia de bază;
  - ◆ avansarea profesională: adulții se angajează în procesul de instruire pentru a obține beneficii materiale, avansare profesională, prestigiu social, pentru a ține piept concurenței;
  - ◆ refugiu sau stimulare: pentru a scăpa de plictiseală, pentru a evita rutina de acasă sau de la serviciu, adulții își găsesc salvarea în învățare;
  - ◆ interes cognitiv: majoritatea adulților învață de dragul învățării, caută informații noi pentru a-și satisface curiozitatea.
- Constatarea diverselor studii vin în sprijinul ideii că cele mai bune condiții care sprijină experiențele indivizilor legate de autonomie, competență (performanță) și relaționare conduc la cele mai ridicate grade de motivație și de angajare de durată în învățare, inclusiv la învățare autodirijată, la străduința pentru performanțe academice superioare, la învățare susținută, creativitate și bunăstare.
- Condiții de motivare ca puncte esențiale ale strategiilor, metodelor și activităților de învățare:
- ◆ Auto-dirijarea (autonomie);
  - ◆ Împărtășirea simțului de proprietate asupra organizării învățării (autonomie și relaționare);
  - ◆ Angajare activă în învățare (relaționare, competență/ performanță);

- ◆ Aplicabilitate imediată a celor învățate (competență/ performanță);
- ◆ Recunoașterea realizărilor cursantului (competență/ performanță, relaționare);
- ◆ Mediu afectiv definit de sprijin pentru individ (relaționare).

Foia de resursă

„Condiții de motivare ca puncte esențiale ale strategiilor, metodelor și activităților de învățare”

- ◆ Auto-dirijarea (autonomie);
- ◆ Împărtășirea simțului de proprietate asupra organizării învățării (autonomie și relaționare);
- ◆ Angajare activă în învățare (relaționare, competență/ performanță);
- ◆ Aplicabilitate imediată a celor învățate (competență/ performanță);
- ◆ Recunoașterea realizărilor cursantului (competență/ performanță, relaționare);
- ◆ Mediu afectiv definit de sprijin pentru individ (relaționare).

Foia de resursă

„Bariere în calea învățării adultului”

- Experiența anterioară – Orice experiență de învățare are drept obiectiv oferirea de noi cunoștințe și formarea de noi abilități care, deseori, sunt în contradicție cu experiența anterioară a unuia sau mai multor participanți.
- Lipsa încrederii – Simțul critic, care este foarte dezvoltat la adulți, creează o anumită lipsă de încredere orientată către noua informație, sau către persoana formatorului. Sarcina acestuia din urmă este de a crea încrederea pentru realizarea obiectivelor evenimentului de instruire.
- Lipsa motivației – Deseori, participanții la un eveniment de instruire nu manifestă nivelul de motivație necesar. Acest fapt se datorează atât multitudinii de preocupări personale și profesionale pe care le are un adult, cât și factorilor de ordin atitudinal și valoric.
- Frica de eșec – Deoarece pentru adulți este foarte important ca efortul pe care-l investesc în învățare să ducă la rezultate palpabile, frica de eșec reprezintă un impediment ce deseori afectează procesul evenimentului de instruire, căci orice posibilă nereușită ar însemna irosire de timp și efort. La fel, frica de eșec este cauzată și de rolul individului în cadrul unui grup și de natura relațiilor deja stabilite.
- Lipsa de interes – Fiind în mare parte similară cu lipsa motivației, această barieră este generată de imposibilitatea și chiar incapacitatea de a vedea utilitatea învățării pentru performanța ulterioară.
- Frica de schimbare – Deoarece fiecare individ are un set de valori și atitudini personale bine format, este deseori dificil de condiționat o schimbare, fie și minoră, în acestea, schimbare care ulterior va duce la modificarea performanței în sensul dorit. Oricărui individ îi este dificil să-și modifice deprinderile și nedorința, conștientizată sau nu, se transformă deseori în manifestări ce denotă frica de schimbare.
- Lipsa timpului – Indiferent dacă sunt cursuri serale sau de scurtă durată, oricum, somează adultul să „piardă” ceva timp (să piardă câștigând, de fapt);
- Responsabilități familiale – Grija pentru copii, relațiile cu soțul/soția, obligațiunile casnice etc. „fură” prea mult din timpul predestinat studiilor;
- Organizarea orarului – Obligațiunile de serviciu, familia necesită mult timp, iar implicarea în procesul de studiu implică și modificări de orar și sacrificii etc.;
- Probleme de motivație – Adultul trebuie să învețe deoarece este forțat să o facă;
- Tehnici greșite de abordare – Fiind în mare parte determinate de experiența și măiestria formatorului, tehnicile utilizate în procesul de instruire influențează în modul direct implicare participanților și determină gradul de realizare a obiectivelor instruirii.

Foia de resursă

„Principiile facilitării procesului instruirii adultului”

- ◆ Respect (adultii învață mai bine de la formatorii care îi respectă și îi tratează ca adulți).
- ◆ Relevanță (cea ce învață adultul trebuie să fie relevant, să aibă importanță pentru viață și munca sa).
- ◆ Aplicabilitate (cea ce învață adultul trebuie să aibă aplicabilitate practică imediată).
- ◆ Învățare prin exercițiu (adultii rețin aproximativ 20% din ceea ce aud, 40% din ceea ce văd și 80% din ceea ce fac sau descoperă singuri).
- ◆ Adulții au mai multă încredere în ceea ce descoperă ei înșiși decât în informațiile prezentate de alții.
- ◆ Procesul de învățare este mult mai eficient atunci când se desfășoară activ, decât atunci când este un proces pasiv.

6. Propun participanților să analizeze valorificarea nivelelor de memorare și a principiilor învățării, utilizând fișele de lucru de mai jos.

Foia de resursă

„Nivele de memorare și principiile învățării”

Nivele de memorare

- 10% DIN CE CITESC
- 20% DIN CE AUD
- 30% DIN CE VĂD
- 50% DIN CE AUD ȘI VĂD
- 70% DIN CE SPUN ȘI SCRUI
- 90% DIN CE POVESTESC DESPRE CE FAC

Principiile învățării

- CE ASCULT - UIT
- CE AUD ȘI VĂD - ÎMI AMINTESC
- CE AUD, VĂD ȘI DISCUT CU ALȚII - ÎNCEP SĂ ÎNȚELEG
- CE AUD, VĂD, DISCUT CU ALȚII ȘI FAC - MĂ AJUTĂ SĂ ÎNVĂȚ
- CEEA CE ÎI INVĂȚ PE ALȚII - STĂPÂNESC DEPLIN

Discuții:

- Ce ați învățat din această experiență?
- Care este sensul celor învățate?
- Cât de semnificativ este pentru fiecare din voi?
- Ce concluzii putem trage de aici?
- Cum puteți aplica lucrurile noi învățate în munca școlară sau viața personală?
- Ce credeți că va fi cel mai greu? Dar ce va fi mai ușor?

Activitate de grup „Strategii de motivare” (30 min)

1. Soliociți participanților să continue lucrul în grup, dar cu condiția de schimbare a membrilor.
  2. Propun participanților să elaboreze strategii de motivare a părinților pentru învățare.
Gr. 1– pentru persoanele care doresc să se dezvolte, dar eșuează la oricare încercare.
Gr. 2– pentru persoanele care nu neagă necesitatea învățării pe parcursul vieții.
Gr. 3– pentru persoane care s-au dezamăgit în dezvoltarea personală și profesională.
Gr. 3– pentru tineri părinți care au potențial dar nu văd sens în învățare.
- La finele sarcinii fiecare grup va prezenta reflecția de grup.

3. Propun participanților să completeze informația prezentată cu informații din fișa resursă de mai jos, argumentând opțiunea.

Foia de resursă

„Strategii de motivare a părinților”

Părinții preferă situațiile de învățare care:

- sunt practice și directe la obiect, de aceea :
- Utilizați prezentări generale, rezumate, exemple și istorisiri.
- Aprofundați cât mai multe sensuri posibile.
- Planificați și acordați timp aplicațiilor referitoare la noile informații.
- Elaborați activități în grup pentru rezolvarea problemelor.
- Anticipați problemele care ar putea interveni, oferiți sugestii.
- Folosiți strategii de învățare activă, care presupun implicarea tuturor părinților.
- Nu deveniți teoreticieni.

- Promovați-le părinților respectul de sine:
- Furnizați activități pe grupuri, activități cu risc scăzut.
- Furnizați un mediu de învățare neamenințator, începând cu orientarea eficientă.
- Creați o atmosferă neprotocolară, prietenoasă și neâncărcată.
- Planificați construirea gradată a succesului.
- Ajutați părintele, să devină mai eficient și competent.
- Îmbunătățiți atmosfera de cooperare și colaborare între participanți.
- Furnizați feedback prompt, constructiv și în mod continuu.
- Nu uitați ca procesul de învățare depinde de respectul de sine.

- Integrați ideile noi, pe un fundal al achizițiilor deja dobândite:
- Amintiți-le ceea ce cunosc deja, legat de noile idei.
- Aflați ce cunosc despre subiectul în discuție.
- Aflați ceea ce și-ar dori să afle despre subiect.
- Construiți planul de lecție cu opțiuni multiple, astfel încât să se poată trece cu ușurință de la o idee la alta, dacă este necesar.
- Sugerați urmărirea ideilor și etapelor următoare.
- Adaptați nivelul ales în formare la nivelul de dezvoltare al părintelui.

- Arătați respect părintelui:
- Fiți deschiși la nevoile lor de pauză, gustări reci, cafea, confort.
- Furnizați o experiență educațională de calitate și bine organizată în cadrul căreia timpul este folosit eficient.
- Împărtășiți agenda de lucru, rezultatele așteptate și presupunerile, solicitați participarea părinților în stabilirea lor.
- Aprobati și recunoașteți achizițiile, contribuția și succesul lor.
- Solicitați feedback, la activitățile curente, sau idei și oferiți oportunități ca ei să se implice.
- Răspundeți diversității de mentalități și stiluri de învățare ale părinților.
- Tratați fiecare părinte asemeni unei persoane foarte importante.

- Tratați fiecare părinte ca pe un egal.
  - Atenție în alegerea cuvintelor și evitați cuvintele care pot fi percepute negativ
- Construiți învățarea pornind de la experiența părinților:
- Nu ignorați ceea ce știu, deoarece reprezintă o sursă de informație pentru dvs.
  - Planificați activități alternative astfel încât să se potrivească nivelului lor de experiență.
  - Creați activități în cadrul cărora să-și poată folosi achizițiile și experiența.
  - Ascultați ce au de spus înainte, în timpul și după experiență.
  - Oferiți-le posibilitatea să se debaraseze de obiceiuri mai vechi.
- Lasați părinții să aleagă și să se ghideze singuri:
- Construiți-vă proiectul lecției pe baza nevoilor părinților, comparați scopurile și realizările curente.
  - Împărtășiți agenda de lucru, rezultatele și părerile.
  - Întrebați-i ce știu referitor la subiectul în discuție
  - Întrebați-i ce vor să știe referitor la subiectul în discuție.
  - Construiți proiectul lecției pe baza de opțiuni, astfel încât să fie ușoară trecerea de la o abordare a subiectului la alta, dacă este cazul.
  - Sugerați urmărirea ideilor și etapele ce urmează după încheierea cursului.
  - Adaptați nivelul ales la nivelul lor de dezvoltare.

Discuții:

- Ce ați învățat din această experiență?
- Care este sensul celor învățate?
- Cât de semnificativ este pentru fiecare din voi?
- Ce concluzii putem trage de aici?
- Cum puteți aplica lucrurile noi învățate în munca sau viața voastră?
- Ce credeți că va fi cel mai greu? Dar ce va fi mai ușor?

Tema pentru acasă:

1. Propun participanților să studieze surse de specialitate cu referire la elaborarea proiectelor de educație a părinților și să facă o transpoziție la materialul abordat în cele două zile de training:

Lilian Orîndaș, Educația parentală în contextul promovării parteneriatului școală–familie. Chișinău: IȘE, 2018, disponibil la: http://ise.md/uploads/files/1553681629_orindas.pdf

Aliona Afanas, Managementul activității educative la clasa de elevi. Aspecte metodologice. Chișinău: Tip. Covajoli, 2015, disponibil la:

http://ise.md/uploads/files/1460559032_2.-managementul-activitatii-educative-la-clasa-de-elevi.pdf

Amelia Baciu et. al, Educația părinților/Ministerul Educației și Cercetării UNICEF – Reprezentanța în România. – București: MarLink, 2006, disponibil la <http://sspt.md/biblioteca/carti/educatia-parintilor-.pdf>

2. Solicit participanților din sursele recomandate să selecteze informații pentru următoarele subiecte de ședințe-întâlniri cu părinții,:

- Cum noi părinții vom colabora cu școala?
- Promovarea valorilor morale în familie
- Particularitățile de vârstă ale copiilor
- Necesitățile, emoțiile și comportamentele copiilor
- Comunicarea părinți-copii
- Soluționarea conflictelor în familie
- Regimul sănătos de viață
- Motivația pentru învățare

18⁰⁰-19⁰⁰ Cina

ZIUA a III-a
ASPECTE METODOLOGICE DE ORGANIZARE ȘI DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE A PĂRINȚILOR

8³⁰ - 11⁰⁰

Activitate de evaluare formativă
Tehnica „Comunicarea rotativă”

Obiective: asigurarea coeziunii unui grup și a coerenței unui studiu; facilitarea relațiilor dintre subgrupuri, în cadrul unui grup, prin evitarea în chiderii lor în mici „feude”; favorizarea comunicării dintre persoane, în interiorul grupului, printr-o simbolică de deschidere și prin conjugarea stabilității cu reînnoirea; conchiderea despre modalitățile de organizare și desfășurare a activităților de educație a părinților sub semnul parteneriatului școală-familie.

Time: 130 min

Materiale necesare: foi, pixuri, fișe resursă.

Desfășurare:

1. Enunț participanților să formeze grupuri de lucru și să numească o persoană responsabilă de formare în interiorul grupului și în exterior.
2. Inițiaz grupurile despre modalitatea de lucru: grupul va primi o fișă cu conținut formativ; grupul va studia informația, va compara conținutul dat cu cel abordat în zilele precedente de training, estimând informația complementară celei precedente și va stabili un plan cu puncte de reper al conținutului, care ulterior va fi desimnat cu participanții celorlalte grupuri. Astfel, persoana delegată ca responsabil de formare va intervine în interiorul celorlalte grupuri, pe parcursul activității lor, ele vor fi cele care se mișcă, prin rotație, de la un grup la altul, conform planului bine determinat. Time de 10 min. responsabilul formator va vizita grupul și va furniza informația. Pentru o rotație armonioasă, numărul persoanelor responsabile de formare și 4 grupuri se vor acoperi de grupuri formate, astfel el va acoperi timpul preconizat pentru desfășurare (dacă vor fi 4 persoane responsabile de formare și 4 grupuri se vor acoperi 40'). Deasemenea, intervenția responsabilului de formare va anunța vizitele concret grupului pentru care a optat formarea.
3. Distribuie grupelor de lucru fișele cu conținutul formative, expuse mai jos.

Foia de resursă

Gr. 1. „Specificul organizării activităților cu părinții în procesul de educație a părinților”

Educația parentală este o formă de intervenție socială, care urmărește să transmită părinților, prin intermediul cursurilor la care aceștia participă, cunoștințe și informații cu scopul dezvoltării abilităților și competențelor parentale care sunt eficiente pe termen lung.

Obiectivul principal al activităților de educație parentală: • de a-i face pe părinți conștienți de importanța rolului pe care îl au în susținerea creșterii și dezvoltării acestuia; • de a-și îmbunătăți sau modifica, chiar, unele cunoștințe, atitudini, înțelegeri/viziuni și practici de îngrijire și educație în conformitate cu recomandările psiho-pedagogiei moderne.

Organizarea activităților cu părinții: acestea vor avea un caracter predominant interactiv, conținând și aplicații cu caracter ludic, ce necesită un grad mare de implicare din partea părinților și învățătorului. Pentru a asigura participarea activă a părinților, se recomandă ca învățătorul să trimită, anterior primei întâlniri, o scrisoare către părinți, prin care să-i invite să se implice în derularea programului, model recomandat de *Ghidul de implementare a metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptorii în învățământul primar clasele I-IV* (2019, p. 17-18). La începutul fiecărei activități, pe măsură ce părinții intră în sală: vă salutați, vorbiți cu ei în grupuri de 2-3 persoane, despre ce li s-a întâmplat recent, despre vreme sau alte subiecte neutre, dar ușoare pentru conversație.

Evitați să stați de vorbă în grup cu colegii voștri, să ignorați intrarea părinților, să așteptați sosirea cursului acestuia deoarece se va încuraja o închidere a canalelor de obosit sunteți. Lipsa de comunicare diminuează de începutul ședinței se va reflecta negativ asupra cursului acestuia deoarece se va încuraja o închidere a canalelor de comunicare. Așezați scaunele în cerc (această așezare reflectă poziții egale pentru toți participanții, totodată dă posibilitate participanților să se vadă reciproc). Dacă în sală mai sunt colegi ce vă ajută în timpul ședinței e bine să vă așezați în poziții diametral opuse, astfel încât să puteți să vă priviți permanent pentru a coordona eficient grupul. În acest sunt aplicate, la începerea activităților diverse exerciții energizante (Anexa 1).

Identificarea și analiza nevoilor de formare: identificarea problemei; recomandarea unei soluții pentru soluționarea problemei; evaluarea soluției propuse. La identificarea problemei, accentul se pune mai mult pe nevoile de instruire a persoanelor, întotdeauna fiind legată de un cadru social, politic, economic și instituțional. Pentru a identifica/analiza corect necesitățile de formare, ar fi bine să ne orientăm după următoarele întrebări: – Ce voi face? Vizează obiectivele de instruire, ce trebuie fixate și realizate (ce va ști să facă participantul procesului de instruire după realizarea cursului); – Cu ce voi face? Resursele de care dispune sau trebuie să dispună formatorul (resurse umane, material de lucru, timp); – Cum voi face? Stabilirea metodelor pentru atingerea scopurilor; – Cum voi ști dacă ce trebuia făcut a fost făcut? Metodologia evaluării eficienței activității desfășurate.

Motivarea părinților. Ca părinților să le fie încurajat comportamentul de implicare în programele de instruire a adulților este necesar ca aceștia să perceapă beneficiile acestor întâlniri și să se simtă confortabil emoțional la aceste întruniri. *Cum anunțăm părinții?*

Pentru a participa la aceste întâlniri, este nevoie ca părinții să perceapă beneficiile directe ale sesiunilor, cum ar fi faptul că vor învăța cum să își rezolve dificultățile pe care le au în gestiunea anumitor comportamente ale copiilor sau că vor învăța să optimizeze dezvoltarea cognitivă, socială sau emoțională a copilului. Părinții au propriile întrebări și temeri despre cum să își educe copii, cum să reacționeze ca părinte în unele situații sau cum să îi ofere copilului un mediu cât mai sănătos, în care să se dezvolte.

Oferirea unui cadru în care părinții pot găsi răspuns la aceste întrebări este un beneficiu imediat al participării la aceste întruniri.

Motivale temerilor și îngrijorărilor părinților: fiind o activitate nouă, părinții nu au experiența unor întâlniri unde învățăm cum să fie părinți și ar putea să respingă ideea, deoarece nu își dau seama cum i-ar putea ajuta întâlnirile; unii părinți au avut experiențe negative cu școala și asociază acest program cu respectivele experiențe; unii părinți se pot simți jenați sau rușinați să vorbească despre dificultățile lor, gândindu-se că un părinte trebuie să știe întotdeauna ce să facă și să fie „perfect”; unii părinți pot avea convingerea că „nimeni nu îmi poate spune cum să îmi cresc copilul”, „nu am nevoie de sfaturi”.

Cum putem depăși aceste situații: prezentarea programului față-n față; prezentarea beneficiilor pe care le-ar putea transmite părinții ce au participat deja la întâlniri; pentru unii părinți va fi suficientă doar lectura unor materiale informative; aceste sesiuni nu sunt pentru toți părinții (unii au nevoie de programe specializate).

Cele mai frecvente nevoi de instruire ale părinților: disciplinarea și metode de gestionare/modificare a comportamentelor problematice; elemente de psihologia dezvoltării; abilități sociale și emoționale ale copiilor; managementul furiei sau a altor emoții negative intense.

Anexa 1

„Exerciții energizante”

De la persoană la persoană. Toată lumea stă în picioare și își caută un partener. Mediatorul anunță instrucțiunile așa ca „Mână la mână!”, „Spate la spate!”, „Cap la cap!”, „Capul la genunchi!”, etc. Perechile urmează instrucțiunile. După un timp mediatorul strigă „Persoană la persoană”, și toată lumea își găsește un alt partener, inclusiv mediatorul, lăsând un mediator nou în centru.

Este spațiu în dreapta mea.....: Participanții stau într-un cerc cu un scaun liber în plus. Persoana care are scaunul de partea dreaptă spune „Este spațiu în dreapta mea și eu aș vrea să se așeze aici...” (numește persoana pe care o alege). Persoana aleasă se mișcă pe scaunul liber. Persoana care are acum scaunul liber se deplasează, și în așa fel continuă exercițiul. O varietate a acestui exercițiu este ca persoana să spună „Este spațiu liber în dreapta mea și eu aș vrea să mă mișc deoarece....”
Transmiteți masca. Într-un cerc, primul participant face o mimică amuzantă și apoi cu mâna, o scoate de pe față” ca și cum ar scoate o mască, se întoarce la celălalt participant și face deja altă mimică, și tot așa fiecare participant face câte o mimică amuzantă pe rând până când termină jocul.

Toți se schimbă cu locul. Participanții stau pe scaune într-un cerc cu un mediator în mijloc. Mediatorul roagă participanții să se ridice și să schimbe locurile în dependență de diferite categorii „schimbați locurile cei care poartă pantofi negri”, „schimbați locurile cei care merg pe bicicletă”, „schimbați locurile cei care fumează”. Mediatorul încearcă să ia un scaun în timp ce alții își schimbă locurile, lăsând un participant fără scaun, astfel încât cineva devine mediator nou.

O altă variantă al acestui joc ar fi „Coșul cu Fructe” – Fiecare persoană în cerc primește câte un nume de fruct: măr, banană, pară, vișină. Mediatorul numește câte un fruct pe rând și respectiv participanții își schimbă locurile. Când mediatorul strigă “coșul cu fructe”, fiecare participant își schimbă locul.
Aceasta este urechea mea. Într-un cerc, un participant pune degetul pe o parte a corpului, spre exemplu pe cap, și spune „Aceasta este urechea mea!”. Participantul de alături plasează mâna pe picior și spune „Acesta este gâtul meu”, și tot așa continuă. Transmiteți strânsul de mână Toți participanții se țin de mâini în cerc. O persoană strânge de mână tandru persoana din stânga și tot așa continuă activitatea pe tot cercul.

Card-uri completate. În grupuri mici, folosiți card-uri cu propoziții ne-finisate, spre exemplu: “Un lucru pe care azi l-am învățat este ....”, Anotimpul meu preferat este...”, Tu ai ajutat grupul când ...” Rugați participanții să alege câte un card pe rând și să răspundă. Fiecare copil poate răspunde la unul și același card, sau fiecare poate să ia un card nou.

Aplaudarea prenumelor. Fiecare aplaudă într-un ritm și spune prenumele fiecărei persoane din cerc.

O altă variantă a acestei activități este de a striga prenumele în cerc. Toți participanții bat din palme și persoana a cărei nume este rostit, rostește numele altui participant.
Cuvertura: Participanții formează două echipe care se așează pe podea cu fața una spre alta. Doi voluntari stau în picioare ținând o cuvertură între echipe astfel încât membrii lor să nu se vadă unii pe alții. În liniște, echipele trimit câte o persoană să se apropie de mijlocul cuverturii. La comanda „1, 2, 3!” cuvertura este dată jos și cei doi pomeniți față în față trebuie să numească cât mai repede prenumele adversarului. Cel care reușește primul să o facă, ia participantul de partea sa. După câteva încercări, de cuvertură se pot apropia câte 2 sau 3 participanți concomitent.

Ce avem în comun?: Animatorul pregătește din timp o listă cu lucruri /caracteristici pe care participanții le-ar putea avea în comun de exemplu „au frați / surori”, „au ciorapi de culoare neagră”, „vorbesc mult la telefon”, „le place fotbalul” etc. Atunci când animatorul citește o caracteristică de pe listă, de exemplu, „citesc regulat ziare”, toți cei care o fac, se deplasează într-un anumit spațiu al sălii, iar ceilalți – în alt spațiu. Când s-au format grupurile, animatorul citește următoarea caracteristică.
Triathlon: Anunță participanții că ei formează o echipă care participă la o probă de triathlon, la care poate participa fiecare, lucrând în propriul ritm. Cele trei probe sunt: 1 minut de alergare pe loc, 1 minut de înot, 1 minut de ciclism. Dacă cuiva nu i se recomandă să facă aceste exerciții, poate efectua altceva, dar care să fie un stimulator fizic. Demonstrează fiecare exercițiu în parte. Ciclismul poate fi făcut șezând pe scaun, iar înotul – pe spate sau pe burtă. Oferă participanților 2 minute pentru a se antrena și a practica mișcărilor. Spune-le că atunci când vei fluiera prima dată ei vor trebui să înceapă prima probă, adică alergarea. După 1 minut vei fluiera a doua oară și toți vor începe înotul. După încă 1 minut vei fluiera a treia oară pentru proba de ciclism. Spune „Atenție!” și fluiere. Spune participanților să se străduiască ca

mişcărilor lor să fie cât mai sincronizate. Pe parcursul sesiunii, când au nevoie de energizate, participanții pot sugera noi probe de triatlon, cum ar fi urcatul pe munte, vâslitul, schiatul etc.

Cutie cu sarcini: Elaborează o listă cu mișcări fizice energizante, egală cu numărul participanților. Scrie fiecare mișcare pe o fișă aparte și pune-le într-o cutie, pălărie sau pungă. În altă cutie pune tot atâtea fișe, dar cu cifre scrise pe ele, de la 1 până la „n” (numărul participanților în grup). Roagă fiecare participant să extragă o cifră și să o memorizeze. Explică-le că pe parcursul sesiunii vei numi câte o cifră. Persoana care își va auzi cifra, va alege o sarcină din cutie și o va anunța grupului, iar acesta o va îndeplini. Alege câte un număr de fiecare dată când grupul se plictisește. Dacă dorești, după ce distribuie cifrele poți spune participanților că fiecare trebuie să inventeze câte o sarcină în mod individual pentru a conduce grupul când cifra sa va fi anunțată. Exemple de sarcini: Sărituri în pirostrie, Așezări, Dansul rătuștelor în perechi, Mersul gaștei, Box, Sărituri într-un picior, Sărituri în lungime, Dansul buricului, Mers sportive, Fuga pe loc, Cancan, Legănatul pe valuri, Cositul ierbii, Trenuțul, Dansuri la discotecă, Târâtul pe jos, Urcarea și săritul de pe scaune de 3 ori, Aranjarea scaunelor, Înotul în formă de hexagon.

Foia de resursă

Gr. 2. „ Etapele procesului de formare: planificarea formării; organizarea formării; desfășurarea formării”

Planificarea formării. Specificul învățării la adulți influențează în mod decisiv procesul de planificare, organizare și desfășurare a evenimentului de instruire. Pentru asigurarea succesului acestuia e necesar ca formatorul să țină cont de un set de principii ce vor fi integrate în activitățile programului de instruire.

Organizarea formării. La etapa dată se realizează următoarele: 1. elaborarea materialelor necesare formării (suport de curs); 2. elaborarea agendei atelierului de instruire: timpul alocat, subiectele, metoda folosită, materialele necesare, persoana ce va prezenta subiectul. Planul poate fi realizat în formă desfășurată sau tabel, de exemplu:

Timpul alocat	Subiect/tema	Descriere	Metoda	Materiale necesare	Persoana responsabilă

Pregătirea sălii. Atunci când folosim o anumită așezare, ar trebui să avem în vedere: numărul de participanți; subiectul/tema cursului ce presupune un anumit aranjament; mărimea sălii; posibilitatea ca participanții să se vadă, să interacționeze; comoditatea participanților; barierele fizice ce pot fi înlăturate.

Verificarea echipamentelor și a materialelor: ar fi de dorit ca formatorul să vină mai devreme în sala de curs și să verifice în primul rând funcționarea echipamentelor; verificați hârtia flipchart disponibilă, dacă cariocle scriu etc. Puteți să completați primele foi flipchart, preferabil înainte să sosească participanții; verificați dacă există tot necesarul de consumabile care vă trebuie, dacă materialele pentru participanți sunt multiplicate în numărul și ordinea corectă; faceți ultimele corectări și modificări, astfel încât, atunci când participanții vor sosi în sală să fie totul gata și să-i puteți primi cu zâmbetul pe buze.

Desfășurarea formării: Pentru desfășurarea unui curs de formare e necesar de orientat în conformitate cu următoarele:

- Stabilirea unui climat pozitiv cu participanții: prezentarea formatorului și a participanților (vezi Anexa 2 „Activități de prezentare și de cunoaștere interpersonală”); implicați participanții în mici discuții; provocați interesul participanților; manifestați încredere față de abilitățile și cunoștințele participanților.
- Prezentarea cursului de formare: stabiliți obiectivele și modalitățile de evaluare a stagiului de formare; explicați importanța atingerii obiectivelor; precizați noii termeni.
- Demonstrarea sarcinilor pe care participanții le vor avea de atins la finalul cursului de formare: prezentați generală a modalităților de îndeplinire și atingere a sarcinii; scoateți în evidență punctele importante ale atingerii sarcinii; oferiți explicații întrebărilor participanților; repetați demonstrația dacă e cazul; reluați principalele etape de realizare a obiectivelor.
- Îndrumarea participanților în vederea atingerii sarcinilor stabilite: realizarea sarcinilor de către participanți; asigurați securitatea operațiilor și siguranța echipamentului utilizat; îndrumați participanții (dacă e necesar); încurajați participanții (feedback).
- Asistarea participanților să atingă individual sarcinile: supravegheați participanții și nu părăsiți sala de curs (dacă nu e necesar); reduceți gradul de îndrumare a participanților; interveniți doar în caz de necesitate.
- Testarea performanțelor participanților: utilizați o listă de testare a performanțelor.
- Evaluarea rezultatelor obținute: informați participanții despre rezultatele obținute; adoptați o atitudine pozitivă și încurajatoare.

Anexa 2

„Activități de prezentare și de cunoaștere interpersonală”

Jocul initial. Într-un cerc, fiecare persoană se prezintă pe rând „Eu sunt Iana”. Când o iau de la început de acum fiecare repetă prenumele său și un animal care să se înceapă cu aceeași literă cu care se începe prenumele, spre exemplu „Eu sunt Lina, leoaica”. În cercul al treilea fiecare participant, mai adăugă câte un adjectiv la animal, dar adjectivul tot trebuie să se înceapă cu aceeași literă „Eu sunt Lina, leoaica lucitoare”. La sfârșit, fiecare din grup repetă prenumele participanților.

Prenumele în cerc. Într-un cerc, rugați fiecare persoană să învețe numele persoanei din stânga. O persoană începe prin a spune „Prenumele meu este Ioana și aceasta este Maria” (persoana din stânga). Maria spune „Aceasta este Ioana, eu sunt Maria și acesta este Ion” (persoana din stânga Mariei). John spune „Aceasta este Jane, aceasta este Mary, eu sunt John și acesta este Michael” (persoana din stânga lui John). Această activitate continuă până ce toată lumea din cerc nu se prezintă și nu prezintă colegii din stânga lor. Persoana care ultima va prezenta colegii va trebui să pronunțe prenumele tuturor.

Ce este într-un prenume? Într-un cerc, fiecare persoană spune pe rând „Prenumele meu este... și ceea ce înseamnă el pentru mine este...”. Într-un grup mic, fiecare persoană poate să-și scrie numele pe o foaie de hârtie, să treacă în centrul grupului și să povestească despre prenumele său, de unde vine, dacă le place, cum le place să fie alintați, etc.

Mergi în cerc și „înșfacă”. Rugați oamenii să se ridice în picioare și să formeze grupuri în cerc în conformitate cu criteriul dat de facilitator, spre exemplu culoarea ochilor, grupul de vârstă în care predă profesorul, anotimpul în care s-au născut. Repetați această activitate cu diferite criterii.

Metodă alternativă: Rugați participanții să formeze grupuri de 3, apoi 5, apoi 4, etc. Și oferiți-le posibilitatea să discute despre ceva nou de fiecare dată, spre exemplu, „Care a fost scopul venirii mele astăzi la serviciu”, „Partea cea mai interesantă a vacanței mele a fost...”

Bingo Uman. Dați-le participanților grila cu Bingo Uman. Rugați participanții să se ridice și să cunoască cât mai multe persoane posibile. Adresați câte o întrebare din grilă. Dacă persoana răspunde afirmativ, scrieți numele lor, dacă răspunde negativ, atunci vă deplasați spre cealaltă persoană. Continuați activitatea până ce grupul întreg formează un cerc mare.

Scutul personal. Fiecare participant desenează un scut și desenează sau scrie câte ceva despre ei în fiecare capitol: • Activitatea mea preferată... • Cel mai mare succes al meu... • Cea mai fericită zi din viața mea... • Familia mea... • Cel mai bun lucru ce ține profesia mea • Ce îmi place mie acasă... • Ce îmi place la mine... • Eu sunt bun la... • Eu aș vrea să fi putut... Participanții se pot uni în perechi și să împărtășească cu colegii ceea ce scriu pe scut sau ei le pot agăța prin spațiul.

Istoria numelui. Fiecare participant este rugat să-și scrie prenumele pe o foaie folosind creioane colorate, carioca și să relateze cum sau de ce i-a fost pus anume acest prenume și nu altul. Dacă nimeni nu dorește să înceapă, animatorul poate începe într-un mod comic și deschis.

Cercuri duble. Rugați participanții să formeze perechi și apoi rugați-i să formeze 2 cercuri, cu un participant în cercul interior și celălalt participant să-l înfățișeze în cercul exterior. Rugați perechile să discute o afirmație sau o întrebare. Apoi rugați participanții din afară să se miște în stânga și să înfățișeze un nou partener. Dați-le o nouă afirmație sau întrebare pe care ar putea să o discute. Ca o metodă alternativă puteți să le dați participanților din cercul interior carduri cu întrebări, afirmații sau propoziții referitoare la subiect. În timp ce grupul se mișcă pe cerc ei discută diferite probleme cu diferiți parteneri. Schimbați grupurile din interiorul și exteriorul cercului după un timp oarecare.

Foia de resursă

Gr. 3. „Etapel procesului de formare: evaluarea/revizuirea formării; organizarea sesiunii de formare, dimensiunea grupului de formare”

Evaluarea e un proces de colectare, prelucrare și interpretare a datelor obținute prin intermediul instrumentelor de evaluare, scopul fiind analiza rezultatelor formării. Acest proces va contribui la îmbunătățirea formării sau planificarea acțiunilor ulterioare pentru consolidarea competențelor specialiștilor. Evaluarea e una dintre cele mai dificile etape ale muncii formatorului, presupunând: măsurare (prin instrumente de măsurare); interpretare și apreciere a rezultatelor (după criterii); luarea deciziei (prin judecata expertă).

Cel mai cunoscut instrument de evaluare a trainingului e chestionarul, un set structurat de întrebări formulate în scopul obținerii de informații de la participanți.

Chestionarul e o anchetă ce se desfășoară pe bază de chestionar scris, reprezentă o listă de întrebări ce se referă la obiectivele urmărite. Întrebările sunt expuse într-o anumită ordine, pentru a obține răspunsuri la aceeași problemă, de la un număr cât mai mare de respondenți.

Organizarea sesiunii de formare: o sesiune de formare va dura aproximativ 90 minute și va avea următoarea structură:

- **ÎNCALZIREA** (10-15 min) E un mijloc de a prezenta tema, forma sau materialul activității pe o cale fizică și/sau verbală. Încălzirea pregătește participanții pentru activitate, îi înviorază sau relaxează și le oferă unele clarificări. Încălzirea nu trebuie să fie în mod obligatoriu fizică.
- **PARTEA DE BAZĂ** (60-70 min) Partea de bază solicită mai multă concentrație și implicare din partea părinților. Partea de bază asigură însușirea sensului activității.

▪ **EVALUAREA** (10-15 min) Evaluarea, de regulă reprezintă partea finală a părții de bază, cu scopul de a trece în revistă ce a fost făcut înainte. Evaluarea poate presupune adresarea întrebărilor de tipul: „V-a plăcut activitatea? Ce v-a plăcut mai mult în timpul activității?” etc. sau în unele cazuri demonstrarea obiectului pregătit sau creat de către copii împreună cu părinții lor în partea de bază;

▪ **ÎNCHEIEREA** Încheierea e finalizarea clară a activității, astfel încât participanții să înțeleagă că aceasta a luat sfârșit. În încheiere, facilitatorul mulțumește părinților pentru participare și anunță data și ora când va fi organizată următoarea activitate (în anexa 3 *Model de proiect al ședinței cu părinții*).

Dimensiunea grupului de formare. Ideal ar fi ca la sesiunile de formare să participe ambii părinți, astfel încât întreaga familie să parcurgă același program de curs și fiecare membru să însușească aceleași cunoștințe directe de la formator. Efortul colectiv al familiei are un impact mai mare și o eficiență sporită în ceea ce privește schimbarea unor atitudini și deprinderi de educare a copilului. Practica demonstrează că familiile preferă de cele mai multe ori să delege unul dintre părinți pentru a participa.

Se lucrează eficient cu grupe de 10-12 părinți, deoarece se facilitează participarea lor la discuții și exerciții și o implicare mai activă la curs.

În situația în care părinții din grup au un nivel mediu de educație (maxim zece clase) se recomandă ca numărul maxim de membri să fie de 5-7, pentru a putea răspunde mai bine tuturor nevoilor și întrebărilor acestora. Este necesar să li se ofere acestor participanți explicații adecvate, bazate pe exemple practice și studii de caz, într-un limbaj care să excludă utilizarea termenilor de specialitate.

Anexa 3

Model de proiect al ședinței cu părinții
(Tamara Munteanu, 2013)

Universitatea de Stat din Tiraspol <http://oaji.net/articles/2019/2056-1571832889.pdf>

Subiect: Acceptarea și respingerea în relația parinte-copil.

Obiectiv: Motivarea părinților pentru manifestarea atitudinii de acceptare a copiilor.

Desfășurarea ședinței:

Evocarea. Monologul dirintelui: „Există anumite circumstanțe care determină utilizarea limbajului de acceptare sau de respingere a copiilor, în funcție de particularitățile copilului, ale părintelui, de capacitatea sau incapacitatea părinților de a-și exprima adecvat stările lăuntrice în anumite situații etc.”.

Realizarea sensului. Se analizează efectele produse de formule de comunicare ce urmează: Varianta I: „Îmi pare rău că n-ai împărțit bomboanele cu sora/prietena ta”; Varianta II: „Ești foarte egoist”; Varianta III: „Astăzi lucrul acesta nu ți-a reușit”; Varianta IV: „Ție niciodată nu-ți reușește nimic”.

În care dintre variantele propuse se conține aprecierea faptei și în care — cea a personalității?

Se atenționează părinții că acceptarea sau respingerea pot fi exprimate atât prin limbaj verbal, cât și prin cel nonverbal (gest, mimică, privire, zâmbet etc.) și paraverbal (tonalitatea vocii, intonația etc.).

Se propune părinților să noteze, prin metoda scrierii libere, câteva formule de adresare copiilor, inclusiv de sancțiune și recompensă. Se discută vizavi de efectele pe care adresările le au asupra copiilor. Împreună cu grupul de părinți se elaborează lista elementelor „limbajului acceptării” și ale „limbajului respingerii”.

Reflecția. Test de autoevaluare

Se propune părinților să completeze tabelele de pe fișele-test, utilizând „limbajul acceptării” și „limbajul respingerii” atât din propria experiență, cât și din cea a copilului. Fișa 1

Nr. d/o	Fraza părintelui (exclamații, exigențe, interdicții etc., formulate mai frecvent în relațiile cu copilul)	Conținutul decodificat (ce mesaj se intenționa a transmite prin formula adresată copilului)

Arsenalul activităților formative aplicate în lucrul cu părinții au inclus și alte forme: Ziua ușilor deschise; Coșul cu întrebări; Panoul pretențiilor; Diagrama performanței; Organizarea excursiilor împreună cu părinții etc.

Concluzii: Familia este mediul în care venim pe lume și ne formăm ca personalități. Este locul unde găsim înțelegere, liniște și soluții la problemele care ne frământă sau cu care ne confruntăm. Cu condiția ca familia să se bazeze pe respect și dragoste, iar între membrii acesteia să existe o comunicare constructivă. Conchidem, așadar, că pedagogizarea părinților are în vedere acele acțiuni care sunt îndreptate spre exersarea funcției educative și spre dezvoltarea unor practici eficiente de comunicare și de interacționare în familie. Pedagogizarea părinților este o educație a educației copilului, un studiu al creșterii și dezvoltării acestuia, o formare a abilității de comunicare și de analiză, un examen cognitiv al sarcinilor secvențiale ale părinților în creșterea, dezvoltarea și educarea copilului.

Foia de resursă

Gr. 4., Etapele procesului de formare: metode aplicate în organizarea activităților de grup cu părinții; monitorizarea pe parcursul cursului; motivarea părinților”

În cadrul întâlnirilor cu părinții vor fi utilizate mai multe metode de lucru, reeșind din specificul organizării și desfășurării activităților de grup cu părinții, care are la bază principiile învățării experiențiale și a interacțiunii participative, unde beneficiarii au un rol activ, sunt implicați în sensul emiterii de idei cu privire la relaționarea pozitivă cu copilul, discută, pun la îndoială, argumentează.

În acest sens, în cadrul întâlnirilor cu părinții vor fi utilizate mai multe *metode de lucru* necesare atât pentru realizarea coeziunii grupului - jocuri de intercunoaștere, jocuri energizante (Anexa 1), cât și metode pentru o bună înțelegere și aplicabilitate a informațiilor prezentate (demonstrația, jocul de rol, lucru individual, lucru pe grupe mici, observarea și discuția: discutarea „față în față” a problemelor; informații prezentate în forme didactice și ludice; tehnicile autoscopiei; crearea de povești pentru copii; tehnica incidentelor critice atelierele de creație; trainingul; agenda cu notițe paralele / jurnalul dublu, agenda în trei părți / jurnalul triplu; studiul de caz).

Un punct important îl constituie împărtășirea experienței proprii, iar facilitatorul poate să încurajeze părinții, fiind primul care realizează acest lucru. După realizarea activității/ exercițiului sau la final de sesiune se recomandă inițierea unei discuții prin care formatorul și participanții analizează activitatea, experiența creată de acea activitate, implicațiile în raport cu viața reală. Discuția sau debriefingul este un moment în care luați distanță de exercițiu, revedeți obiectivele prestabilite și folosiți timpul pentru a sintetiza idei, a trage concluzii și a pune întrebări legate de experiența unui exercițiu.

În cadrul unei activități educative, discuția de final este alcătuită dintr-o serie de întrebări care sunt construite succesiv. În suportul de curs sunt propuse astfel de întrebări. Adesea, acest lucru înseamnă a porni de la experiența creată de exercițiu la a conceptualiza ceea ce s-a învățat.

Aspecte prezente în debriefing: Acțiunile care s-au întreprins în timpul exercițiului; Emoțiile implicate; Dinamica grupului; Legătura cu viața reală; Extrapolare și conceptualizare.

Secvența logică: Ce s-a întâmplat în timpul activității și cum s-au simțit?, Ce au învățat despre ei înșiși?, Ce au învățat despre aspectele abordate prin această activitate?, Cum pot să continue și să folosească ce au învățat?

Ce trebuie să nu uitați: Debriefingul/ discuția este o parte centrală și foarte importantă a activității și necesită timp. Nu este o evaluare a activității. Își pierde sensul dacă nu este suficient sau este prea mult. Nu are scopul doar de a confirma obiectivele formatorului sau pentru a face legătura cu alte sesiuni. Trebuie planificat, însă poate fi flexibil. Nu trebuie să ne fie frică de discuție – aceasta este un moment în care oamenii reflectează asupra a ceea ce s-a întâmplat și ceea ce ei au învățat, în felul lor. Tăcerea e OK... dacă nu e sunetul audienței care doarme!

De asemenea, părinții primesc teme pentru acasă (cum ar fi analiza funcțională a unui comportament, observarea comportamentelor funcționale ale copilului în diverse contexte, întocmirea grilei de observare a abilităților emoționale ale copiilor, întocmirea unei liste de sugestii pentru petrecerea timpului liber cu copilul etc.). Alte detalieri de aplicare a metodelor de educație apărârilor în anexa 4

Recapitularea, atât la final de sesiune, cât și la începutul fiecărei sesiuni (mai cu seamă pentru că nu toți părinții participă la toate sesiunile), este foarte importantă în desfășurarea sesiunilor. La finalul programului de formare oferiți familiei/părinților diplomă de absolvire a cursului „Educația parentală”. Pe verso puteți scrie abilitățile pe care le dezvoltă sau un angajament al părinților.

Monitorizarea pe parcursul cursului: Este deosebit de important pentru formator să realizeze o monitorizare și evaluare a participării și a progresului participanților la fiecare sesiune de formare și nu doar la final de curs, pentru că există mai multe riscuri ce amenință buna derulare a cursului, și anume: • Riscul de a „bombarda” părinții cu noțiuni pe care nu le înțeleg, de a le vorbi „criptat”, utilizând excesiv limbaj de specialitate, ceea ce îi poate determina să renunțe să mai participe la următoarele ședințe sau doar să participe fără o implicare activă. • Riscul de a nu răspunde nevoilor specifice ale beneficiarilor de a le eroda interesul și încrederea față de principiile și beneficiile educației pozitive. • Riscul de a crea confuzie și de a-i face pe participanți să acționeze greșit, ceea ce, ulterior, îi va convinge că tot ce știau ei era mai bine; • Riscul de a nu mai participa la asemenea cursuri de instruire și de a respinge a priori principiile educației pozitive.

Monitorizarea pe parcursul cursului se poate realiza cu ajutorul unor fișe individuale de lucru pe care părinții le completează la fiecare sesiune, răspunzând la un set de întrebări, cu ajutorul temelor pentru acasă, a discuțiilor și întrebărilor, prin rezolvarea de exerciții, inclusiv pe baza unor studii de caz. Această componentă de documentare a progresului înregistrat la fiecare sesiune de lucru, simultan cu consemnarea feedback-ului din partea participanților, este cea care permite adaptarea din mers a suportului de curs la nevoile participanților dar și învățarea continuă și îmbunătățirea sesiunilor de informare.

Anexa 4

„Aspecte de aplicare a metodelor de lucru cu părinții”

Agenda cu notițe paralele / jurnalul dublu, care constă în: pregătirea unei fișe divizate în două printr-o linie verticală; selectarea unei reflecții, unui pasaj care să aibă o semnificație aparte sau să conțină o informație utilă pentru părinți; înscrierea citatului ales în prima coloană a agendei; comentarea scrisă a citatului în coloana a doua a agendei; lectura și analiza comentariilor.

Agenda în trei părți / jurnalul triplu conține, în raport cu agenda cu notițe paralele, încă o coloană, destinată corespondenței cu profesorul sau cu alți părinți care au citit același text.

Studiul de caz a propus atenției părinților aspecte particulare, specifice, caracteristici și laturi unice ale unor persoane, familii, locuri de muncă ale colectivului de elevi. Această metodă este o excelentă cale de a-i învăța pe părinți „să lucreze” cu oamenii și să rezolve situațiile delicate, apărute în interrelațiile umane. Se pot oferi diverse exemple: cazul unei familii care, în ciuda dificultăților materiale, face eforturi să își trimită copiii la școală și cazul unei alte familii care nu-și trimite copiii la școală. Ce gândesc, cum acționează, ce atitudini și valori au cele două tipuri de familii, care vor fi consecințele asupra copiilor în viitor, cine va reuși să câștige mai mulți bani, cine va avea un loc de muncă, cine va fi mai respectat de comunitate, cine va reuși să își ajute mai mult părinții, cum se simte persoana care a reușit să învingă sărăcia etc. Având în vedere specificul părinților, familiarizarea cu cazul se va realiza prin secvențe din filme, testimoniale ale unor părinți, citirea de către consilier sau un părinte resursă a unor scurte texte (ziare, reviste). Sunt importante comunicarea opiniilor, sesizarea datelor esențiale și respectarea condițiilor realului, elaborarea de soluții multiple, rigoarea în argumentare, criterii clare de selecție a soluțiilor, moderarea discuțiilor pro și contra. Atenționăm, în utilizarea studiului de caz este nevoie de tact pentru a nu determina la nivelul participanților „identificări prea puternice cu povestea”, astfel că se propun întotdeauna cazuri care nu se referă la părinții cu care se lucrează direct.

Brainstormingul se poate utiliza la etapa de evocare pentru a provoca la discuție, solicitând participanților să ofere cât mai multe și variate răspunsuri la ceea ce înseamnă a fi un părinte bun, ce este educația și care sunt roadele acesteia, cum se pot implica părinții în activitățile educaționale?. Listarea răspunsurilor de către moderator se va face prin scrierea pe poster/tabla cu majuscule a unor cuvinte-cheie sau prin desene semnificative.

Jocul de rol care oferă posibilitatea de punere în scenă a unei secvențe de viață reală sau imaginară din viața unei familii în relația cu școala. Astfel părinții vor conștientiza și exprima propriile trăiri, gânduri, puncte tari, limite, obstacole, soluții. De exemplu: o familie, în care mama și tata nu își trimit copilul la școală pentru că este nevoie de el în gospodărie, deși acesta își dorește foarte mult să învețe. Un alt scenariu: rezolvarea conflictului dintre un părinte agresiv și un profesor agresiv. Jocul de rol poate fi experimentat în oricare dintre combinațiile agresiv-pasiv. Important este ca, după jocul de rol, persoanele – actori să iasă din rolurile trăite și să analizeze, cu sprijinul consilierului/ facilitatorului cele întâmplate pe parcursul rolului interpretat.

Exercițiul poate fi folosit pentru exersarea unor diverse modalități de rezolvare a conflictelor, de comunicare asertivă, de luare a deciziilor sau pentru prezentarea personală sau a lucrărilor de grup și dezvoltarea creativității. Sunt propuse exerciții pentru facilitarea comunicării și interacțiunii, numite exerciții de spargerea gheții. Spre exemplu: Colajul aprecierilor, Cutia magică, Eroul preferat, Prietenul secret etc. Acestea pot fi propuse pentru momentele introductive sau când s-a constatat o scădere a interesului sau ritmului de învățare.

Hărțile/spațiile de viață sunt activitățile grafice plăcute și ușor accesibile părinților cu abilități de scris-citit reduse. Hărțile/ spațiile de viață fac vizibile aspecte mai puțin conștientizate, permit conturarea unei imagini clare a influențelor și modelelor care acționează în spațiul vieții, pun în evidență strategia de organizare interioară a individului, oferă posibilitatea de cooperare între participanți, au ca rezultat un produs concret (harta), identifică obstacolele, punctele tari, resursele personale, valorile și credințele, permite reflecția critică. Floarea, fluturele cu diverse cerințe și forme reprezintă exemple concrete ale hărților și conturează spațiul de viață al participanților.

Analiza produselor activității este deosebit de importantă deoarece creează sentimentul utilității, al eficienței și succesului personal sau de echipă. Părinții se simt competenți, aspect atitudinal care va fi transferat și copiilor. Prin expunerea și participarea la secvențele de reflecție asupra produselor activității: postere, fișe de lucru, portofolii, colaje, desene, construcții, modelaje, scrisori, pereți decorați sau săli amenajate etc., părinții se bucură că au obținut rezultate create de ei înșiși. *Portofoliul, proiectul, observarea sistematică a părinților, chestionarul de evaluare, autoevaluarea (scale de autoevaluare), jurnalul activităților cu părinții, (auto)reflecția* cu privire la comportamente, emoții, atitudini, utilizarea simbolurilor, interevaluarea, discutarea activităților desfășurate la sesiunile de formare, sumarizarea printr-un cuvânt/desen a achizițiilor dobândite în urma unei activități reprezintă *metode de evaluare* prezente în cadrul fiecărei activități ca modalități de obținere a feedbackului și de proiectare cu succes a intervențiilor viitoare.

Analizele - instrumente de investigare a unei situații în vederea obținerii unor informații cât mai clare. Analiza de nevoi se poate realiza prin interviu, focus grup, observație, chestionarea părinților pentru a identifica elemente ce țin de specificul familiei, percepțiile părinților asupra cadrelor didactice, școlii, lecțiilor sau implicării părinților în educație. Analiza SWOT (puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări) poate fi folosită pentru analiza personală, a unei situații, a unui proiect destinat părinților, a grupului de părinți dintr-o clasă, a organizației școlare, a modului în care școala vine în întâmpinarea nevoilor părinților. Analiza GAP (diferență, lipsă) construiește pașii care trebuie parcurși pentru a depăși „prăpastia”. Practic găsește soluții pentru rezolvarea „situației prezente”, în funcție de obiectivele menționate în cadrul „situației viitoare”. De exemplu: copii care nu vin la școală, părinți dezinteresați-situația prezentă, copii care să fie motivați pentru participarea la educație, părinți implicați-situația viitoare. Care sunt soluțiile posibile?

11⁰⁰ - 11³⁰ PAUZĂ

Activitate practică de elaborare a ședințelor-întâlniri cu părinții

Tehnica Rolestorming I parte

Obiectiv: dezvoltarea abilităților de elaborare a proiectelor ședințelor-întâlniri cu părinții

Temp: 130 min.

materiale: foi de resursă, pixuri,

Desfășurare:

1. Solicit participanților să lucreze în aceeași componență a grupurilor formate.
2. Propun participanților să-și pună pe masa de lucru surse de specialitate cu referire la elaborarea proiectelor de educație a părinților și materialul abordat în cele două zile de training:

Lilian Orîndaș, Educația parentală în contextul promovării parteneriatului școală-familie. Chișinău: IȘE, 2018, disponibil la:

http://ise.md/uploads/files/1553681629_orindas.pdf

Aliona Afanas, Managementul activității educative la clasa de elevi. Aspecte metodologice. Chișinău: Tip. Covaioli, 2015, disponibil la:

http://ise.md/uploads/files/1460559032_2.-managementul-activitatii-educative-la-clasa-de-elevi.pdf

Amelia Baciu et. al, Educația părinților/Ministerul Educației și Cercetării UNICEF – Reprezentanța în România. – București: MarLink, 2006, disponibil la <http://sspt.md/biblioteca/carti/educatia-parintilor-.pdf>

3. Stabilesc împreună cu participanții subiectele ședințelor-întâlniri cu părinții, în baza cărora se vor elabora proiecte pentru timpul stabilit.

👥 Cum noi părinții vom colabora cu școala?

👥 Promovarea valorilor morale în familie

4. Sugerez participanților că-și vor asuma rolul de diriginte în educația părinților la clasa în care activează. Pentru procesul de generare a ideilor în proiectare, se va folosi **tehnica brainstorming** unde fiecare membru al grupului își va asuma identitatea de diriginte și va emite idei, făcând apel la identitatea sa. De exemplu: „Eu aș sugera că în etapa de evocare pentru determinarea subiectului lecției aș folosi tehnica Citate despre ...”, „pentru a răspunde la întrebarea ce știu despre acest subiect aș folosi tehnica tabelul trăsăturilor semantice” etc.

5. Propun participanților modele de proiecte în direcția dată în fișele de mai jos pentru sporirea activității date.

Se va urmări ca membrii grupului să-și schimbe rolurile pentru a putea vedea problema din mai multe unghiuri de vedere.

Foia de resursă

Model de proiect al ședinței cu părinții

Subiectul: Cum noi părinții vom colabora cu școala?

Scopul: crearea unui cadru care să faciliteze socializarea copiilor și adulților.

Obiective:

- să determine drepturile părinților în funcție de caracteristicile lor;
- să stabilească beneficiile implicării părinților în colaborare cu școala;
- să identifice imaginea pe care părinții o au despre copiii lor și pe care, la rândul lor, copiii o au despre părinți.

Durata: 60 min.

Materiale necesare: tablă; chestionare - copii; filmul „Educație pentru părinți” – <https://www.youtube.com/watch?v=mmdtg7CsnFA>

Părinții inițial au fost invitați la activitatea dată printr-o scrisoare.

Scrisoare către părinți:

Stimate dna.....

Stimate dn.....

Vă invităm să veniți alături de noi, pentru a derula ședința părinților la subiectul „Noutăți la treapta primară”.

Împreună vom construi o relație mai bună între dvs și copil, pentru binele copilului dvs.

Acest program își propune să fie alături de dvs pentru a vă ajuta să deveniți un părinte mai bun pentru copilul dvs. și educarea lui.

Subiectul va fi abordat într-o manieră interactivă, cu pronunțat caracter interactiv.

Succesul copiilor noștri depinde de noi. Vă așteptăm!

La începutul activității am explicat participanților că în acest an vor participa la activități menite să schimbe forma și conținutul ședințelor cu părinții, cu scopul îmbunătățirii relației dintre părinți și copii și dintre familie și școală. Am atenționat că conținutul acestor noi activități solicită din partea lor, ca părinți, o atitudine deschisă și un alt tip de implicare.

Am propus părinților un joc de simulare „Prima zi de școală”. Un grup de părinți au fost în rol de „elevi” și alții în rol de „părinți”. Prin schimbul de roluri între copii și părinți am urmărit identificarea imaginii pe care părinții o au despre copiii lor și pe care, la rândul lor, copiii o au despre părinți.

Ținem să menționăm că, chiar dacă în activitate preponderent a predominat caracterul ludic, fiecare exercițiu a avut un scop concret, bine definit și a constituit în fapt un pas spre îmbunătățirea relației dintre părinți, copii și școală.

Pe parcursul activității am încercat să eliminăm inhibițiile participanților și am ajutat părinții să-și intre cât mai bine în „rol”. De asemenea am ținut sub observație întreg spațiul de joc și interveniți în cazul în care au apărut semne ale unui posibil conflict între „copii” (interpretați de părinți) și părinți (interpretați tot de părinți) sau stări de disconfort.

După încheierea activității am pus întrebări de genul: - Cum v-ați simțit în rolul respectiv? - Cum vi s-a părut activitatea?, - V-a fost greu să vă intrați în rol?, Care a fost cea mai distractivă parte a rolului?, Ce modalități de comunicare utilizați în comunicare cu copilul dvs. La această vârstă?

Pentru ultima întrebare am propus părinților să analizeze Foia de resursă *Barriere în comunicarea adulților cu copiii* și să vină cu sugestii de preîntâmpinare a lor, comparându-le la urmă cu cele propuse de mine la tablă.

Foia de resursă Bariere în comunicarea adulților cu copiii
(apud, L. Orîndaș, 2018, http://ise.md/uploads/files/1553681629_orindas.pdf)

<i>Exemplu</i>	<i>Ce gândește copilul</i>	<i>Consecință</i>
Amenințarea		
„Dacă nu vii acasă cu rezultate bune, ai încurcat-o!”	„Părintele meu e periculos”, / „Cu el nu e de glumit!”, „Ar trebui să am grijă de acum încolo!”	principala preocupare a copilului va fi să nu greșească. Nu va avea curajul să facă ceva decât dacă va fi sigur că rezultatul este bun. Așa apare frica, minciuna, intoleranța etc.
Contrazicerea și minimalizarea problemei		
„Sunt urâtă! Nu mă iubește nimeni”, spune fetița „Nu e adevărat! Nu spune asta!” „Nu fi supărată!”, îi răspunde tatăl.	„Nu mai are rost să vorbesc cu tata despre problema mea, pentru că nu-i place ce zic eu”. „Crede că dacă îmi spune să nu fiu supărată, mă simt mai bine?”	contrazicând copilul în acest mod, părintele îi întărește convingerea deja formată. Copilul va simți că părintele său nu îl înțelege și nu e capabil să-i asculte problemele. Așa se poate naște lipsa de încredere în competența părintelui.
Critica		
„Nu ți-am zis să te uiți pe unde calci?”, „De câte ori trebuie să-ți spun că nu e voie acolo?”, „De ce ai făcut asta?”	„Iar îmi ține morală!” „Mai aștept un pic și se calmează.”	va scădea receptivitatea copilului la părerile emise de adult. Așa se poate naște indiferența.
Etichetarea		
„Ești o urâtă!”, „Ești o proastă!”, „Ești un bleag!”	„Adulții știu mai multe decât copiii!”	dacă afirmațiile se repetă frecvent, atunci copiii vor fi urmăriți toată viața de această idee. În subconștientul lor, ei vor fi convinși că sunt urâți, proști sau blegi. De aceea, vor încerca, de câte ori se va ivi ocazia, să demonstreze că nu este așa. Apar complexe de inferioritate.
Indiferența		
„Mama Ana, am învățat să-l scriu pe M!”, spune copilul. - „Bine. Du-te din fața televizorului”, îi răspunde îngrijitorul.	televizorul e mai important decât mine!”, „Cum să fac să îi atrag atenția asupra mea?”	copilul va căuta să atragă atenția asupra sa cu orice preț, chiar și prin fapte negative (furt, chiul, înjurături, stricatul unor lucruri).
Ironia		
forma verbală: „Ai auzit că s-a inventat cârpa de șters praf?” „Mulțumesc pentru «ajutor»!” forma nonverbală: privire „de sus”, zâmbet zeflemitor.	Mă consideră un nepriceput”. „Își bate joc de mine!”	va scădea încrederea copilului în forțele proprii și încrederea față de părinte. El va căuta să fie apreciat în altă parte la „adevărata lui valoare”; așa poate să apară distanțarea.
Învinuirea		

Tu ești de vină!”, „Ar trebui să-ți fie rușine!”	„E numai vina mea.”, „Nu sunt bun de nimic.”	scade nivelul stimei de sine; așa pot apărea complexele de inferioritate.
Neatenția la ce ni se spune		
„...Și la școală toți colegii...” , povestește copilul. „Ți mai trebuie nucile?”, spune mama.	„nu o interesează nimic din ce îi spun. Data viitoare nu mă mai obosesc să-i explic.”	Copilul va comunica ceea ce crede că o interesează pe mamă și va începe să omită ceea ce se va dovedi mai târziu a fi fost esențial; așa poate să apară neglijența.
Reproșul		
„Dacă nu eram eu, tu aveai să umbli încă mult pe drumuri!” , „Dacă nu trebuia să ajung să am grijă de copii ca tine, puteam face și alte lucruri în viață!”	„Ce vrea de la mine?”, „Acum ar trebui să mă simt vinovat pentru că exist?”	așa poate să apară sentimentul de vinovăție.
Umilirea		
„Spune-le tuturor ce ai făcut!” sau „De aia strig la tine, să audă toți vecinii ce copil am luat și cresc la casă!”	„Nu mă respectă deloc.”, „Nu meritam să mă facă de rușine la toată lumea.”	părintele nu mai este un om de încredere, deoarece te poate face de răs când nu te aștepți. Prin urmare, copilul va învăța să ascundă adevărul; așa poate să apară neîncrederea.

Fișa resursă

Sugestii pentru o comunicare pozitivă părinte-copil

- Fiți disponibili pentru copiii dumneavoastră!
- Observați momentele în care copilul ar vrea să vorbească (de exemplu, înainte de culcare, la cină sau în transportul public) și fiți disponibili pentru el în acele momente.
- Aflați mai multe despre interesele copilului pe care îi aveți în îngrijire, de exemplu, care este muzica lui/ei preferată sau ce activități preferă și arătați-vă interesați de ele.
- Respectați intimitatea copilului dumneavoastră și evitați conversațiile cu „spectatori”.
- Persoanele străine pot fi implicate în discuție numai dacă tema conversației o cere.
- Învinuirea copilului în fața persoanelor străine duce spre resentimente și ostilitate din partea acestuia.
- Dacă sunteți supărat sau furios, este bine să amânați discuția pentru mai târziu când veți fi mai liniștit și când veți putea face o analiză obiectivă a situației.
- Ascultați cu atenție și fiți politicoși. Evitați să întrerupeți copilul atunci când încearcă să vă comunice ceva.
- Înlocuțiți „De ce?” cu „Ce s-a întâmplat?”
- În urma discuțiilor, copilul trebuie să rămână întotdeauna cu sentimentul că este acceptat, chiar dacă ceea ce v-a împărtășit nu este pe placul dumneavoastră.
- Lăudați efortul copilului de a comunica și, astfel, veți întări canalul comunicării.
- Exprimați-vă opinia, fără a o demonta pe a lui; recunoaște-ți că este normal să aveți păreri diferite.
- Rezistați tentației de a vedea cine are dreptate. Îi puteți spune în schimb copilului: „Știu că nu ești de acord cu mine, dar asta este ceea ce cred eu.”
- În timpul conversației, concentrați-vă pe sentimentele copilului, nu pe emoțiile dumneavoastră.
- Întrebați-vă copilul ce își dorește de la o conversație cu dumneavoastră: are nevoie de un sfat, să fie ascultat, are nevoie de ajutor pentru a face față diferitelor emoții sau de a rezolva o problemă.

• Realizați că, copilul vă poate testa prin a vă spune o mică parte din ceea ce îi supără. Ascultați cu atenție ceea ce spune, încurajați-l să vorbească, și el vă va împărtăși poate și restul poveștii.
Aafel, am încercat să atrag în discuții cât mai mulți participanți. Nu mi-am exprimat propria opinie în legătură cu răspunsurile participanților și am descurajat critica unde fiecare a avut dreptul să-și spună propria opinie fără a fi judecat.

Pe finalul activității am propus părinților să completeze un chestionar rugându-i să-și aleagă un nume imaginar cu care vor semna chestionarele, astfel asigurându-le anonimatul răspunsurilor. Chestionarele au fost distribuite individual, accentuând ideea de anonimat pentru a mă asigura de sinceritatea răspunsurilor.

Chestionar:

1. Spuneți cel puțin un lucru nou pe care l-ați descoperit la dvs. În rol de „copil”
2. Care este cel mai greu lucru în a fi copil?
3. Cât timp petreceți zilnic cu copilul/copiii dvs.?
4. Care sunt cele mai frecvente cauze ale discuțiilor în contradictoriu cu copilul/copiii dvs.?
a. vestimentație; b. limbaj; c. anturaj (prieteni); d. timp liber; e. școala; f. bani, g. altele. Care?
5. Cum procedați atunci când copilul/copiii dvs. Încalcă anumite regulile stabilite în familie?
6. Care sunt activitățile familiale pe care ați dori să le faceți mai bine copilul/copiii dvs.?

Din perspectiva răspunsurilor la chestionar am stabilit drepturile părinților de participare la viața școlii, stabilind că, drepturile părinților care facilitează o participare eficientă într-o unitate școlară sunt în număr de patru în funcție de caracteristici:

1. drepturi individuale ale părinților (care includ dreptul la informare, de a alege instituția de învățământ și dreptul la contestație)	2. drepturi colective ale părinților (dreptul la participare)
<p><i>Drepturile la informare:</i> Pentru a li se da ocazia să devină agenți activi și responsabili cu privire la educația de calitate, ar trebui să li se ofere părinților informații pertinente și accesibile, prin utilizarea unor metode precum: anunțuri, afișe, pagini de internet destinate părinților, reuniuni cu responsabilități instituțiilor școlare, transmiterea unor informații scrise la domiciliu etc. Aceste informații ar trebui adaptate caracteristicilor și nevoilor specifice părinților (de exemplu, necunoașterea limbii, deficiențe senzoriale, bariere socioeducative și așa mai departe).</p>	<p><i>Dreptul de participare:</i> Părinții au dreptul de a participa la gestionarea și controlul instituțiilor de învățământ, atât la nivel național cât și la nivel regional sau al unei unități școlare. Dreptul la participarea efectivă a părinților în educație presupune existența unei anumite autonomii pedagogice, organizatorice, precum și al posibilității de a face contestație la nivel instituției școlare.</p>
<p><i>Dreptul de a alege instituția școlară:</i> Părinții trebuie să aibă posibilitatea de a alege instituția școlară pe care o consideră a fi cea mai adecvată în raport cu convingerile, ideile și valorile lor în ceea ce privește educația, astfel încât să fie înlesnit un grad cât mai mare de implicare și de participare efectivă la realizarea programului educativ al școlii.</p>	
<p><i>Dreptul la contestații:</i> Acest drept permite părinților să se implice mai eficient în viața școlii, fără ca acest lucru să le cauzeze un prejudiciu, printr-o decizie luată de administrația școlară sau de anumite persoane din instituția școlară.</p>	

Cu referire la specificul colaborării școlă-părinți am informat părinții că, rolul lor, la debutul școlar (6-7 ani), se dublează și este o etapă destul de serioasă:

- acasă trebuie să creeze un mediu de încredere, echilibrat, în care copilul să se manifeste neîngrădit, iar în relația cu școala pot colabora cu alți membri ai comunității școlare pentru a crea un climat care sprijină învățarea, atât în școală cât și în afara ei. Deasemenea am stabilit că în activitățile în care părinții sunt implicați, elevii au performanțe mai mari la școală decât aceleași activități, dar în care părinții nu sunt implicați. Sunt situații în care apar bariere de comunicare între cadre didactice și părinți din lipsa de experiență, fie din lipsa spiritului de echipă. Pentru binele copilului este recomandabil ca, fie prin efortul părinților, fie prin cel al cadrelor didactice, astfel de bariere să fie îndepărtate. În multe cazuri profesorii cred că părinții nu acordă suficientă atenție copiilor lor sau părinții consideră că profesorii sunt prea distanți și nu se implică suficient. Comunicarea eficientă dintre profesori și părinți se reflectă în dezvoltarea copiilor. Responsabilitatea educației și dezvoltării copiilor trebuie asumată în echipă: școală-familie. Implicarea părinților ar putea aduce următoarele beneficii: crește stima de sine a copiilor, se îmbunătățește relația părinte-copil, părinții înțeleg mai bine ce se întâmplă la școală, elevii își fac mai conștincios temele acasă, câștigurile nu sunt evidente numai în primii ani de școală, ci sunt semnificative, indiferent de vârstă sau de studiu.

Foia de resursă

Model de proiect al ședinței cu părinții

Subiectul: Promovarea valorilor morale în familie

Scopul: crearea unui cadru care să faciliteze promovarea valorilor morale în familie.

Obiective:

- să enumere așteptările copilului și părinților în familie;
- să identifice virtuțile în raport cu valorile familiei din perspectiva așteptărilor copilului și ofertelor părinților;
- să explice noțiunile: valoare și virtute;
- să facă asocieri: valoare-virtuți;
- să justifice impactul familiei în valorificarea binelui asupra devenirii umane a propriului copil

În evocare am propus părinților să enumere așteptările copilului și ofertelor părinților în familie, după figura de mai jos, completând răspunsul părinților cu „Scara așteptărilor copilului” elaborată de către L. Cuznețov (apud, O. Sorici, 2013, p. 164):

https://www.academia.edu/9421654/TEZA_DOCTOR_PEDAGOGIE

Copilul așteaptă

dragoste, blândețe, tandrețe, căldură, cordialitate, înțelegere, susținere, încurajare, aprobare, empatie, grijă, zâmbet, comunicare, colaborare

Părinții oferă

Am inițiat părinții, în grupuri de lucru, să identifice virtuțile în raport cu valorile familiei din perspectiva așteptărilor copilului și ofertelor părinților, completând tabelul de mai jos:

Valoare	Virtute
Bine	Bunătate
Răbdare	
Respect	
Responsabilitate	
Onestitate	
Încredere	

Apoi am propus să le compare cu cele indispensabile desfășurării educației axiologice în cadrul familiei (ibidem, pp. 164-165):

A Adevăr = reflectare justă a realității familiale

Afecțiune = prietenie în relațiile cu soțul/soția, copii și ceilalți membri ai familiei

Altruism = (în opoziție cu egoismul), atitudine caracterizată prin diferite acțiuni dezinteresate în folosul propriilor copii

Amor propriu = sentiment al propriei demnități

B Bonomie = blândețe, îngăduință

Bună creștere = comportament civilizat

Bunătate = amabilitate, atitudine binevoitoare

C Caritate = generozitate

Curiozitate = sete de cunoaștere, dorința de a acumula noi cunoștințe, de a-și forma noi competențe

D Datorie = obligație față de părinți, copii, Patrie, popor, Dumnezeu

Dărnicie = repartizare echitabilă a bunurilor familiale

Devotament = consecvență în relațiile din cadrul familiei

E Emotivitatea = sensibilitate

Exigență = perseverență și insistență de a obține realizarea nu doar cantitativă, ci și calitativă a unui lucru

F Fascinație = capacitatea de fi grațios, simpatic în procesul comunicării cu toți membrii familiei

Fericire = sentiment de satisfacție în aprecierea rezultatelor proprii și ale celor apropiați

Frumusețe = armonia relațiilor cu propria persoană, persoanele apropiate, natură

G Galanterie = dărnicie materială și spirituală

H Hărnicie = sârguință, deprindere de a munci

I Inteligență = capacități intelectuale

Inițiativă = dorință de a realiza ceva împreună cu membrii familiei

Lubire = atașament față de membrii familiei

Î Înțelepciune = cumințenie, chibzuință

M Mărinimie = acceptarea din bunătațe a cuiva sau ceva, generozitate

Mândrie = conștiința propriei demnități și a demnității persoanelor dragi

Morală = atitudine spirituală față de lume, normele morale

N Noblețe = sacrificarea propriilor interese în folosul altora, comportare demnă

O Onestitate = corectitudine

Onoare = manifestarea cinstei și demnității personale în baza respectului normelor acceptate de societate.

P Pioșenie = respect față de oameni și munca lor

Politețe = curățenie interioară a gândurilor și sentimentelor manifestată prin comportament corect în familie și societate

Prietenie = simpatie și atașament față de membrii familiei, încredere reciprocă în relațiile familiale

R Răbdare = atitudine tăgăduitoare față de obiceiurile, obișnuințele, părerea membrilor familiei

Responsabilitate = capacitate de asumare a răspunderii față de propriile acțiuni

Rețineră = stăpânire, discreție

S Simplitate = sinceritate, neprefăcătoare

Stimă = sentiment de respect bazat pe aprecierea demnității și calității persoanelor

Tenacitate = perseverență, străduință în realizarea educației familiale

Toleranță = acceptarea apropiaților și a ideilor acestora

U Umanism = dragoste față de oameni

V Vigiolență = atenție

Voință = stăpânire de sine, dirijarea propriei comportări.

V.Generalizarea și încheierea activității

La realizarea sensului, am solicitat părinților, prin reflecție personală să explice noțiunile: valoare și virtute coraportate la definițiile propuse în DEX:

*Valoare – însușire a unor lucruri, fapte, idei, fenomene de a corespunde necesităților sociale și idealurilor generate de acestea; Valorile morale sunt determinări axiologice ale existenței umane.

*Virtute – însușire morală pozitivă a omului; însușire de caracter care urmărește în mod constant idealul etic, binele. Virtuțile morale sunt puteri, *abilități*, dispoziții umane *pentru a face binele*. De aici, o anumită circularitate: binele se dobândește prin practicarea virtuților, iar virtuțile nu se manifestă decât în relație cu binele.

Apoi, am propus părinților să formeze perechi de lucru, unde fiecare pereche a avut sarcina de a modela prin simulare următoarele situații și pe final să rezentare scenariul pregătit pentru fiecare situație (ibidem, p. 166):

a) Maria (ștergându-și ochii în lacrimi): Măine bunicii pleacă deja de la noi. Au trecut atât de repede cele 2 săptămâni! Îmi va fi atât de trist fără ei!

Mama: .....

b) Ion (întorcându-se de la școală): Nu mai merg la școală! Învățătura nu m-a crezut că m-am făcut tema la matematică, dar am uitat-o acasă. M-a numit „mincinos” în fața colegilor.

Tata: .....

c) Ana: Mamă, mi-e foaaaame!

Mama: Cartofii îndată vor fi gata.

Ana: Doar știi că nu iubesc cartofii!

Mama: .....

d) Andrei: Ștefan, te rog să-mi împrumuți la lecție creioanele tale colorate. Eu le-am uitat acasă.

Ștefan: .....

e) Irina: Nu-ți dau păpușica mea! Mămica a cumpărat-o pentru mine!

Diana: .....

f) Bunica: Arinuța, ești o fetiță foarte harnică! Mi-ai fost de mare ajutor azi!

Arina: .....

g) Mama: De ce învățătura a scris în agendă că nu ești atent la lecții?

Petru: .....

Pe finalul activității am inițiat o discuție în baza experienței trăite: – Cum v-ați simțit în rolul dat?, – De ce ați abordat anume astfel situația?, – Ce ați învățat din experiența trăită?

În reflecție am propus părinților spre audiere următoarea povestire (ibidem, p. 168):

Era odată un bărbat care ședea la marginea unei oaze la intrarea unei cetăți din Orientul Mijlociu. Un tânăr se apropie într-o bună zi și îl întreabă: „Nu am mai fost niciodată pe aici. Cum sunt locuitorii acestei cetăți?”

Bătrânul îi răspunde printr-o întrebare: „Cum erau locuitorii cetății de unde vii?” „Egoști și răi. De aceea mă bucur că am putut pleca de acolo”. „Așa sunt și locuitorii acestei cetăți”, răspunde bătrânul. Puțin după aceea, un alt tânăr se apropie de omul nostru și îi adresează aceeași întrebare: „Abia am sosit în acest ținut. Cum sunt locuitorii acestei cetăți?” Omul nostru răspunde cu aceeași întrebare: „Cum erau locuitorii cetății de unde vii?” „Erau buni, mărimoși, primitivi, cinștiți. Aveam mulți prieteni acolo și cu greu i-am părăsit”. „Așa sunt și locuitorii acestei cetăți”, răspunde bătrânul.

Un neguțător care își aducea pe acolo cămilele la adăpat auzise aceste convorbiri și pe când cel de-al doilea tânăr se îndepărta, se întoarse spre bătrân și îi zise cu reproș: „Cum poți să dai două răspunsuri cu totul diferite la una și aceeași întrebare pe care ți-o adresează două persoane?” „Fiule, fiecare poartă lumea sa în propria-i inimă. Acela care nu a găsit nimic bun în trecut, nu va găsi nici aici nimic bun. Dimpotrivă, acela care a avut și în alt oraș prieteni va găsi și aici tovarăși credincioși și de încredere. Pentru că, vezi tu, oamenii nu sunt altceva decât ceea ce știm noi să găsim în ei”.

În baza povestirii am realizat o discuție cu părinții referitoare la conținutul povestirii: – Ce emoții v-au trezit cele auzite?, – Care este morala povestirii?, – Cum ați fi procedat în aceeași situație?

Din perspectiva dată am solicitat părinților să formeze grupuri de lucru și să generalizeze, printr-o reflecție de grup, despre specificul valorilor, rolul acestora în viața familială și cea socială și transformarea valorilor în virtuți personale. După ascultarea reflecțiilor de grup am *concluzionat*:

„Valorile familiei și ale societății: Bine, Răbdare, Respect, Responsabilitate, Onestitate, Încredere desemnează însușiri a unor lucruri, fapte, idei, fenomene de a corespunde necesităților sociale și idealurilor generate de acestea. Aceste însușiri se educă atât în familie cât și la școală și se formează prin virtuți pentru a face binele în relație cu binele la nivelul abilității (puteri, dispoziții umane) de a înțelege, aprecia și acționa, de a ajuta pe cineva să înțeleagă lumea, dar și de a o înțelege singur.”

Pe finalul activității am propus părinților să elaborăm un decalog de promovare și valorificare a valorilor și virtuților morale în familie după modelul inițiat personal de mine, expus mai jos dar extins de participanți.

Dacă îți dorești să fte armonie în familia ta și dacă vrei să contribui și tu la ea, nu uita:

1. Să fii fericit!
2. Să-ți asumi anumite responsabilități!
3. Să-i ascuți pe ceilalți!
4. Să ții cont de sentimentele celorlalți!
5. Nu aștepta să fi doar tu înțeles, înțelege-i și tu pe ceilalți!
Nu încerca „să împarți dreptatea”, cineva va ieși oricum supărat!
6. Dacă apar conflicte, fi mediator, nu incitator!
7. Să preiei din când în când din sarcinile celor supra-încărcați (nu aștepta să-ți ceară ei acest lucru).
8. Să zâmbești pentru că vei avea mai multe șanse să ai același răspuns!
9. „Nu mai am ce să zic” nu trebuie să existe în comunicarea cu cei dragi.
10. Să participi la sărbătorile specifice familiei (Crăciun, Paște, evenimente importante)!

13⁰⁰ – 14³⁰ PRÂNzul

Tehnica Rolestorming a II-a parte

Obiective: elaborarea proiectelor ședințe-întâlniri cu părinții

Temp: 130 min.

Materiale: foi de resursă, pixuri,

Desfășurare: se lucrează după etapele precedente, dar cu alte subiecte în baza fișelor modele expuse mai jos:

- Particularitățile de vârstă ale copiilor
- Soluționarea conflictelor în familie

Foia de resursă

Model de proiect al ședinței cu părinții

Subiectul: Particularitățile de vârstă ale copiilor

La finele activității părinții vor fi capabili:

- să distingă comportamentul copilului în corespundere cu particularitățile de vârstă;
- să specifice caracteristicile personalității copilului în funcție de etapa de vârstă;
- să identifice provocările etapei de vârstă și modalitatea de a interveni pentru a menține o relație pozitivă.

Scopul: dezvoltarea abilităților părinților în vederea facilitării interacțiunii și intervenției cu copilul prin prisma cunoașterii particularităților de vârstă ale copiilor

Mijloace:

- imagini cu copii de diferite vârste;
- 5 plicuri în care sunt incluse particularitățile de vârstă ale copiilor pentru toate etapele de vârstă, decupate fișa resursă;
- 5 omuleți pe foi A3, fiecare corespunzând unei anumite perioade de vârstă (0-3 ani, 3-6 ani, 6-10 ani, 10-14 ani, 14-18 ani);
- Filmul „Particularități de vârstă ale copiilor” cadrul Curs de lecții video: Aspecte generale privind protecția copilului.
<https://www.youtube.com/watch?v=Bo9eol36fpw>
- Clei-creion.

1. Activitate de evocare Imaginea de copil. (20 min)

a) În sală vor fi expuse pe podea sau pe mese imagini cu copii de diferite vârste.

b) Propuneți părinților să aleagă o imagine, care dorește. Nu există nici un criteriu de alegere. Deoarece numărul de imagini vor fi mai puține decât numărul participanților, atenționați că mai multe persoane vor alege aceeași imagine. Nu este obligatoriu să fie alese toate imaginile. Se vor forma mai multe grupuri, unde vor fi câte unul/ doi/ trei/patru persoane. Unele imagini s-ar putea să rămâne neatinsse.

c) Rugați părinții să discute de 3 min în grupurile mici timp după ce criteriul au ales imaginea, ce i-a făcut să aleaga imaginea.
d) Se fac scurte prezentări în grup.

Discuții:

- Ce ați observat în această activitate?
- Ce aspecte legate de copii au ieșit la suprafață?

- Ce puteți spune despre imaginile care au rămas neatînse?
  - Ce asocieri sunt între acest exercițiu și realitatea din societate?
  - Dacă privim cu atenție aceste imagini, ce vârstă reprezintă copiii?
  - Ce etape de vârstă cunoașteți?
  - Ce reprezintă particularitățile de vârstă?
  - De ce este important să cunoaștem particularitățile de vârstă specifice fiecărei etape?
2. Activitate de grup. Omuleții (20 min)
- a) Rugați părinții să se grupeze după etapele de vârstă, corespunzător imaginilor alese.
  - b) Ghidați grupul pentru a forma echipe uniforme ca număr de persoane.
  - c) Oferiți fiecărui grup câte un plic și câte o foaie A3 pe care este imprimat un omuleț și este specificată o anumită perioadă de vârstă.
  - d) Rugați părinții să aleagă din multitudine de fișe caracteristicile ce corespund perioadei indicate pe foia A3 și să le încleie.
  - e) Inițiați o scurtă discuție despre procesul activității:
    - A fost ușor sau dificil să identificați caracteristicile etapei de vârstă?
    - Ce v-a ajutat să reușiți?
    - Dacă vom avea în față copiii de diferite etni sau religii lista de caracteristici va fi similară sau diferită?
3. Vizionarea filmulețului „Particularități de vârstă ale copiilor” (15 min)
- Rugați părinții să coreleze caracteristicile identificate în activitatea precedentă și să completeze cu altele în baza filmului.
4. Activitatea de grup Provocările vârstei (35 min)
- „Omuleții” vor fi afișați pe perete. Părinții sunt rugați să identifice provocările etapei de vârstă și cum ar trebui adulții să acționeze/ să intervină. Prin provocări se subînțelege acele modificări inevitabile ce au loc în plan fizic, afectiv, social, în personalitate, indiferent de copil. De regulă, aceste provocări sunt cel mai greu acceptabile de adulți. Atât adulții cât și copiii sunt nevoiți să facă față acestora. De modul în care se depășesc sau se rezolvă aceste provocări depinde dezvoltarea personalității copilului.
- După prezentarea echipelor, oferiți completările și explicațiile de rigoare.
- Discuții:
- De ce credeți că este important să cunoaștem provocările vârstei?
  - Cum putem utiliza/ aplica această informație?
  - Ce ați învățat din această activitate?
  - Cum veți aplica cele învățate?
- Temă pentru acasă
- Temp de o săptămână observați comportamentul copilului dvs. și notați sau rețineți ce caracteristici specifice vârstei ați observat.
- Observați cum reacționați dvs. la unele comportamente ale copilului. Gândiți-vă - aceste comportamente sunt specifice vârstei, sunt acele provocări ale vârstei?

Perioada 0-1 an – „Pruncia”: • este dependent total de persoana ce îl îngrijește • se atașează mult de persoana ce îl îngrijește • imită expresiile emoționale pe care le observă la părinți • recunoaște persoanele apropiate din familie • plânsul comunică despre ceva, ce are nevoie • cunoaște mediul din jur prin atingeri • spre sfârșitul perioadei, poate rosti primele cuvinte • începe să meargă.

Perioada 1-3 ani – „Prima copilărie”: • se perfecționează mersul independent • începe să mănânce și se îmbrăca singur • începe să rostescă corect cuvintele • este curios și nerăbdător să afe cum funcționează fiecare lucru • întrebă despre multe lucruri „De ce?” • înțelege tot mai bine că este o persoană unică, separată de toți ceilalți • dorește să se joace cu părinții • apare negativismul, când copilul se opune prin plânsete, țipete făcând adevărate spectacole

Perioada 3-6/7 ani – „Vârsta preșcolară”: • folosește mult cuvinte ca „Eu”, „Mie”, „Al meu” • tot ce îl înconjoară pe copil este însuflit • se integrează tot mai activ în mediul social și cultural din care face parte • imită modele de viață și experiențe • îi place să se joace în jocul de rol • începe să înțeleagă ce înseamnă a respecta regulile unui joc și a fi corect • dezvoltă independența și controlul comportamentului • dezvoltă frici specific vârstei • este sensibil la critici • are nevoie de o „libertate controlată”

Perioada 6/7 – 11/12ani – „Vârsta școlară mic”: • învață să scrie, să citească • crește capacitatea de a povesti și de a crea povești • se orientează în timp și spațiu • devine mai atent și memorează informații școlare • are o imaginația mai bogată • simte că face parte dintr-un grup/ clasă/ școală • devine tot mai sociabil, formează relații cu ceilalți copii • devine mai puțin dependent de părinți și mai interesat de colegi • apar prietenii prin apariția unor interese și activități comune • se manifestă puternic spiritul critic și căutarea dreptății • înțeleg și resimt tot ceea ce se întâmplă în familie (conflicte, certuri)

FIȘA RESURSA 2

Provocările prunciei. Nivelul dat de dezvoltare al copilului este pragul de trecere spre următoarea perioadă de dezvoltare. De obicei, se evidențiază trei aspecte importante: • Procesul stăpânirii mersului vertical, care continuă și în copilăria fragedă. • Voința și afectele – acestea sunt reacțiile de protest, opoziție și contrapunere personală față de alți oameni. • Vorbirea. Perioada dată se caracterizează prin faptul că nu putem spune ferm – copilul vorbește sau nu. Trecerea copilului de la vorbirea autonomă, la vorbirea activă este considerată drept începutul unei noi perioade în dezvoltarea psihică și formarea personalității copilului.

Sugestii pentru a răspunde adecvat provocărilor vârstei:

- Fiți cât se poate de răbdător cu copilul. În această perioadă, copiii devin mai capricioși, însă această perioadă este doar o etapă trecătoare.
- Ajuțați copilul să formuleze corect cuvintele. Repetați dumneavoastră înșivă cuvintele corect (de exemplu: dacă copilul spune la cuvântul „broscuță” – „boscută”, el nu conștientizează că nu vorbește corect, iar repetarea de către adult a cuvântului amuzant „boscută” îl induce pe copil în confuzie și nu-i oferă ocazia de învăța cuvântul corect).
- Ajuțați-l să exploreze spațiile noi. Copilul, în perioada dată, va căuta să descopere noi teritorii. Permiteți-i copilului să pipăie lucruri noi, să intre în spații noi. Îl puteți conduce în acest sens, sprijinind-l de mână, conducându-l spre anumite locuri punctate de dumneavoastră.
- Asigurați-i copilului un mediu de siguranță. În această perioadă, copilul, deseori, cade dorind să stăpânească mersul vertical. Deseori, „trage” lucrurile pe care nu le poate ajunge, iar în aceste situații sunt posibile accidente. Adultul trebuie să prevadă orice situație riscantă și să protejeze copilul.
- Încălțați copilul în încălțăminte comodă.

Provocările vârstei de 3 ani: • Una dintre cele mai importante laturi ale dezvoltării copilului de la 1 an până la 3 ani este dezvoltarea conștiinței de sine. Acum, copilul începe a se concepe pe sine ca pe un om ce există independent, care nu se schimbă odată cu schimbarea situației. Conștiința de sine îl face pe copil să își schimbe atitudinea față de sine și față de oamenii maturi din jur. • Copilul începe a pretinde la aceeași libertate, la aceeași posibilități, care îi sunt specifice omului matur. • Provocarea majoră constă anume în criza relațiilor sociale ale copilului, ce se manifestă prin contrapunerea dorințelor și intențiilor proprii, cerințelor înaintate de oamenii maturi din jur. Anume din aceste considerente apar primele dificultăți serioase în contactul adultului cu

copilul, în interacțiunea și comunicarea cu el. Păstrarea atitudinii precedente din partea adulților duce la conflicte stabile în relațiile cu copilul și, din contra, schimbarea poziției adultului, faptul că copilului i se oferă independența posibilă în comportare duce la învingerea greutăților și asigură trecerea la perioada următoare de dezvoltare.

Sugestii pentru a răspunde adecvat provocărilor vârstei:

- Abordați copilul printr-o atitudine de la egal la egal. Odată cu atingerea vârstei de 3 ani, copilul trebuie tratat asemenea unui adult. El are nevoie de afirmare și adultul este persoana de referință în acest sens.
  - Evitați luptele de putere: exprimați-vă clar așteptările, fără să țipi. Oferă-i opțiuni simple și nu-i supraestima capacitățile. Dacă e necesar, încurajați-l să coopereze. Înțelege că treaba lui e să te pună la încercare;
  - Ajutați-l să-și stăpânească sentimentele. Dacă lovește, învață-l să spună: „Sunt supărat/ furios!”. Explică-i: „Nu lovim.”, „Lovitura doare”. În jur de 2 ani și jumătate, va începe să devină empatic, pregătește-l din timp;
  - Oferiți libertatea de a alege (de exemplu, dintre câteva variante de îmbrăcăminte, dintre câteva activități de joacă etc.). Pentru a nu scăpa de sub control comportamentului copilului, oferiți-i șansa de alegere de sine stătătoare, doar că dintre variantele propuse de dumneavoastră.
  - Cereți părerea copilului atunci când mergeți la cumpărături, în special, când doriți să cumpărați ceva anume pentru el. Acest lucru îi va crește gradul de maturitate și responsabilitate.
  - Implicați copilul în activitățile dumneavoastră mature (gătit, menaj, îngrijirea animalelor de casă etc.). Această implicare îl face să participe la viața socială, să învețe abilitățile caracteristice unui adult și, totodată, îi satisface necesitatea de a se considera un copil mare.
- Provocările preșcolarității:* • Evenimentul cel mai important în viața copilului de 6-7 ani este schimbarea poziției lui sociale – preșcolarul devine elev. Odată cu aceasta, se modifică radical regimul și modul de viață al copilului, se schimbă statutul lui în familie, se lărgesc sfera lui de comunicare cu adulții; elevul intră într-un colectiv nou de semeni; activitatea lui dominantă nu este jocul, ci învățarea. • Noua situație socială și activitatea de învățare pun în fața fostului preșcolar sarcini foarte mari: el trebuie să fie disciplinat, organizat, să depună zilnic eforturi volitive și intelectuale. • Elevul de vârstă mică tot mai des este obligat să facă ceea ce trebuie și nu ceea ce își dorește. El trebuie să fie atent, să memorizeze, să analizeze, să compare, să facă generalizări. Toate aceste cerințe vin în contradicție cu capacitățile sale. Anume aceste contradicții au rol pozitiv foarte mare, odată ce ele devin forța motrice a dezvoltării psihice și a formării personalității elevului de vârstă mică. Prin urmare, vârsta dată este o perioadă de trecere de la copilăria preșcolară, la preadolescență. • Pe parcursul acestor ani, se formează un șir de abilități noi, ce au lipsit la preșcolari – comportamentul voluntar, capacitatea de a reflecta, autocontrolul și planificarea de sine stătătoare a acțiunilor. Aceste abilități permit înfăptuirea cu succes a activității de învățare, iar, ulterior, vor contribui la însușirea cu succes a materialului de studiu din clasele superioare.

Sugestii pentru a răspunde adecvat provocărilor vârstei:

- Pregătiți copilul, încă din timpul perioadei de vară, cu noul regim pe care îl va avea când va începe a merge la școală, în special, regimul de somn-veghe.
- Amenajați un loc special unde copilul își va putea pregăti temele și asigurați-i rechizitele necesare.
- Respectați drepturile lui de școlar. Copilul are nevoie de alocarea unui timp pentru efectuarea temelor pentru acasă, de pregătirea anumitor costume pentru celebrări sau învățarea poeziilor pentru concursuri. Aceste lucruri trebuie respectate și de către ceilalți membri ai familiei, astfel copilul se va simți încurajat în obținerea succeselor școlare.
- Întrebați copilul despre activitățile școlare, atitudinea lui față de învățător și față de colegii de clasă. Îngrijitorul trebuie să fie la curent cu ceea ce se întâmplă în mediul școlar ce influențează copilul.

Foia de resursă

Model de proiect al ședinței cu părinți

Subiectul: Soluționarea conflictelor în familie

Scopul: dezvoltarea abilităților parentale în ce privește prevenirea și soluționarea constructivă a conflictelor

Obiective: La finele activităților din modul părinții vor fi capabili:

- să identifice propria implicare și a altor persoane în generarea și menținerea unui conflict;
- să aplice metoda optimă de soluționare a conflictului;
- să analizeze o situație de conflict, astfel încât să ajungă la colaborare sau negociere.

Mijloace: • Fășii instructivni (Fișa resursă 1), • Fișa Fereastra conflictului.

1. Activitatea Scaune (15 min)
  - a) Pregătiți din timp instrucțiuni pe fășii mici de hârtie. Numărul fășiiilor să corespundă cu numărul participanților. (Fișa resursă 1)
  - b) Fiecare participant extrage o fășie și va acționa conform instrucțiunii, fără a comunica cu ceilalți.
  - c) După 7-8 minute discutați cu întregul grup despre joc.

- Cum v-ați simțit în acest joc?
- Ce s-a întâmplat în acest joc?
- Cum ați realizat instrucțiunea?
- Au fost momente în care v-ați certat? Putem numi acestea situații de conflict?
- Cum ați rezolvat cearta/ conflictul?
- La ce strategii ați apelat?

În timpul discuției încercați să evidențiați strategii de soluționare a conflictelor.

2. Activitatea Fereastra conflictului (30 min)

- a) Distribuți fiecăru părinte câte o fișă de lucru „Fereastra conflictului”. (Fișa resursă 2)
- b) Solicitați părinților să se gândească la cel mai recent conflict din viața personală, familie, rezolvat sau pe cale de a fi soluționat.
- c) Părinții completează cele patru spații din fișă, care sunt:
  - Prin ce am cauzat eu conflictul?
  - Prin ce a cauzat cealaltă persoană conflictul?
  - Cu ce am contribuit eu la soluționarea conflictului?
  - Cu ce a contribuit cealaltă persoană la soluționarea conflictului?
- d) După ce părinții au completat fișele, facilitatorul inițiază dezbateri.

Discuții:

- V-a fost ușor sau dificil să vă reamintiți cel mai recent conflict?
  - Cum a fost să identificați cauzele care au generat conflictul, din propria perspectivă?
  - Cum a fost să identificați contribuția celuilalt la soluționarea conflictului?
  - Cum se împlină mai frecvent: să generați un conflict; să contribuiți la soluționarea lui; să așteptați ca celălalt să găsească soluții?
  - Ce strategii de rezolvare a conflictelor cunoașteți? (completați răspunsurile părinților cu informația din fișaresursă 3)
3. Activitatea Poziii versus interese (20 min)

a) Povestii părinților istorioara:

„Două surori se certau din cauza uneia portocale care se afla în frigider. Fiecare din ele spunea că are nevoie de întreaga portocală. Tatăl lor, supărat de cearta care avea loc, a intrat în bucătărie și, după o scurtă discuție, surorile au rămas satisfăcute deoarece fiecare din ele a obținut ceea ce și-a dorit.”

b) Întrebați părinții:

• Ce credeți că a făcut tatăl de a reuși să împartă portocala în așa fel, încât fiecare să primească ceea ce și-a dorit?

c) După ce discutați cu elevii răspunsurile lor, spuneți-le restul istoriei:

„Tata nu s-a limitat la ceea ce vroiau fetele, dar le-a întrebat pentru ce anume vor ele o portocală întreagă. Prima a spus că ea vrea să facă un cocktail pentru care are nevoie de sucul unei portocale. Cea de-a doua a spus că ea ar vrea să facă un chec și, pentru aceasta, are nevoie de coaja unei portocale. Auzind aceasta, tatăl a cojit portocala și a dat unuia miezul, iar celeilalte – coaja.”

d) Explicați părinților că deseori în conflicte părțile se limitează doar la enunțarea pozițiilor lor, adică la ceea ce vor. De obicei este greu de rezolvat asemenea conflicte, deoarece nici una din părți, din mai multe motive (mândrie, necesitate), nu este dispusă să renunțe la poziția sa. În afară de aceasta, ca și în cazul de mai sus, nu întotdeauna este posibil de satisfăcut în același timp pozițiile ambelor părți.

Multe din conflicte ar putea fi soluționate ușor, fără ca vreo parte să sufere sau să cedeze, dacă, în locul enunțării pozițiilor, s-ar merge la explorarea motivelor pentru care o parte vrea un lucru sau altul, cu alte cuvinte dacă s-ar stabili care este interesul fiecăruia.

4. Activitatea Analiza conflictului (25 min)

Solicitați părinților să revină la conflictul la care s-au gândit mai sus și să analizeze situația prin a răspunde la următoarele întrebări:

- Care au fost părțile direct interesate de soluționarea conflictului?
- Cum s-au simțit persoanele implicate?
- Ce dorea fiecare parte să obțină?
- Ce trebuia schimbat pentru a soluționa conflictul?
- S-a schimbat acest lucru? Dacă da, ce anume și cum? Dacă nu, de ce?
- Cum a fost rezolvat conflictul?
- Era vreo altă cale de a-l soluționa?
- Exista vreo soluție ce ar fi satisfăcut toate părțile afectate?

Tema pentru acasă

Până la următoarea întâlnire, faceți o agendă personală în care să includă toate conflictele pe care le-ați observat în această perioadă. În dreptul fiecărui conflict scrieți cine era implicat în conflict, în ce a constat acesta și de ce a apărut. Determinați care ar fi strategia optimă de soluționare a conflictelor.

FIȘA RESURSĂ I

Instrucțiuni

Instrucțiunea A: Aranjați toate scaunele în cerc
Instrucțiunea B: Aranjați toate scaunele lângă ușă.
Instrucțiunea A: Aranjați toate scaunele lângă fereastră

FIȘA RESURSĂ 2 „Fereastra conflictului”

Cu ce am cauzat eu conflictul?	Cu ce am contribuit eu la soluționarea conflictului?
Cu ce a cauzat cealaltă persoană conflictul?	Cu ce a contribuit celălalt la soluționarea conflictului?

FIȘA RESURSĂ 3

STRATEGII DE SOLUȚIONARE A CONFLICTULUI

COMPETIȚIE - Taurul

Dacă aveți acest stil, vă veți concentra ideile și acțiunile numai pentru atingerea intereselor proprii și veți neglija în totalitate interesele celorlalți. Sunteți gata să câștigați cu orice preț, chiar dacă acest preț înseamnă distrugerea relațiilor cu cealaltă parte. Câți relații nu au nici o importanță pentru dumneavoastră, ci numai atingerea scopurilor proprii.

PRO: • în situații de urgență, când sînt necesare acțiuni rapide și decisive; • când aveți responsabilitatea principală sau expertiza pentru rezolvarea unor probleme; • când trebuie să fie implementate decizii nepopulare.

APLANARE/ ACOMODARE - Pisica

Acest stil este opus stilului competitiv: vă veți concentra ideile și acțiunile numai pentru a ajuta cealaltă parte să-și atingă scopurile și vă veți neglija total propriile interese. Păstrarea unor relații bune cu cealaltă parte este pentru dumneavoastră mult mai importantă decât a câștiga. În acest scop veți căuta să ajungeți cu orice preț la un acord și veți face nenumărate concesii.

PRO: • când păstrarea relațiilor este mult mai importantă decât atingerea scopului; • când problema în discuție este mult mai importantă pentru cealaltă parte decât pentru dvs.; • când neglijarea propriilor interese se bazează pe sistemul dvs. de valori; • când folosiți stilul ca pe o strategie: veți pierde o bătălie, în speranța câștigării războiului; • când doriți ca ceilalți să învețe, chiar și din greșeli, și îi încurajați să se exprime.

EVITARE - Peștișorul

Se caracterizează prin negarea conflictului, prin schimbarea și evitarea diverselor subiecte de discuție, prin pasivitate, și prin utilizarea glumelor în locul abordării conflictului. Dacă aveți acest stil, veți evita conflictul sau veți prefera să credeți că nu există nici un conflict, chiar dacă nu vă veți atinge scopurile sau veți strica relația pe care o aveți cu partea cealaltă.

PRO: • poate furniza timp pentru gândirea unor răspunsuri alternative la conflict; • este utilă atunci când problema care a declanșat conflictul este banală pentru individ; • când însăși relația este lipsită de importanță, sau în momentul în care alții pot să gestioneze conflictul fără implicarea individului; • poate să protejeze individul dacă acesta se află într-o relație, în care orice alt răspuns în afara evitării ar genera un răspuns negativ din partea celorlalți; • dacă scopul unei persoane este de a nu se lăsa influențat de ceilalți, evitarea ajută la îndeplinirea acestui țel.

COMPROMIS - Stilul vulpii

Dacă aveți acest stil, veți obține ceva din ceea ce ați dorit să câștigați și veți renunța la altceva, fie prin împărțire, fie prin folosirea în comun a resursei aflate în conflict. Desigur, veți stabili limite privind măsura în care sunteți dispus să renunțați la ceea ce ați fi dorit să obțineți.

PRO: • uneori, permite părților conflictuale să îndeplinească scopuri importante, consumând mai puțin timp decât dacă acestea colaborau; • întărește balanța puterii, care poate fi folosită pentru a îndeplini anumite acorduri temporare sau utile într-o perioadă de timp limitată; • poate fi folosit ca o metodă de luare a deciziilor atunci când alte stiluri eșuează; • are mai multă forță externă; • este cel mai util atunci când celălalte stiluri au eșuat sau nu erau potrivite pentru abordarea unui conflict.

COOPERARE - Bufnița înțeleaptă

Dacă folosiți acest stil, veți acorda, în același timp, o importanță la fel de mare atingerii scopurilor proprii ca și păstrării relației. Stilul de cooperare implică o comunicare deschisă și totală: sunteți atent la celălalt, așteptați să vă răspundă și faceți sugestii utile. Este stilul cel mai dificil și care ia cel mai mult timp, dar are rezultatele cele mai bune, în cazul fericit în care ambele părți folosesc acest stil.

PRO: • când este important să atingeți obiective importante fără a face compromisuri, menținând, în același timp, relația; • când este important să ajungeți la sursa unor probleme nerezolvate care durează de foarte mult timp; • când aveți de rezolvat o problemă complexă, în care sînt implicate multe interese și multe părți. Pașii ce trebuie urmați atunci când se creează o situație conflictuală:

1. OPREȘTE-TE... înainte de a-ți pierde controlul și de a agrava starea conflictului. 2. VORBEȘTE...
- ceea ce simți, care e problema. Care a fost cauza neînțelegerii? Ce dorești tu? 3. ASCULTĂ... ce simte și gândește o altă persoană. 4. GÂNDEȘTE-TE... la soluțiile ce vă vor satisface pe ambii. Dacă încă nu ești de acord, roagă pe altcineva să te ajute să găsești modalitatea de soluționare a conflictului.

PAUZĂ 16⁰⁰ – 16³⁰
16³⁰ – 18⁰⁰

Tehnica Rolestorming a III-a parte

Timp: 130 min.

Obiective:

Desfășurare:

1. Din ideile emise de participanți se va selecta varianta optimal-aplicabilă a fiecărui grup.
2. Propun participanților să numească un reprezentant al grupului care va juca rolul de diriginte, iar ceilalți participanți se vor conforma rolului de elevi în situația creată.
3. În final se vor elucida competențele profesionale de pedagogizare a părinților și competențele parentale formate la părinți în urma aplicării acestor strategii de educație a părinților.
4. Menționez: „Iată suntem în etapa de încheiere a trainingului nostru. Pentru aprecierea validității acestuia vă rugăm să îndepliniți fișa de evaluare a trainingului de pedagogizarea părinților elevilor din clasele primare sub semnul parteneriatului cu școala (fișa de mai jos). S-a sfințit trainingul nostru. Timp de 3 zile am abordat probleme importante legate de pedagogizarea părinților elevilor din clasele primare sub semnul parteneriatului cu școala. Desigur, este puțin timp pentru această temă. Dacă v-au rămas întrebări la care nu ați primit răspuns sau nu ați reușit să vă expuneți opinia, aveți posibilitatea s-o faceți acum, pentru că avem timp rezervat pentru discuții”.

Foia de resursă

Fișa de evaluare a trainingului de pedagogizarea părinților elevilor din clasele primare sub semnul parteneriatului cu școala
Vă rugăm să răspundeți la întrebările de mai jos. Opinia Dumneavoastră ne va fi de ajutor la realizarea seminarelor următoare și a altor activități.

1. Din toată informația propusă la training, câte procente sunt utile pentru D-voastră în viața personală? Încercuiște și argumentează.
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

---

2. La care întrebări nu ai primit răspuns pe parcursul desfășurării trainingului?

---

3. Enumeră câteva nereușite (puncte slabe) ale trainingului:

---

4. Enumeră câteva reușite (puncte forte) ale trainingului:

---

5. După părerea ta, în ce măsură a fost îmbinată teoria cu practica la acest training? Încercuiște și argumentează.
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Mulțumim pentru sinceritate!

5. După răspunsul la întrebările participanților am întrebat: „Ce informație utilă ați primit la acest seminar?”, „Au fost îndeplinite așteptările voastre sau nu?”.

18⁰⁰-19⁰⁰ Cina

BIBLIOGRAFIE

1. Codul Educației al Republicii Moldova, Nr. 152 din 17. 07. 2014. Publicat: 24.10.2014 în Monitorul Oficial Nr. 319-324, art Nr : 634. Data intrării în vigoare : 23.11.2014.

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=355156>

2. Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022”. Publicată: 07.10.2016 în Monitorul Oficial Nr. 347-352, art Nr: 1198.

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366978>

3. Standarde de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general. Aprobate: la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces-verbal nr. 18 din 03 iulie 2018; prin Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018.

https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_de_competenta_profesionala_ale_cadrelor_didactice_din_invatamantul_general.pdf

4. Standarde de competență profesională ale cadrelor de conducere din învățământul general. Aprobate: la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces-verbal nr. 18 din 03 iulie 2018; prin Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării nr.1124 din 20 iulie 2018.

https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_de_competenta_profesionala_ale_cadrelor_de_conducere_din_invatamantul_general.pdf